Шаһин Фазил

Әлләрини вер мәнә

ШАҺИН ФАЗИЛ

ӘЛЛӘРИНИ ВЕР МӘНӘ

БАКЫ • КӘНЧЛИК • 1998

Аз
Ш

Шаһин Фазил

Ш **Әлләрини вер мәнә.** Б., Китаб "Ҝәнҹлик" нәшријјатынын грифи илә чап олунуб.. 1998. 279 сәһ.

Шаһин Фазил 30 илдән чохдур ки, јазыб-јарадыр. Азәрбајҹан Јазычылар Бирлијинин үзвүдүр. Индијәдәк 10 елми вә бәдии китабы чапдан чыхмыш, ше'рләри азәрбајҹан, рус вә фарс (дәри) дилләриндә мүхтәлиф мәтбуат органларында дәрҹ едилмишдир.

Бу китабда мүәллифин мүхтәлиф ше'рләри, о ҹүмләдән "Чалдыран" драматик поемасы, тәкбејтләри, дөрдлүкләри, сәккизликләри, гәзәлләри, гошмалары вә бајатылары топланмышдыр. Әсәрләриндә вәтән, вүсал вә һиҹран мөвзулары әсас јер тутур.

Аз

Ш $\frac{4702060202}{М\ 653\ (07)\ 98}$ 98

ISBN 5-8020-1381-8

© Шаһин Фәрзәлијев, 1998.

ЈЕНӘ ДӘ ҜӨРҮШДҮК, ӘЛЛӘРИНИ ВЕР МӘНӘ...

Әзиз охуҹу! Индијәдәк он бәдии вә елми китабымын үзәринә нәшр ишыгы дүшүб. Чапа тәгдим олунан бу китаб исә өз ишыг нөвбәсини ҝөзләјән нөвбәти ше'рләр топлусудур. Амма, һәлә чап олунмајан әсәрләримин сајы чап олунанлардан чохдур. Инан ки, сон илләрдә ше'р јазмадыгым ҝүн јохдур. Санки өлүмүн гәфил ҝәлишиндән горхурам. Горхурам ки, әҹәл гушу ҝәзәл Шаһининин башынын үстүнү леј кими алар, дејилмәмиш сөзләрим үрәјимдә галар, дүнјадан нискилли ҝедәрәм. Бир дә ондан горхурам ки, јеничә тамамладыгым икинҹи "Диван" китабымын чапыны ҝөрмәјәм. Мәгсәд – јазмаг, мејл – чап етдирмәк, арзу – ҝөрмәкдир.

Әсасән гәзәл јазырам. Өзү дә ана дилимиздә. Ше'рләримдә вәтәндашлыг һүгугу газанмајан јабанчы сөз, изафәт тәркибләри јохдур. Һәрдән мәндән сорушурлар: Нечә олур ки, сән ше'р јазырсан? Бу суалын ҹавабы бу китабын биринҹи ше'риндә верилиб.

Бир нечә ил бундан әввәл "Јазычы" нәшријјаты тәрәфиндән бурахылан "Јенә ҝөрүшәрик" адлы китабыма өн сөз јазмыш дәјәрли шаир Нәриман Һәсәнзадәнин сон ҹүмләси "Шаһин, јенә ҝөрүшәрик" иди. Әзиз охуҹу, санки о заман мәшһур бир шаир кими јох, Шаһин Фазил ше'рләрини бәјәнән бир охуҹу кими Нәриман Һәсәнзадә мәнимлә ҝәләҹәк ҝөрүш арзусунда олмушду. Тезликлә арзу баш тутду, ҝөрүш јох, ҝөрүшләр олду. Бу нөвбәти ҝөрүшдүр. Амма, дејәсән арзунун һәдди-һүдуду, үмидин мигдасы јохдур вә мән сәнинлә јени-јени ҝөрүшләр үмидиндәјәм.

Әзиз охуҹу, јенә дә ҝөрүшдүк, әлләрини вер мәнә!

ШАҺИН ФАЗИЛ

Азәрбајҹан Јазычылар Бирлијинин үзвү, тарих елмләри доктору, Бејнәлхалг Фарс дили мүтәхәссисләри ҹәмијјәтинин үзвү, "Мәҹмәүшшүәра" әдәби мәҹлисинин сәдри

МӘНӘ ЈАЗДЫРАН ВАР ШЕ'РЛӘРИМИ

Ше'рим мәнимкими? Һансы әсасла?
Бу чәтин суалын мә'насы дәрин.
Дәрк едә билмирәм, билмирәм әсла
Кимдир мүәллифи бу сәтирләрин?

Бә'зән бир намәрдин етдији тә'нә
Синәмә санчылан күллә, ох олур.
Она тә'нә долу чаваб јеринә
Нә тәһәр олур ки, ше'р доғулур?

Сөздән бирдән-бирә чинас дүзәлир,
Бир өзкә аләмдир аләмим мәним,
Мәзмунла гафијә нечә дүз кәлир?
Верәр суалыма чаваб ким мәним?

Кимдир јаздыраны? Мәнәм јазаны!
Елә ки јазырам, гышым јаз олур.
Нечә баш верир ки, ше'р диваны,
Нә тәһәр олур ки, "Хәмсә" јазылыр?

Ше'р јаздыранын сирли сәсини
Гулағым ешитмир, гәлбим ешидир.
Дүзәлдир һәр сәтрин гафијәсини,
О, һәр гәзәлимин чәфакешидир.

О Көзәкөрүнмәз көјдәнми ениб?
Гәләм һеј көчүрүр о сөјләјәни.
О һансы гүввәдир мәни бәјәниб?
О һансы гүдрәтдир тапыбдыр мәни?

Нечә мә'лум едәк һәгигәти биз?
Үрәкдә суаллар, өнүмдә вараг.
Нә тәһәр олур ки, мәһәббәтимиз
Јазылыр кағыза мисраланараг?

Мәнә ачыг дејил һәлә ки, бу сирр,
Бејнимә чүрбәчүр суаллар долур:
Бир Илјас нә тәһәр Низамиләшир,
Бир сејид нә үчүн Нәсими олур?

Горхурам бу јүкә үрәк дөзмәјә,
Бу шаирлик нәдир, бу пешә нәдир?
Нијә алудәјәм мисра дүзмәјә?
Мәни вадар едән бу ишә нәдир?

Танрым, көз јуманда бу чаһана мән,
Көрә биләрәмми ше'р пәрими?
Мәнә диктә едән кимдир көрәсән?
Мәнә јаздыран вар ше'рләрими.

КАШ КӨЗӘ КӘЛМӘСИН ИЛҺАМЫМ МӘНИМ

Бачым Есмираја

Әлејкүм, еј Губа, салам, еј Губа,
Көзәллик өнүндә лалам, еј Губа.
Илһам елә чошуб, гојнунда сәнин
Кәрәк нечә мүддәт галам, еј Губа,
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

Көзүмә мин севинч тәпәрәм бурда,
Нискилә сәдд олан чәпәрәм бурда.
Јери јох чанымда горху-һүркүнүн,
Илан көзүнү дә өпәрәм бурда,
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

Әзәлләр дујардым өзүмдә ағры,
Санки ағры иди сөзүм дә, ағры.
Бурда бүтүн күнү јазыб-позурам,
Елә бил азалыб көзүмдә ағры,
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

Бурда ҹејран мәним, аһу мәнимдар,
Саф һава мәнимдир, буз су мәнимдир.
Јарымын гојнундан чыхыб кәлмишәм,
Инди тәбиәтин гојну мәнимдир,
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

Мәнә илһам верир булағын сәси,
Јарпағын нәғмәси, будағын сәси.
Фикрим јајынмајыр сәс-күјдән даһа,
Ајә, һарда галды ушағын сәси?
Каш көзә кәлмәсин илһамы мәним.

Сујун да бал кими дады одармыш,
Булағын рүбабы, уду олармыш.
Гәчрәш булағытәк гајнајыр илһам,
Ҹаным, илһамын да оду олармыш,
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

Кәрәмәм, санмајын, көздән горхурам,
Ашығам, демәјин сөздән горхурам,
Дејирләр көзәллик тез кәлир көзә,
Мән сөздән горхмурам, көздән горхурам.
Каш көзә кәлмәсин илһамым мәним.

ҺАМБАЛЛАР

Кими јүк дашыјыр чијинләриндә,
Киминин гәлбиндә севки јүкү вар.
Бизим Ана Јерин һәр бир јериндә
Мүхтәлиф талели һамбаллар јашар.

Кими дилиндәдир бир ширин дилин,
Кими вар-дөвләтин һәсрәтиндәдир.
Кими тәк өзүнүн, кими бир елин,
Кими бир өлкәнин фикрини чәкир.

Һамымыз һамбалыг, үрәјимиздә
Севинҹ кәздиририк, дәрд апарырыг.

Јүк биздә, күҹ биздә, дөзүм дә биздә,
Тај-тај јүкүмүз вар нә гәдәр варыг.

Бизим бу гоҹаман, бөјүк дүнјада
Һәр инсан дашыјыр һеј јүк дүнјада...

МҮШАҺИДӘ

Јорулмаз мүшаһидәчи олан
ӘЛИ ВӘЛИОҒЛУЈА!

Дәрдимиз көјдәки улдузлар гәдәр,
Јердәки гумлара кәдәримиз тән.
Гара бығ сахлајыр јенә кишләр,
Амма Гарабағы верибләр әлдән.

Бу дава үрәкдә гара хал кими...
Нә гәдәр хәјанәт бу давада вар...
Шәһәр дә сатылды гарамал кими,
Шәһәрдә ев алыр шәһәр сатанлар.

Фикрими чәлб един һәр сәс, һәр сәда,
Ади бир сејрчи дејиләм ки мән.
Бу адам да адам, адамдыр о да,
Амма, тәфавүтләр јердән көјәҹән.

Онун бағчасынын күлү солмада,
Бунун шалварында јенә үтү јох..
Һүҹрәдә, јәгин ки, кушәнишинә
Кеҹәјлә күндүзүн тәфавүтү јох.

Күлтәк сөзләр чыхыр онун дилиндән,
Бунунса дилиндә тикан бәргәрар.
Әлини узадыб, титрәк әлиндән
Корун чәлијини оғурлајан вар.

Зәһәр ағу един онун сөзүнү...
Иланынса зәһәр ахыр дишиндән.
Ләббадә кејмәсә күнүн бир күнү
Кәнар едәрләрми шејхи ишиндән?

Онун һәр чүмләси, һәр сөзү ширин.
Бунун додағында јенә сүкут вар.
Јағыш чохдан јумур чиркини јерин,
Сәманы бүрүјүб гысыр булудлар.

Әјјаш тамаһыны сахлаја билмир,
Өмрүнү зәманәт арагчын гојур.
Һәлә бу суала чаваб верилмир:
Молла нәјә көрә арахчын гојур?

Адам вар көрмәјир өз көзү илә,
Әлиндә әјрилик, дилиндә јалан.
Јазмыр гөзәлини өз сөзү илә,
Јад либас кејдирир ше'рә гөзәлхан.

Чүмлә олар алаґ, сөз олар хәзәл
Јалтаглыг, мәддаһлыг дәбә миндисә.
Рүтбә верилмәзди тәлхәјә әзәл,
Чаным, рүтбә алыр тәлхәк индисә.

Малы олмајанын чохалыб малы,
Һалы олмајан кәс һалы хош кәзир.
Кимин вечинәдир алимин һалы?
Алим башы долу, чиби бош кәзир.

Кағыз баһалашыб, пул учузлашыб,
Јүзлүјү көтүрмүр диләнчи даһа.
Букүн үмидсизлик һәддини ашыб,
Галыбдыр һәр үмид, күман аллаһа.

Харичә дашыныр өлкәнин вары,
Ишсиз иш ахтарыр, ишчи иш кәзир.
Шәһәрдә јараныб "гул базарлары",
Әкәр пулун варса, гулун – мүнтәзир.

Иштаһы азалмыр филанкәсләрин,
Сәрвәт тарач олур, өлкә сојулур...
Башында шлјапа олан кәсләрин
Чанында нә үчүн тәшәххүс олур?

Шаһдағын зирвәси думанлы бу күн,
Елә бил асылыб түл јухарыда...
Гызылкүлүн јери тикандан үстүн,
Тикан алтда битир, күл јухарыда.

Јенә әввәлкитәк охујур булаг,
Чијиндә көрмүрәм амма сәһәнк вар...
Гадын көрүрәм ки, башы ағаппаг,
Киши көрүрәм ки, сачында рәнк вар.

Күнә бах, јанмада мәнә охшајыб,
Рәнки саггалымда һәна олачаг...
О гадын нечә дә тумурчуглајыб,
Көрүнүр, бир аздан ана олачаг.

8–10 нојабр, 1997

КӘНДИРИ ТАПМЫШАМ, ДАР АҒАЧЫ ЈОХ...

Сәхавәт вә кәрәм саһиби
ҺАЧЫ ИНТИГАМА!

Бу ашиг чаһанда нечин доғулду,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.
Севда дәнизиндә ешгим боғулду,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Синәмдә бошлуг вар вадиләр кими,
Шаирләр итирдим Һадиләр кими,
Пејғәмбәр дә көчдү адиләр кими,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Бир дијар лаләзар јетишдирирди,
Башгасы һәр нә вар јетишдирирди...
Өлкәм аллаһсызлар јетишдирирди,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Көзүм дәрд әлиндән рө'ја билмәјир,
Мәчнунун гәдрини Лејла билмәјир,

Вармыјам, јохмујам, дүнја билмәјир,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Зәррәјәм, мәканда нә етмишәм ки?
Ләһзәјәм, заманда нә етмишәм ки?
Доғулуб чаһанда нә етмишәм ки?
Мән кәрәк һеч заман доғулмамајдым.

Мәним сөз мешәмин гарағачы јох,
Ағач орман-орман, вар ағачы јох,
Кәндири тапмышам, дар ағачы јох,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Тутуб севинчими гүссә боғубдур,
Бу дүнја чох көзүнәмли доғубдур,
Мәни доған ана гәмли доғубдур,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Түлкү дә доғулур, шир баласы да,
Бич дә пејда олур, пир баласы да...
Өләчәк Фазилин бир баласы да,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Нә сөзүм, нә дә ки сәсим галачаг,
Илаһи, чаһанда де ким галачаг?
Ики чијәрпарам јетим галачаг,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

Бүлбүл охујачаг чәмәндә мәнсиз,
Шаһинләр өтәчәк өтәндә мәнсиз,
Бир гәбир артачаг вәтәндә мәнсиз,
Мән кәрәк һеч заман доғулмајајдым.

КАБУЛДА ЈОЛАСАЛМА

Будур, тәјјарәјә миниш башлајыр
Мән јола саланлар арасындајам.
Бу күндән Шаһинә мин иш башлајыр:
Кәрәк ев сүпүрәм, кәрәк габ јујам.

Фикирли-фикирли дајанмышам мән
Вағзал бинасынын өн үст гатында.
Узагдан әлинлә "сағ ол" дејирсән,
Әлвида! Тәјјарә аманатында!

Фәраг ајры салды јарындан јары,
Ики јар һичраны дујуб гәмләнир.
Бири пилләкәнлә галхыр јухары,
Бири пилләкәндән ашағы енир.

Тале санки мәнлә даваја галхды,
Һеч баша дүшмүрәм нечин сүрүшдүм.
Тәјјарә торпагдан һаваја галхды,
Мән исә һавадан торпаға дүшдүм.

ГОЧАЛА БИЛМӘДИ

Әфганыстанда өлдүрүлмүш
ЧАВАНШИР АБДУЛЛАЈЕВИН
хатирәсинә

Ики өлкәсиндә гоча дүнјанын
Ики оғлу олду ики ананын.
Онлар бөјүдүләр... өтдү нечә ил...
Бири мәғтул олду, о бири гатил.

Бир оғул итирди ағбирчәк ана,
Чаһанда бир икид инсан азалды.
Елә ки, алдылар ону нишана
Көзү јашлы бир гыз нишанлы галды.

"Ел" сөзү дүшмәзди додагларындан,
Чырағы елиндән узагда кечди.
Дојмады Кәдәбәј булагларындан,
Өлүм шәрбәтини гүрбәтдә ичди.

Она чох јашамаг гисмәт олмады,
Чох чаван јашында өлдү Чаваншир.
Өзүнә бүсбүтүн лајигди ады,
Гочала билмәди һејф чаван шир.

Кабул шәһәри,
7 ијун 1981-чи ил.

САРЫ ЈАРПАГЛАРА ЈАЗЫҒЫМ КӘЛИР

"Мәним шаирләрә јазығым кәлир" ше'-
ринин мүәллифи ҺӨКҮМӘ БҮЛЛУ-
РИЈӘ

Јарпаг дүзүмләри сырасындакы
Сары јарпаглара јазығым кәлир.
Јамјашыл јарпаглар арасындакы
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Биздә дә јарпағын хисләти вардыр,
Рәнкдән-рәнкә дүшмәк адәти вардыр...
Көнлүмдә саралмаг хиффәти вардыр,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Бир заман күнәшим гаралачагдыр,
Башымын үстүнү гар алачагдыр,
Өмүр јарпагларым саралачагдыр,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јарпаг ки бәзәкдир будаг барына
Дөзмәјиб фәләјин бу дағларына
Әлвида едәчәк будагларына,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јашыл кејимини тәркидәчәкдир,
Өз тәзә рәнкинә әрк едәчәкдир,
Битдији будағы тәрк едәчәкдир,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јарпагсыз галачаг будағын үстү,
Сапсары олачаг јарпағын үстү,
Јарпагла долачаг торпағын үстү,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јаман саралачаг торпаг бир аздан,
Бу чәмән бир аздан, бу бағ бир аздан,
Торпагда хәзәлдир јарпаг бир аздан,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Либасы сарыја бүрүјәчәкләр,
Гуруја-гуруја чүрүјәчәкләр,
Чүрүјә-чүрүјә әријәчәкләр,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Нәләри, нәләри хатырладырлар,
Һүдудсуз гәһәри хатырладырлар,
Үмидсиз хәбәри хатырладырлар,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Нәләри, нәләри хатырладырлар,
Гүссәни, кәдәри хатырладырлар,
Сары чөһрәләри хатырладырлар,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Нәләри, нәләри хатырладырлар,
Сапсары нәзәри хатырладырлар,
Биһал хәстәләри хатырладырлар,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Наләми саралдыр бунлары белә?
Гүссәми саралдыр бунлары белә?
Шүбһәми саралдыр бунлары белә?
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Рәнкин гәшәнкинә нә олду белә?
Бағын аһәнкинә нә олду белә?
Јарпағын рәнкинә нә олду белә?
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јашыл рәнк елә ки, солду, саралды,
Өзү-өз башыны бәлаја салды,
Јашыллыг тәрк олду, сарылыг галды,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Бу өтәрки рәнкин әдасы чохмуш,
Чаным, сәфасындан чәфасы чохмуш,
Ејваһ, јашыл рәнкин вәфасы јохмуш,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Јары тәрк едирсә јары, дәрди вар,
Јары гүссәси вар, јары дәрди вар,
Сары јарпагларын сары дәрди вар,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Гојма, үрәјими сыхды нахәләф,
Јыхды бу дүнјаны, јыхды нахәләф,
Ај аман, јашыл рәнк чыхды нахәләф,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Сахламыр јарпағы, күчсүздүр будаг,
Нечә вәфасыздыр, вечсиздир будаг,
Кәлән ил тәзәдән јашыллашачаг,
Сары јарпаглара јазығым кәлир.

Өмүр бағчасына елә ки, кирдим,
Һәјатда нечә рәнк тапдым, итирдим,
Јашыллыг дөврүмү мән дә битирдим,
Сары јарпаглара јазығым кәлир,
Јазығым кәлир.

СЕВКИ

Чаванлыг, орта јаш архада галыб,
Јенә дә севирәм сәни, еј сәнәм.
Үрәкдә өмүрлүк бир сәда галыб,
"Севирәм, севирәм, јенә севирәм".

Чиләнир гәлбимә севки јағышы,
Демәјин гоча да ешгә ујармыш!...
Севкинин нә јазы, пајызы, гышы?
Һәр јашын өзүнүн севкиси вармыш!

ЗИНДАН ЈОЛУ ДА ВАР, ИПӘК ЈОЛУ ДА

Нә вахтдыр башыма бир фикир кириб:
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Фикир мүчрүсүнә белә сирр кириб:
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Суалым сәнәдир, еј пәрвәрдикар,
Сәндә сәбр бөјүк, мәндә интизар,
Јерин һарасында тутмушуг гәрар?
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Думан јолу да вар, күләк јолу да,
Тикан јолу да вар, чичәк јолу да,
Зиндан јолу да вар, ипәк јолу да,
Дүнјанын ахыры һарадыр көрәк?

Һансы әввәл олуб: гарамы, ағмы?
Һансы тез јараныб: дәрәми, дағмы?
Һачанса бу кәләф ачылачагмы:
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Үмидин өлүмү – имканын сону,
Үмманын ахыры – үмманын сону,
Вүсалын әввәли – һичранын сону,
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Атыны јел кими чапан олубму,
Кедиб ахырына чатан олубму,
Көрәсән бу сирри ачан олубму:
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?

Шаһин, башланғычдан ахыр оларմы?
Гышмы әввәл олуб јердә, баһармы?
Чеврәнин әввәли, ахыры вармы?
Дүнјанын ахыры һарадыр көрән?
Һарадыр көрән?

15.02.1998

БИР ЧАҺИЛӘ

Үстүмә јағдырма бөһтаны һәдәр,
Суса билмәјәчәк шаир илһамы.
Сәнлә еләмирәм түғјаны һәдәр,
Јахшы танıјырам јаман адамы.

Үз-үзә дурубдур көр ким ким илә,
Әлиндә гылынч вар, әлимдә гәләм.
Үлкүчдән дә ити гәләмим илә
Сәнин гылынчыны кәсә биләрәм.

ИМТИНА ЕДИРӘМ КӨРҮШДӘН ДАҺА

Имтина етмәздим өлсәм дә белә,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.
Гәлбим ағлајачаг күлсәм дә белә,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Мәндә һеј вар иди көрүш арзусу,
Чанда јашар иди көрүш арзусу,
Мән – исти, сән – сојуг, мән – од,
сәнсә – су,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Үрәјин һалыма даһа јанмасын,
Голларын голума чалагланмасын,
Мәһәббәт китабым варагланмасын,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Өмрүмә бәзәкди һәр көрүшүмүз,
Үлви бир диләкди һәр көрүшүмүз,
Лазымды, кәрәкди һәр көрүшүмүз,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Чох ше'р јазмышам улу севкидән,
Исти үмидләрлә долу севкидән,
Имтина едирәм мән бу севкидән,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Елә сарсыдыбсан инамымы сән,
Вурубсан дашлара ешг чамымы сән,
Тамам күсдүрүбсән илһамымы сән,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Јолума ешг нуру чиләсән дә лап,
Һәр күн көрүшмәји диләсән дә лап,

Көрүшү сығорта еләсән дә лап,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Мәнә, санырдым ки, пәнаһ сәндәдир,
Мин кәдәр мәндәдир, мин аһ сәндәдир,
Сәбәб өзүндәдир, күнаһ сәндәдир,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Севда – диләјимин тәзаһүрүдү,
Севки – үрәјимин тәзаһүрүдү,
Көрүш – истәјимин тәзаһүрүдү,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Мәнә даш атаны даш – тутачагдыр,
Даш атсам – көзүнү јаш тутачагдыр,
Санма көрүшүмүз баш тутачагдыр,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Даһа мәни анма көрүш наминә,
Јаныма јолланма көрүш наминә,
Атәшимә јанма көрүш наминә,
Имтина едирәм көрүшдән даһа.

Елә бүрүјүб ки, думан саһили,
Көзә көрүнмәјир күман саһили,
Јаман күнә гојдун Шаһин Фазили,
Имтина едирәм көрүшдән сонра.

МӘНИМ МӘҺӘББӘТИМ СЫНДЫ КҮЗКҮТӘК

Санырдым һәмишә шәффаф олачаг,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.
Дејирдим өмүрлүк бүтөв галачаг,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Һиссин ән алиси, башы атылды,
Севда үзүјүнүн гашы атылды,

Үстүнә лагејдлик дашы атылды,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Шөһрәтим сынсајды дөзә биләрдим,
Шөвкәтим сынсајды дөзә биләрдим,
Гамәтим сынсајды дөзә биләрдим,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Бу гәлб бу јараны јара санмады,
Санырам үрәји јараланмады,
Онун мәһәббәти параланмады,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Мән кимәм? Аләмин бир гаракүнү,
Мәһәббәт үзкүнү, севда үзкүнү.
Чаламаг чәтиндир сынан күзкүнү,
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Бүтүн көзәлләрин вәфасы јохму?
Көзәл вәфасызса, шәфасы јохму?
Күзкү сындыранын чәзасы јохму?
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Үлви бир мәһәббәт јетишди сона,
Муәмма дејимми, јохса сирр буна?
Ганун мәчәлләси нә дејир буна?
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Фәна шәрбәтини ичдији заман,
О бири дүнјаја көчдүјү заман,
Нә чаваб верәчәк күзкүсындыран?
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк.

Сынды, бир мәһәббәт зијана дүшдү,
Көнүл бу сыныгдан фәғана дүшдү,
Көрән, сыныглары һајана дүшдү?
Мәним мәһәббәтим сынды күзкүтәк,
Сынды күзкүтәк!

25.01.96

ИНСАНА ЈУВА

Дејирсән "дағытма гуш јувасыны",
Дејирсән "күлләни атма чејрана".
Бәс сөзлә әмәлдә мәнтигин һаны? –
Еј инсан, һајыфын кәлмир инсана.

Сөзү сөјләјирсән үзә ағ нечә!...
Дејиб-данышырсан гајғыкеш кими.
Бәс Јер күрәсини дағытмаг нечә?
Бизә Јер күрәси јува дејилми?

СӘН–МӘН

"Кәр мән мән исәм, нәсән сән, еј јар,
Кәр сән сән исән, нәјәм мәни-зар?"

МӘҺӘММӘД ФҮЗУЛИ

Көзәлим, нә вахт ки, биз доғулмушуг,
Дејәсән лап о күн таныш олмушуг,
Икимиз бир чаныг ики бәдәндә.

Санма күн беләчә хош кими иди,
Һәјат нәзәримдә бош кими иди,
Мән һәјаты севдим сәни севәндә.

Вар олсун мәһәббәт, севишәли биз,
Гәлбимиз бүллур тәк олуб тәр-тәмиз,
Күн доғуб, јох олуб думан да, чән дә.

Сәндәки јахшыны көтүрмүшәм мән,
Мәндәки јахшы да сәндәдир һәмән,
Өзүмү көрүрәм сәни көрәндә.

Көр, сәнлә сазишә нечә кирмишик,
Һәтта үрәкләри дәјишдирмишик –
Сәндәки мәндәдир, мәндәки сәндә!

ГОРХУЛУ БИР ЈУХУ КӨРДҮМ БУ КЕЧӘ

Әзизим, көзүмү јуман кими мән
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.
Көрдүм ки, јаныма дөнмәјәчәксән,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Еләә интизар вар – зүлүмдән бетәр,
Гүссә вар, гүбар вар – зүлүмдән бетәр,
Јаныма дөнмәмәк өлүмдән бетәр,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Еләә чохалды ки, күлүм, вәслә шәкк
Јухудан ојандым фәған едәрәк.
Јухуму тез суја данышым кәрәк,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Нискилдир, гәһәрдир көрдүјүм јуху,
Мә'шум бир хәбәрдир көрдүјүм јуху,
Вүсала чәпәрдир көрдүјүм јуху,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Горхулу јухуда нәләр вар имиш,
Ваһимә вар имиш, хәтәр вар имиш,
Изтираб вар имиш, кәдәр вар имиш,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Вүсала мәгбәрә һөрдүм јухуда,
Һичрин әввәлини көрдүм јухуда,
Фәләјә учалды дәрдим јухуда,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Горхусуз бир адам, горхулу јуху...
Чана ләрзә салды амма бу јуху,
Түкү дә үрпәдән јухујду јуху,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Јарәб, јар ол, даһа јуху көрмәјим,
Фәраг каманында оху көрмәјим,
Кедибдир өмрүмүн чоху, көрмәјим,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә.

Горхурам одланам, јанам – Кәрәм мән,
Шаһинәм, Фазиләм, нәрәм, әрәм мән,
Бир дә јуху көрмәк истәмәрәм мән,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә,
Горхулу бир јуху көрдүм бу кечә...

2.IX.1996

УЗАГДАН СЕЈР ЕТМӘ МӘЗАРЫСТАНЫ

(Тамридаја)

Узагдан сејр етмә мәзарыстаны,
Еһмалча јахын кәл, өп јаваш дашы.
Мәним ујудуғум мәзары таны,
Зәнн ет ки, башымдыр орада баш дашы.

Күман ет гәбримин башында дуран
Даш дејил, башымдыр даш көркәминдә.
Мәзарым үстүндә һеј дөврә вуран
Гуш дејил, руһумдур гуш көркәминдә.

Өлән чох, кәлән чох, мәзарыстан дар,
Дашым һәндәвәрдә нечә баш көрүр.
Арабир үстүмдән аддымлајырлар,
Көзүм көрәнләри инди даш көрүр.

Үрәјин истәсә, ағла бир гәдәр,
Көз јашын дашлашан башыма дүшсүн.
Үзүндән сүзүлән шеффаф инчиләр
Торпағыма дүшсүн, дашыма дүшсүн.

Үрәјин истәсә, хошуна кәлән
Бир-ики ше'рими сөјлә јавашдан.
Ајырма пәришан нәзәрини сән,
Мәһзун бахышыны ајырма дашдан.

Даша гәмкин бахыб кет јаваш-јаваш,
Чеврилиб јенә бах нечә јол даша.
Башдырса гәбримин үстүндәки даш
Демәк, баш ешидир, де "сағ ол" даша.

Де ки, кәләчәјәм јанына јенә,
Де ки, кәләчәјәм нә гәдәр сағам.
Де ки, даша дөнән Шаһинсән мәнә,
Дашы дарыхмаға гојмајачағам.

Узагдан сејр етмә мәзарыстаны,
Еһмалҹа јахын кәл, өп јаваш дашы.
Мәним ујудуғум мәзары таны,
Зәнн ет ки, башымдыр орда баш дашы.

3.02.96

ВАРЛЫҒЫН – ВАРЛЫҒЫМ

Варлығын варлығым демәк, а ҹанан,
Варлығындан өтрү көр әсән мәни.
Истәрәм һәмишә мәнә бахасан,
Истәрәм һәмишә көрәсән мәни.

Бә'зән әвәз едир сөзү бахышлар,
Көзләр гәлбимизин күзкүсү кими.
Гәлбимдә өмүрлүк мәһәббәтин вар,
Бах мәним көзүмә, көр үрәјими.

Бу күн нә мәлалдыр сәндә, нә тәлаш?
Көзүнү дикмисән нечин сән јерә?
Прометејтәк мәни тикәјдиләр каш
Сәнин бахышларын дикилән јерә.

СӘАДӘТ ӘЛИМДӘН УЧДУ ГУШ КИМИ...

Халгымызын артист
ӘЛИ НУР үчү

Ағ күнә өјрәшән бир ағ гуш иди,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.
Овҹумда јеничә отурмуш иди,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Гисмәти олмајан Һади варыдды,
Ади ашигинсә ади варыдды,

Фидан бир севкинин јадикарыдды,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Учду әршә сары, учағана бах,
Учду, инди учур, сонра јанаҹаг,
Күнәшә чатанда гарсаланаҹаг,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Көрән нијә учду, гушум кәлмәјир,
Башыма о күндән һушум кәлмәјир,
Гушлардан даһа һеч хошум кәлмәјир,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Өзү кедибсә дә, изи галыбдыр,
Оду сөнүбсә дә, көзү галыбдыр,
Ардынҹа бир ашиг көзү галыбдыр,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Мәһәббәтсиз өтән бу чағлара вај,
Сәадәтсиз битән бу чағлара вај,
Јумруға дөнмәјән бармаглара вај,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими.

Мәһәббәт ардынҹа ганад ачырдым,
Сәадәт ардынҹа ганад ачырдым,
Нечә шаһинәм ки, ову гачырдым,
Сәадәт әлимдән учду гуш кими,
Учду гуш кими...

ҮРӘЈИМӘ ДАМЫБ КИ...

Сағкән "гадирәм" деди,
Сағкән сүбут еләди
Зәркәр зәркәрлијини,
Дүлкәр дүлкәрлијини,
Һәким һәкимлијини,
Һаким һакимлијини...
Өлүмү билдирәҹәк
Шаһинин кимлијини!

3.01.97

ЗӘҺМӘТИН БҮРҮЈҮБ ӨМРҮНҮ НУРА

Кенерал ОГТАЈ МАГСУДОВУН
60 јашы мүнасибәти илә

Биз бу күн исти бир севинҹә шәрик,
Бу күн һәззимизә һүдуд гојулмаз.
Һамымыз вәтәнин әскәрләријик,
Амма, һәр әскәрдән кенерал олмаз.

Сәнин бу күнүндә күл гохусу вар,
Алагдан халидир синәндә көнүл.
Һәјат ҹазибәдар, күл ҹазибәдар,
Каш сәни һәмишә ҹәзб еләсин күл.

Күл-чичәк әтирли күн-өмрүн таҹы,
Гызылкүл сәнинки, чичәк мәнимки.
Сән зирвә јолчусу, мән әтәк аҹы,
Зирвә сәнин олсун, әтәк мәнимки.

Кечдијин јолларда чох сынаг олуб,
Дүчар олмајасан даһа сәддә каш.
Һамынын јанында үзүн ағ олуб,
Чатасан бундан да уҹа һәддә каш.

Зәһмәтин бүрүјүб өмрүнү нура,
Уҹа бир мәгамда тутмусан гәрар.
"Нијјәтин һараса – мәнзилин ора"
Сөјләјиб бабалар, дејиб аталар.

Бүтүн арзу-камын јетиб һасилә,
Мәкрдән, һијләдән ираг олмусан.
Јанында силаһын олса да белә
Ону ишләтмәкдән узаг олмусан.

Гануну әлиндә бајраг еләјән
Һәр кәсә афәрин, һәр кимә алгыш.
Ганун мәҹәлләси чәрчивәсиндән
Кәнара чыхмајан һакимә алгыш.

Гырх јох, әлли дејил, алтмышды бу,
Кәлиб чатыбса да јашын гыш өмрү,
Гәлби ҹаван кәсә гышдан нә горху,
Горхуда биләрми "60" өмрү?

Һамыја јахшылыг – нијјәтин сәнин,
Һәлә пислијини олмајыб көрән.
О гәдәр бөјүкдүр һөрмәтин сәнин,
Ифадә еләјә билмәјирәм мән.

Мәгамын уҹалсын сәнин кет-кедә,
Рүтбән, арзумдур ки, чохалсын јенә.
Көјдәки улдузун бир нечәси дә
Каш јериндән гопуб гона чијнинә.

Биз бу күн исти бир севинҹә шәрик,
Бу күн һәззимизә һүдуд гојулмаз.
Һамымыз вәтәнин әскәрләријик,
Амма, һәр әскәрдән кенерал олмаз.

6.XI.97

ҺӘЗИН БИР СЕВДА

Көзәллик ашиги, һәјат ашиги
ӘСКӘР ГУЛИЈЕВӘ

Бу һәзин севдадан көрән хошмудур?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.
Шаһин гушумудур, гызылгушмудур?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Дүшдүм од-алова, ениш-јохуша,
Өмрүн хәзан фәсли јөнәлди гыша,
Бәнзәјир ганады гырыг бир гуша,
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Аллаһмы, фәләкми бунсуз дарыхыб?
Һурими, мәләкми бунсуз дарыхыб?
Илләрлә галдығы јувадан чыхыб
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Сакини олубду севинҹ дә, гәм дә,
Чәкиб изтираб да, көрүб ситәм дә.
Галмаг истәмәјиб даһа синәмдә
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Дөзмәјир һәјатын аҹысынамы?
Инаныр әҹәлин гачышынамы?
Алданыр хәјалын учушунамы?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Әбәди јухуму чағырыр ону?
Күмансыз арзуму чағырыр ону?
Анамын руһуму чағырыр ону?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Чох туфан, фыртына әсдириб ону,
Һиҹран тикә-тикә кәсдириб ону.
Үзүлмүш ҹан евим бездириб ону,
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Дәјишиб бүсбүтүн, дејил әзәлки,
Дејирәм тохта бир, дүнја көзәл ки!...
Нә гәдәр арзум вар мәним, ди кәл ки
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Чохунун дәрдини чәкдим һәјатда,
Дујмады дәрдими доғма да, јад да,
Көрәсән учарса галармы јадда?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Чичәксиз галаҹаг чичәјин јери,
Диләјин јеридир үрәјин јери,
Јаман көјнәјәҹәк диләјин јери,
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Бир дәм диләмәдим мән әзаб верим,
Кимәсә, нәјәсә изтираб верим.
Үрәјин һөкмүнә нә ҹаваб верим?
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

Әзијјәт вермәсин бир кәсә кәрәк,
Даһа сығынмасын гәфәсә кәрәк.
Гапысыз гәфәси дөјәҹләјәрәк
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир,
Үрәјим гуш кими учмаг истәјир.

ГОШМАВАРИ

Јамјашыл олаҹаг үмидин јолу,
Тәртәмиз вүсала шәкк галмајаҹаг.
Голумдан тутаҹаг севкинин голу,
Шаһин әзәлкитәк тәк галмајаҹаг.

Булуд өртмәјәҹәк јерин үстүнү,
Ағаппаг олаҹаг ашигин күнү,
Биз дә атаҹағыг һиҹран јүкүнү,
Даһа чијнимиздә јүк галмајаҹаг.

Ешги елә јән вар инкар нә гәдәр,
Көзү көтүрмәјән әғјар нә гәдәр...
Нә гәдәр ки, вардыр Кечәл һәмзәләр
Нечә-нечә башда түк галмајаҹаг.

"ШИКӘСТ ИНСАНЛАР" СИЛСИЛӘСИНДӘН:

КӨЗСҮЗ

Ики көз јери вар үзүмдә мәним,
Олур көз ишығы көрәсән нечә?
Нәзәримдә мәним, көзүмдә мәним
Күндүз дә кечәдир, кечә дә кечә.

Билмәдим гарадан башга рәнк нәдир,
Бир кәсә гыјмарам бу ишкәнҹәни.
Гара ичиндәјәм, амма арабир
Нәсә... ағ бир үмид бүрүјүр мәни.

Көз кәрәк, көз кәрәк, көз дејирәм ки,
Мән дә көзлүләртәк сечиб күл дәрим.
Дүнја бојда ишыг истәјирәм ки,
Көрүнсүн көзүмә көрмәдикләрим.

Бу мәним јалварыш сәсим дејилдир,
Санмајын јарашыг кәрәкдир мәнә.
Ики көзлүк ишыг бәсим дејилдир,
Дүнја бојда ишыг кәрәкдир мәнә.

Көрүм истәјирәм, елә көрүм ки,
Көзләрим өмүрлүк ачылы галсын.
Мәнимчин, – дејирәм, – елә көрүм ки,
Јахынлыг, узаглыг фәрги азалсын.

Истәрәм улдузу аханда көрүм,
Истәрәм күлләрин бахым рәнкинә.
Истәрәм шимшәји чаханда көрүм,
Истәрәм ки, билим ишыг рәнки нә?

Гапымы күнләрлә бағлајыб һәмән
Нур тапан көзүмә бахмаг истәрәм.
Саатларла дејил, күнләр илә мән
Анамын үзүнә бахмаг истәрәм.

Мүдһиш бир гаранлыг мәни сарса да,
Никбин бир әмәлә үмидәм јенә.
Дәли бәдбинлијә әсас варса да,
Вермирәм јахамы онун әлинә.

Ишыг көзләјирәм... Һачан кәләчәк?
Үмид ет, сәбр елә, дөз, – дејирәм мән.
Мәнә дүнја бојда ишыг верәчәк
Әсрин Логманыны көзләјирәм мән.

АЈАГСЫЗ

Нәсә хош бир арзу гәлбимә кириб,
Нәсә ора һәлим ишыг јајыбдыр.

Мәни бир көзәл гыз сеһирләндириб,
Мәни бир пәнҹәрә овсунлајыбдыр.

Билирәм, о мәним олмаз һеч заман,
Дејәсән... мәндә дә јох башга фикир.
Амма, нәдәндирсә фикрими һәр ан
Гыз да, пәнҹәрә дә өзүнә чәкир.

Ачыг пәнҹәрәләр гапаныб бу күн
Мәним бәхтим кими, талејим кими.
Ачыгды... гапанды.... нијә?... нә үчүн?...
Ҹавабсыз суаллар сарыб бејними.

Мән ону көрәндә нәдәнсә мәндә
Илыг, мүлајим бир һисс јүксәлирди.
Пәнҹәрә өнүнә о гыз кәләндә
Санки, ајағыма гүввә кәлирди.

Артыр һәр дәгигә синәмдәки гәм,
Нә үчүн өртүлүб о пәнҹәрәләр?
Јаманча гызмышам, һисс еләмирәм
Сојујубдур һава даһа бир гәдәр.

Һәлә түл пәрдә дә өртүлү галыб,
Тәк сәни, еј һава, һеј гынајырам.
Мәним үзүјола сәбрим азалыб,
Сәнинсә инсафын јохалыб тамам.

Еј һава, еј гәфил сојујан һава,
О көзәл пәрини үшүтдүн нијә?
Долајдын бузлашыб бизим отаға,
Тәки кеч чатајдын о пәнҹәрәјә.

Чохдандыр... бир күндүр јохдур о сона,
О көзәл, гапгара көзү көрүнмүр.
Бағлы пәнҹәрәси галсын бир јана,
Өзүнә нә олуб, өзү көрүнмүр?!

Каш тропик исти дүшәјди бура,
Ачајды тајбатај пәнҹәрәләри.

Диләјим јетәјди мәним уғура,
Јенә көрүнәјди о көзәл пәри.

ГУЛАГСЫЗ

Анадан гулагсыз доғулмамышам,
Ди кәл ки, онларын сәдасы јохдур.
Кет-кедә мән буна әмин олмушам
Сәссиз бу аләмин сәфасы јохдур.

Көрәсән булаглар нечә охујур?
Ахан шәлаләнин сәси нечәдир?
Көрәсән зүмзүмә нә тәһәр олур?
Курулту нә демәк? Пычылты нәдир?

Үстүмә ахышса сәс шырым-шырым
Ону азачыг да һисс едәрәмми?
Әкәр лап јанымда чахса илдырым
Онун сәдасыны ешидәрәмми?

Һәмишә уғулту дујур бәдәним,
Гәһгәһә сәдасы бәс нечә олур?
Јанымда лап бомба партласын мәним,
Билмәк истәјирәм сәс нечә олур.

Јох, јох, сәһв елэдим бу јердә анҹаг,
Һәр сәси ешитмәк кәрәјим дејил.
О сәс ки, әзијјәт, әзаб олаҹаг
Ону арзуламаг диләјим дејил!

ДИЛСИЗ

Мәним дә ағзымда дил адлы әт вар,
Дилимдә сөзүм јох диллиләр тәки.
Етмирәм фикрими сөз илә изһар,
Үрәјимдә галыр үрәјимдәки.

Сүкутла өтүшүр һәр ајым, илим,
Гәлбимдә нә гәдәр сөһбәт галыбдыр.

Мин дилә диндирән мәни севкилим
Мәним бир сөзүмә һәсрәт галыбдыр.

Балалар данышсын, десин о ки вар,
Нәғмәләр гуш тәки учалсын көјә.
Амма, балалары, әзиз аналар,
Сөјмәјин "дилиниз гурусун" дејә.

Хош сөз бүрүјәјди ҹаһаны һәр дәм,
Каш балыгларын да дили олајды.
Гушлар да динәјди, анҹаг, дејирәм
Һитлерләр анадан лал доғулајды.

Сөјүшсүз өтүшән күнләрдә шәнәм,
Нәғмәли кәсләрин досту, јарыјам,
Мән ачы сөз дејән дилә дүшмәнәм,
Мән ширин дилләрин тәрәфдарыјам.

Дејин, а диллиләр, нәғмә охујун,
Үрәк истәјинҹә дејин ше'рләр.
Дилсиз олдуғуму бир даһа дујун,
Мәним дә јеримә дејин бир гәдәр.

ТӘНҺАЛЫГ АРЗУСУ, ТӘКЛИК ҺӘВӘСИ

Достум ИМРАН ХӘЛИЛОВА

Әзәлләр гәтијјән дејилдим белә,
Әсәби олмушам инди нә гәдәр...
Истәрәм сакитлик севдасы илә
Сакит бир мәкана елэјим сәфәр.

Һөвсәләм азалыб, сәбрим даралыб,
Сарыб гәлбими гәм, көзләрими нәм.
Көһнә шејхләр кими сүкута далыб
Халис бир тәнһалыг һәсрәтиндәјәм.

Кет-кедә азалыр тәмиз су, һава,
Көј көјә учалыр гара түстүләр.

Нә гәдәр чохалыб бурда сәс, сәда.
Нә гәдәр боғанаг олуб бу шәһәр.

Тәр-тәмиз һаваны һеј удум дејә
Бу гара түстүтәк мән учачағам.
"Дәгиг вахт" һөкмүнү унудум дејә
Евдә саатымы "унудачағам".

О гәдәр гачмышам иш далынча мән,
Даһа гачһагача ујмајым кәрәк.
О гәдәр гачмышам еһ, динҹәләркән
Вахтын гачышыны дујмајым кәрәк.

Иншаллаһ башымдан елә̌јиб кәнар
Завод нә'рәсини, машын сәсини
Ифрат ачыкөзлүклә динләмәјим вар
Гәчрәш булағынан зүмзүмәсини.

Пис олмаз даларсам сеһринә нејин,
Һәрдән гулаг ассам түтәк сәсинә.
Мәнә әјләнҹә-зад тәклиф етмәјин,
Меј дә кәрәк дејил, саги дә мәнә.

Истәрәм тәклији көрүм көзүмлә,
Илһама јөнәлдим јени мејлими.
Истәрәм бир мүддәт өзүм-өзүмлә
Тәк галым, Кабулда олдуғум кими.

Олуб тәбиәтлә тәзәдән таныш
Сакитҹә хәјала далмаг истәрәм.
Дилимдә олачаг тәклијә алгыш,
Әлимдә бир дәфтәр, бир нечә гәләм.

Гуруб дәвриш кими даш үстдә бардаш
Ше'р јазачағам тәб'имә рәғмән.
Бир кушә олачаг, бир булаг, бир даш,
Бир мән олачағам, бир мән, бир дә мән!

3 САЈЛЫ МӘКТӘБ ҮЧҮН АҒЫ

Узун илләр бу мәктәбин мүдири ишләмиш гочаман мүәллимә

МӘСМӘ ШАҺВЕРДИЈЕВАЈА

Бу Губа, бу күчә, бу да һәмин тин,
Бу да мән, һәјәчан бүрүјүб ҹаны.
Мәктәб исә јохдур, мәктәбимизин
Јериндә тикилиб ширни дуканы.

Бир бәла јөн алды мәктәбә сары...
Дејирләр јанында машын дајанды.
Бир анда партлады газ балонлары,
Машын да алышды, мәктәб дә јанды.

Нә гапысы галыб, нә дә лөвһәси,
Һасар јоха чыхыб, чәпәр галмајыб.
Башга мәктәбләрдән кәлир зәнк сәси,
Мәним мәктәбимдән әсәр галмајыб.

А мәним мәктәбим, сән јанан заман
Биз дә алышмышыг, биз дә јанмышыг.
Сәнин ағушуна сәмтини тутан
Ләпирдә јанмышыг, издә јанмышыг.

Түстүн бүләнд олуб әршә дајанды,
О күн мән дә јандым ҹыздаға гәдәр.
Әләзиз дә јанды, Јагуб да јанды,
Мәсмә мүәллимә онлардан бетәр.

Алышдым, галмады даш үстдә бир даш,
Күл етдин нә гәдәр көврәк һиссими.
А мәним мәктәбим, нә олајды каш
Галајдын хатирә мә'бәди кими.

Истәрәм јенә дә гапыны ачым,
Сәндә изтираб да, һәзз дә вар иди.
"Анам доғду..." дејә Назилә баҹым
Сәкидән дүз синфә гышгырар инди.

Оғланлар ешидиб күлүшәрдиләр,
Гызлар гызарарды, бахарды мәнә.
Тәрс кими нөвбәти доғуш хәбәри
Һәр ил дәрс заманы кәләрди јенә.

Аһ, бу нә кетһакет ҹаһан ичиндә?...
Зәнк дә ҹинкилдәди сөзү вар кими.
Мәктәб дә өләрмиш бир ан ичиндә
Гәфилдән кечинән инсанлар кими.

Әлиндән нә гәдәр сәнин дад олсун?
Өлүм, мәктәбин дә алдын үстүнү.
Нәҹәф мүәллимин руһу шад олсун,
Јахшы ки, көрмәди о мәдһуш күнү.

Бу Губа, бу күчә, бу да һәмин тин,
Бу да мән, һәјәҹан бүрүјүб ҹаны.
Мәктәб исә јохдур, мәктәбимизин
Јериндә тикилиб ширни дүканы.

ГАНЛЫ ШӘНБӘ КҮНҮ

Ганлы шәнбә күнү... ҹинајәт күнү...
Илһам јазма дејир, үрәк јаз дејир.
Јетишди Бакыја гијамәт күнү,
Танры һөкм едәјир, мәләк јаз дејир.

Ахытды ганымы гатил дәлитәк,
Нә үчүн хар олаг, нијә әзиләк?
Нечә арзу өлдү, нә гәдәр диләк,
Арзу јаз сөјләјир, диләк јаз дејир.

Һәр бахыш көз јашы, нәзәр көз јашы,
Кеҹә көз јашыдыр, сәһәр көз јашы,
Үрәк көз јашыдыр, ҹијәр көз јашы,
Көз јашында чимән бөбәк јаз дејир.

Ганлы шәнбә күнү түғјан едәркән
Бүсбүтүн әритдим үрәјими мән.

Көз јашлары кечир кирпикләримдән,
Кирпикләр әләкдир, әләк јаз дејир.

Үрәк һејран галыб, мәләк мат галыб,
Диләк һејран галыб, бөбәк мат галыб,
Әләк һејран галыб, фәләк мат галыб,
А Шаһин, јубанма, фәләк јаз дејир.

Ганлы шәнбә күнү,
20 јанвар, 1990.

О КЕҸӘ

Улу Аллаһа Ганлы шәнбә күнү –
20 јанвар 1990-ҹы ил мүраҹиәти

Һәмишә биз Сәнә асмышыг гулаг,
Бу дәфә Сән бизә гулаг ас бары:
Нә вахт һөкм олаҹаг асудә олаг?
Нә заман битәҹәк јер гырғынлары?

Ганы итиб-батыр нечә икидин,
Аллаһым, мүрүввәт һаны јер үстдә?
Нечә гәһрәманын, нечә шәһидин
Ҹәсәди јер алтда, ганы јер үстдә.

Өлдү ҹаным, а лајлај,
Солду ганым, а лајлај.
Јолларда, күчәләрдә
Галды ганым, а лајлај.

Өлүм нечә өмрә е'тираз имиш,
Үрәкләр һараја, фәрјада дүшдү.
Ганлы базар күнү санки аз имиш,
Ганлы шәнбә күнү араја дүшдү.

Әзизинәм, күлдү ган,
Маје гызылкүлдү ган.
Гој о күлләатанлар
Санмасынлар өлдү ган.

Јетишди топларын курултулары,
Санки јағыларла вуруш башлады.
Шәнбә башлананда, дүз кечә јары
Бакы үзәринә јүрүш башлады.

Бу јүрүш ади бир сәфәр дејилди,
Јағды үстүмүзә күллә јағышы.
Бизим әлләримиз сипәр дејилди,
Сахлаја билмәдик әллә јағышы.

О кечә чохунун амалы өлдү,
Чохунун арзусу олду таримар.
"Гачаны говмазлар" мисалы өлдү,
Гачаны говурду күлләатанлар.

О кечә,
Гырғынла долу кечә.
Нечәсинин гырылды
Аһ, өмүр јолу кечә.

О кечә гурд-гуша күллә дәјмәди,
Күлләләр инсанын гисмәти олду.
Икидләр бојнуну јерә әјмәди,
Әјилән онларын гамәти олду.

Әзизинәм, а лајлај,
Јаныр синәм, а лајлај.
Сизи күллә өлдүрдү,
Мәнисә гәм, а лајлај.

О кечә үмидләр күллә једиләр,
Әһди, сәдагәти дешди күлләләр.
Дуалар, өјүдләр күллә једиләр,
Нә гәдәр үрәкдән кечди күлләләр.

А лајлај,
Һөнкүрүб ағла лајлај.
Тапылмыр нечә шәһид,
Ара, сорагла лајлај.

Ағарды, гаралды кечә о кечә,
Аталар баладан нишан тапмады.
Јаман күнә галды кечә о кечә,
Тумсатан гары да аман тапмады.

Көрдү гары, а лајлај,
Һүчумлары, а лајлај.
Сәпин гәбри үстүнә
О тумлары, а лајлај.

Әмәл бир јанајды, сөз бир јанајды,
О кечә вар иди инсан таланы.
О кечә һәр күчә гәссабханајды,
О кечә мүфтәјди инсанын ганы.

Верәчәк,
Торпаг бәһәр верәчәк.
Һәр гәтрә ган јериндә
Јүз икид чүчәрәчәк.

О кечә нечә баш дүшдү чијиндән,
Баш өлдү, папаглар күчәдә галды.
О кечә нечә сач гопду јериндән,
Сач өлдү, дараглар күчәдә галды.

А лајлај,
Накам икид, а лајлај.
Гочалдым бир кечәдә,
Чаван шәһид, а лајлај.

Күлләләр үрәкдә, күлләләр башда,
Үзләр күлләләрлә шилләләндиләр.
Күлләјә тутулду дивар да, даш да,
Һәтта шүшәләр дә күлләләндиләр.

А лајлај,
Мәни ешит, а лајлај,
Мән дә шәһидләрдәнәм –
Чанлы шәһид, а лајлај.

"Нијә?" сорушанын чавабы јохдур,
Автомат түфәнкләр бичир, гырырды.
Мәрминин сајы јох, һесабы јохду,
Танкларын лүлләси од јағдырырды.

А лајлај,
Шаһини дағла, лајлај.
Шәһидләрин јанында
Мәнә јер сахла, лајлај

Еј Аллаһ, ешит бу мүрачиәти,
Сон гој һагсыз гәмә, һагсыз кәдәрә.
Јахшы көрмәк үчүн бу мүсибәти
Бәлкә дә енәсән бирчә јол јерә.

О сәһәр,
Мә'шум сәһәр, о сәһәр,
Гырмызы ганмы көрүб
Гырмызы олду сәһәр?

Бәлкә залымлары күлә дөндәриб,
Јетим балалары киридәсән сән?
Бәлкә күлләләри күлә дөндәриб,
Мәнһус силаһлары әридәсән сән?

Бүтүн гатилләрин дәрси верилсин!
Гој онлар әмәлли чәза алалар.
Мөһтәрәм аллаһым, бә'зи кәсләрин
Дејәсән аллаһлыг иддиасы вар.

23–25 јанвар 1990

ГӘРӘНФИЛИМ, АҒЛАМА!

"Ағла, гәрәнфил, ағла" ше'ринин
мүәллифи МӘММӘД АСЛАНА

Ағлама, бәсдир даһа,
Гәрәнфилим, ағлама.
Налә өбәсдир даһа
Гәрәнфилим, ағлама.

Бағрымы сөкә-сөкә,
Бојнуну бүкә-бүкә,
Ичини чәкә-чәкә
Гәрәнфилим, ағлама.

Дәрд-әзаб ашар, дашар,
Изтираб ашар, дашар,
Торпағын шоранлашар,
Гәрәнфилим, ағлама.

Көз јашы шиллә дејил,
Көз јашы күллә дејил –
Көз јашыны даһа сил,
Гәрәнфилим, ағлама.

Көз јашы – үрәк ганы,
Пучлашан диләк ганы...
Горујаг кәрәк ганы,
Гәрәнфилим, ағлама.

Кәл етмә фәрјад, күләр,
Көнлү олуб шад, күләр,
Чох ағласан, јад күләр,
Гәрәнфилим, ағлама.

Достлар әләмли олар,
Гүссәли, гәмли олар,
Гәбирләр нәмли олар,
Гәрәнфилим, ағлама.

Бу дағы гүбар ашмаз,
Көз јашындан кар ашмаз,
Бу һөнкүртү јарашмаз,
Гәрәнфилим, ағлама.

Бизи, о нәр шәһидләр
Мүт'и биләр шәһидләр,
Бир дә өләр шәһидләр,
Гәрәнфилим, ағлама.

Шәһидләрим сағ дејил?
Ким деди, ким, "сағ дејил"?
Өлмәк – мәһв олмаг дејил,
Гәрәнфилим, ағлама.

Шәһид ганы үфүгдә,
Шәһид ганы шәфәгдә...
Пычылдајыр шәфәг дә:
– Гәрәнфилим, ағлама.

Бу ағрылар битәммәз,
Бу ачылар битәммәз,
Шәһид ганы итәммәз!
Гәрәнфилим, ағлама.

О гызыл дан соламмаз,
О гызыл ган соламмаз...
Бу чан раһат оламмаз,
Гәрәнфилим, ағлама.

Фәған јердә галаммаз,
Бу ган јердә галаммаз,
Инан, јердә галаммаз,
Гәрәнфилим, ағлама.

Ағласан, сөзүм ағлар,
Таб ағлар, дөзүм ағлар,
Һәмишә көзүм ағлар,
Гәрәнфилим, ағлама.

Үмидим өләр, күлүм,
Дүшмәним күләр, күлүм,
Көз јашындан тәр күлүм –
Гәрәнфилим, ағлама.

Бу обаја, еләсән
Мүбаризә дилә сән.
Күлмәсән дә һәлә сән
Гәрәнфилим, ағлама.

Ағлама, һүзн јетәр,
Кор олар көзүн, јетәр,
Вермирәм изн, јетәр,
Гәрәнфилим, ағлама.

... Гәрәнфилин сөзү вар,
Гәрәнфилин сәси вар...
Бу ше'рин сонлуғунда
"Шәһидләр шәргиси" вар,
Гәрәнфилим, ағлама.

Шәһидләр шәргиси:

Халгымы алдатдылар,
"Атмајачаг..." Атдылар,
Адлары "солдат"дылар,
Өзләри ким? Ағлама,
Гәрәнфилим, ағлама.

Чадуму, тилсимдиләр?
Атәш илә диндиләр...
Билмәјирәм кимдиләр,
Еһ, нә билим? Ағлама,
Гәрәнфилим, ағлама.

"Башчымыз" учду кетди,
Мәркәзә көчдү кетди...
Елә һијлә ишләтди,
Јанды дилим, ағлама,
Гәрәнфилим, ағлама.

Бичди әчәл дәрјазы...
Дүшдү шәһидләр јасы...
Балта – јадын балтасы,
Бәс, сапы ким? Ағлама,
Гәрәнфилим, ағлама.

Чыхды чох икид чаны...
Ахды чох икид ганы...

Гәрәнфил – "шәһид ғаны"*
Шәһид күлүм, ағлама,
Гәрәнфилим, ағлама.

20–21 јанвар, 1991.

АҒЛАМАЈАГ, КИШИЛӘР!

Бу һарај ади һарај,
Бу сәс ади сәс дејил.
Нә гәдәр ағласаг да
Бу күн, бизә бәс дејил,
Ағламајаг, кишиләр!

Һарајымда гәзәб вар,
Гәзәбимә сәбәб вар:
Бу – интигам һарајы,
Бу – интигам сәсидир,

Бу күн ағламаг дејил,
Савашмаг вә'дәсидир,
Ағламајаг, кишиләр!

Кәдәримиз, гәмимиз
Ашса да башымыздан,
Кәрәк бу күн бәрк ола
Башымыз дашымыздан.
Мәрмимиз түкәнәндә
Мәрми ола башымыз.
Мүбаризә вар өндә,
Ахмасын көз јашымыз.
Көз јашлары јеринә
Зәрбә јығаг јајлыға
Дүшмәни дөјмәк үчүн.
Күллә јығаг јајлыға,
Ағламајаг, кишиләр!

* Ифадә Мәммәд Асланындыр.

Фүрсәти фөвтә вериб
Ағламаг олмаз даһа.
Бу гаранлыг кечәдән
Чыхмалыјыг сабаһа,
Ағламајаг, кишиләр.

Бу күн јағы дүшмәнин
Голуну гырмаг үчүн,
Әлини гырмаг үчүн,
Белини гырмаг үчүн
Белимизи гырмасын
Хочалы фачиәси.
Бу фачиә халгымын
Чаванлы фачиәси,
Гочалы фачиәси.
Гочаны ағлатмајын,
Чаваны ағлатмајын,
Диндириб һәзин-һәзин
Габоју ағлатмајын,
Каманы ағлатмајын.
Дүшмәсин синәмизә
Мунчуг-мунчуг көз јашы.
Көз јашлары јеринә
Гој гәзәб кәлә бизә.
Өндәдир һәлә бизә
Хочалынын савашы,
Ағламајаг, кишиләр!

Кизли дејил, бүкүн биз
Чох ишдә кечикмишик,
Давада кечикмишик,
Дөјүшдә кечикмишик,
Кечикәк гәһәрдә дә,
Ағламајаг, кишиләр!
Дөзәрәк бу дәрдә дә,
Ағламајаг, кишиләр!

Зәфәр чағы кәләндә,
Зәфәрдән көнлүмүзә

Гәһәр чағы кәләндә,
Гәһәрдән һамымызын
Ағламағы кәләндә,
Јығыб силаһымызы
Амбара галаг-галаг
Гырхыб сагталымызы
Күлә-күлә ағлајаг...
Ағламајаг кишиләр!

28 феврал, 1992

ДҮНЈА, ДӘРД ВЕРМӘКДӘН МӘКӘР ДОЈМАДЫН?

Никбинлијинә һәмишә гибтә етдијим
шаир тәбиәтли ВАГИФ МАГСУДОВА

Јаш јары дејилән јашдан да ашды,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?
Дәрдим боғаздан да, башдан да ашды,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Елә учалдырсан зилиндә гәми,
Һәлә көрмәмишәм гәминдә бәми...
Бәсди, даһа чалма "Јаныг Кәрәми",
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Кәдәр аловунда гарсаланмышам,
Доғмаја јанмышам, јада јанмышам,
Көзләримдән ахан суда јанмышам,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Дүшмән торпағымда човлан едәјир,
Нә вахтдыр дәрдимиз туғјан еләјир,
Нечә мин дидәркин фәған еләјир.
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

"Һојду, дәлиләрим!" Һојду, нә һојду,
Дәлиләр башыны гојду, нә гојду...
Дәрдли дәрд чәкмәкдән дојду, нә дојду,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Тәркидүнјалыг вар јенә сөзүмдә,
Јаман вәфасызсан мәним көзүмдә,
Фүзули дә кетди, Сејид Әзим дә...
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Бәллидир, мәһкумуг ади фәнаја,
Мәкәр кетмәдинми Һади фәнаја?
Мән дә кедәчәјәм бади-фәнаја,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Бизи гојмасајдын хиффәт ичиндә,
Аһузар ичиндә, һәсрәт ичиндә,
Јашаја биләрдик ләззәт ичиндә,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Дүнја, сынагмысан? Бәсди сынағын,
Даһа тагәтими кәсди сынағын,
Көрәсән нә имиш гәсди сынағын?
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Гара бәргәрарса, ағ дағылачаг,
Сүтун јыхылачаг, тағ дағылачаг...
Дәрдим дағa дәјсә, дағ дағылачаг,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Мәкәр әмәлимдә саваб јохмудур?
Дәфтәр јох, китаб јох, һесаб јохмудур?
Мәним суалыма чаваб јохмудур?
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Зәрбә көрмәкдәјәм көмәк јеринә,
Дашмыдыр, тунчмудур үрәк јеринә?
Дәрдини јејирәм чөрәк јеринә,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Көрәсән кимдәдир дәрдин дәрманы,
Намәрдин чәзасы, мәрдин дәрманы,
Өлүммү јохса һәр фәрдин дәрманы?
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Наләнин, әфғанын башына даш ат,
Нискилин, һичранын башына даш ат,

Ја бизи мәһв елә, ја бизи јашат,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Јағдырма үстүмә јаманы белә,
Гәлбин јох јахшыја күманы белә...
Бир күн сөјәчәјәм ананы белә,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?

Мән әзаб чәкмәдән тәнкә кәлмишәм,
Изтираб чәкмәкдән тәнкә кәлмишәм,
Шаһинәм, сәнинлә чәнкә кәлмишәм,
Дүнја, дәрд вермәкдән мәкәр дојмадын?
Мәкәр дојмадын?

БЫЧАГ ДА ӨЗҮМӘМ, ЈАРА ДА ӨЗҮМ

Шаһинәм, Фазиләм, Шаһин Фазиләм,
Ган јох, тәзад ахыр дамарларымдан.
Һәм гајнар очағам, һәм сојуг күләм,
Һәми архајынам, һәми никаран.

Гарајам, чүнунлуг гијафәсиндә,
Ағам, сачларымда гара көрүнмүр.
Кинимлә рәһминин мәсафәсиндә
Бир һүчејрә гәдәр ара көрүнмүр.

Сырави үзвүјәм нечә чәбһәнин,
Демәјин ојнајыр бу нашы одла.
Јанырам, јанмагдан горхум јох мәним,
Көзүмдә көз јашы јанашы одла.

Кечәјәм – ишыглы сәһәр јанында,
Гызыл көз дә мәнәм, һәлә буз да мән.
Һәјатын чүрбәчүр имтаһанында
Уғурлу да мәнәм, уғурсуз да мән.

Тале ки, рәһмини әсиркәмишдир
Ағры да өзүмәм, чара да өзүм.
Мәни јараламаг һәдәри ишдир.
Бычаг да өзүмәм, јара да өзүм!

КИМ ИСӘ ЈУХУМУ КӨТҮРҮБ ГАЧЫР

Елә ки јумурам көзүмү кечә
Һансы бир гүввәсә көзүмү ачыр.
Јатмаға гојмурам өзүмү кечә,
Ким исә јухуму көтүрүб гачыр.

Кечә илһам пәрим күлүр үзүмә,
Кечә сәһәрәчән ше'р дејирәм.
Гајытмасын дејә јуху көзүмә
Һәрдәнбир голуму чимдикләјирәм.

Бә'зән гәләм алтда чырылыр вараг,
Бә'зән ахтарырам "гәләмим һаны?"
Бә'зән мисра-мисра пычылдајараг,
Раһәтсиз едирәм мәнлә јатаны.

Чанда сөз атәши, кәлмә көзү вар,
Күллә өртүлмәсин көзүмүн үстү.
Јатагда гаралыр бә'зи вараглар,
Масаја чеврилир дизимин үстү.

Бә'зән үрәк дејир, бә'зән дил дејир,
Арада сөзләрин чәнки көрүнүр.
Сәһәр ачыланда әлимдә ше'р,
Балышда мүрәккәб рәнки көрүнүр.

Өзүмү јаландан өјә билмәрәм,
Демирәм һәр вә'дә сөзүм чох олур.
Өзкә ше'рләри дејә билмирәм,
Мәним ше'рләрим кечә доғулур.

Белә артырырам ше'р варымы,
Азалмыр бу варын истәјир чанда.

Бә'зән гаранлыгда јаздыгларымы
Охуја билмирәм сүбһ ачыланда.

Беләчә-беләчә чохалды ше'р,
Беләчә-беләчә чохалды мисра.
Бә'зән бир кечәдә беш-алты ше'р,
Бә'зән бир кечәдә беш-алты мисра.

Еләә ки јумурам көзүмү кечә,
Һансы бир гүввәсә көзүмү ачыр.
Јатмаға гојмурам өзүмү кечә,
Ким исә јухуму көтүрүб гачыр;
Ким исә јухуму көтүрүб гачыр...

БУ КЕЧӘ

Бу кечә јухуда көрдүм сәни мән,
Көрдүм ки, јенә дә бирликдәјик биз.
Јенә һәмин бағды, јенә о чәмән,
Јер иди, көј иди, бир дә икимиз.

Дил дејил, башлады көз данышмаға,
Голларым белини гучмушду сәнин.
Вахтымыз јох иди сөз данышмаға,
Һесаба кәлмирди сајы бусәнин.

Көрүш дејилди бу, сәадәтди бу...
Јарәб, һәмин көрүш хүлја олмасын.
Дејирләр тәрсинә јозулур јуху,
Мәним бу јухумса тәрс јозулмасын.

ИСТИ ҮРӘЈИМИН ПЫЧЫЛТЫЛАРЫ

Наләјә дөнәчәк артдыгча фәраг
Исти үрәјимин пычылтылары.
Сәнин үрәјинә һачан чатачаг
Исти үрәјимин пычылтылары?

Дондуруб чанымы јенә һичр аны,
Изтираб вермәдә мәнә һичр аны,
Һачан говлајачаг сојуг һичраны
Исти үрәјимин пычылтылары?

"Һачан дөнәчәксән, еј сәнәм?" дејир,
"Бүрүјүб көзүмү сәнсиз нәм" дејир,
"Севирәм, севирәм, севирәм" дејир.
Исти үрәјимин пычылтылары.

"Севирәм" сөзүјмүш үрәјимдәки,
Нијә сахламышам ону сирр тәки?
Отагда бир мәнәм, күлүм, бир дә ки,
Исти үрәјимин пычылтылары.

Бир инчә мәтләби ашикар едир,
Дүнән кизләдирди, бу күн чар едир,
Дүнјаны сәсиндән хәбәрдар едир
Исти үрәјимин пычылтылары

Пычылтым – еләә бир сәс ки, мүгәддәс,
Ишыг сүр'әтиндән ити олан сәс,
Јанына чатачаг сәнин һачан бәс
Исти үрәјимин пычылтылары?

Севки ләһзә-ләһзә мәни саф едир,
Бу дујғу дәмбәдәм инкишаф едир,
Сәни севдијими е'тираф едир
Исти үрәјимин пычылтылары.

"Севмәмәк – ән бөјүк бир күнаһ" дејир,
"Танрым, дада јетиш, ет пәнаһ" дејир,
"Лаилаһә..." дејир, ", "иллаллаһ" дејир
Исти үрәјимин пычылтылары.

Гајытса, гыш јаза чевриләчәкдир,
Үрәк нејә, саза чевриләчәкдир,
Исти бир аваза чевриләчәкдир
Исти үрәјимин пычылтылары.

Јары әсл һәмдәм күман еләјир,
Көврәк бир мәтләби әјан еләјир,
Ән исти истәји бәјан еләјир
Исти үрәјимин пычылтылары.

Гој елә учалсын, енә билмәсин,
Од олсун, көз олсун, сөнә билмәсин,
Сојуг гышгыртија дөнә билмәсин.
Исти үрәјимин пычылтылары.

КӨРӘСӘН КИМ АТДЫ БУ ДАШЫ МӘНӘ

Мәнә пәнҹәрәдән бир даш атдылар,
Көрәсән ким атды бу дашы мәнә?
Еһмалҹа атдылар, јаваш атдылар,
Көрәсән ким атды бу дашы мәнә?

Ганымда һәлимлик јашатмышам мән,
Ҹанымда һәлимлик јашатмышам мән.
Кимин бостанына даш атмышам мән?
Көрәсән ким атды бу дашы мәнә?

Гәзаву-гәдәрми, хәтамыдыр бу,
Баша туш кәлмәјән ҹәфамыдыр бу?
Пәнҹәрәдән кәлән бәламыдыр бу?
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?

Һансы диванәнин әлиндән чыхыб,
Һансы биканәнин әлиндән чыхыб?
Јохса ҹананәнин әлиндән чыхыб,
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?

Саваша һазырам саваш кәләндә,
Далаша һазырам далаш кәләндә.
"Көздән јаш"... кәлдими бу даш кәләндә?
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?

Бу дашы атаны көрәјдим бары,
Ким атды? О һаны? Көрәјдим бары.

Көтүрүб атыммы керијә сары?
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?

Сынагдан чыхмајан сәдагәтә вај,
Даштәк бәрк олмајан мәһәббәтә вај,
Ашкар олунмајан һәгигәтә вај,
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?
Көрәсән бу дашы ким атды мәнә?

ФАЈДА

Белә бир мә'лумат охудум бу күн:
Көзә көз јашынын фајдасы вармыш.
Көз јашы ваҹибмиш көзлүләр үчүн,
Көз јашы көзләри сафлашдырармыш.

Беләсә, ағлајаг, јаш ахыдаг чох,
Јанаға дамлалар дүшсүн сөзбашы.
Фәгәт еј инсанлар ағламагла јох,
Гој күлмәклә чыхсын көздән көз јашы.

МӘНИМ ӨЗ-ӨЗҮМӘ ЈАЗЫҒЫМ КӘЛИР

Нә гәдәр дәрди вар јазыг гәлбимин,
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.
Јазығы кәлмәсин мәнә һеч кимин,
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

Бағбанам бағымда кәзә билмирәм,
Мухәннәс "дөз" дејир, дөзә билмирәм,
Иланын башыны әзә билмирәм,
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

Нә гәдәр ки, һәлә Гара Кешиш вар
Ағ күн көрмәјәҹәк гарабағлылар.
А јурда бағлылар, јара бағлылар,
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

Өзүмү салмышам өзүм бу күнә,
Нә гәдәр ағласын көзүм бу күнә?
Дөзмәјим бу күнә, дөзүм бу күнә?
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

Чәмән мәнимдисә чәмән – Вәтәнди,
Бағ Вәтән, дағ Вәтән, дүзән – Вәтәнди.
Ачиз олмасам да һәјатда, инди
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

Вәтән елә күл ки, һеч вахт дәрилмәз,
Көзүмү верәрәм, Вәтән верилмәз!
Шаһин, кет Шушаны, Ханкәндини кәз,
Мәним өз-өзүмә јазығым кәлир.

КӨРҮШ

Чанда ешг атәши јанды, нә јанды!...
Күлүм, јенә тапдыг бир-биримизи.
Елә көрүшдүк ки, һичран утанды,
Өзү говушдурду тәзәдән бизи.

Јер мәним, көј мәним, дәрја мәнимдир,
Чөл мәним, көл мәним, мәнимдир дәниз.
Бу саат бу бојда дүнја мәнимдир,
Јенә дә јанашы дајанмышыг биз.

Көксүмә сыхмышам сәни, елә бил
Горхурам јенә дә ајрылыг јетә.
Тәзәдән ајрылмаг мүмкүн иш дејил,
Гәти инанмышам бу гәтијјәтә.

Әлләрим он дишли дараг кимидир,
Гыврым телләрини һамарландырыр.
Нәфәсин һәлим бир очаг кимидир,
Көнлүү мәст еләјир, хумарландырыр.

Һәсрәт бахышларым көзир дәмадәм
Үзүндә, көзүндә, телиндә сәнин.

Узагда галыбдыр о кәдәр, о гәм,
Јенә дә әлләрим әлиндә сәнин.

Башымыз үстүндә јенә сөјүд вар,
Әксимиз дајаныб јенә дә суда.
Анчаг, бүтүн бунлар, еһ, бүтүн бунлар
Һејф... јухудајды... һејф, јухуда...

ЈУХУМА КӘЛДИ АЛЛАҺ

Тәсәввүфчү шаир
ФӘХРӘДДИН САЛИМӘ

Дилимдә һагт, сөзүмдә сән,
Ја илаһи, ја илаһи.
Кәл данышаг, өзүмдәсән,
Ја илаһи, ја илаһи.

Рәһман да сән, рәһим дә сән,
Логман да сән, һәким дә сән,
Фәрман да сән, һөкм дә сән,
Ја илаһи, ја илаһи.

Үлвијјәтин дејил кизли,
Гүдсијјәтин дејил кизли,
Сәхавәтин дејил кизли,
Ја илаһи, ја илаһи.

Гарышыгдыр заманымыз,
Јаман чохдур јаманымыз,
Тәк сәнәдир күманымыз,
Ја илаһи, ја илаһи.

Јаратдығын јер күрәси
Бу күн рија, шәр күрәси...
Аман, гәләм һөнкүрәси,
Ја илаһи, ја илаһи.

Чох не'мәти хәлг едибсән,
Вар-дөвләти хәлг едибсән,

Бу хилгәти хәлг едибсән,
Ја илаһи, ја илаһи.

Бағ сувардым – чичәк битди,
Гамыш әкдим – түтәк битди.
Тахыл сәпдим – чөрәк битди,
Ја илаһи, ја илаһи.

Фикир көјә чәкир мәни,
Фикир јерә әкир мәни,
Фикр едирми фикир мәни,
Ја илаһи, ја илаһи.

Дәрдләримин саны јохму?
Әдл вармы, һаны, јохму?
Дүшмәнимин ганы јохму?
Ја илаһи, ја илаһи.
Әзәлисән, әбәдисән,
Һәр сәбәбин сәбәбисән,
Сөндүрәнсән гәзәби сән,
Ја илаһи, ја илаһи.

Күнаһымы јазан да сән,
Пәнаһымы јазан да сән,
Јазан да сән, позан да сән,
Ја илаһи, ја илаһи.

Бусат мәнә ејб олубму?
Нишат мәнә ејб олубму?
Күлүшләрим гејб олубму?
Ја илаһи, ја илаһи.

Ишләримиз кәм-кәсирли,
Биз ријалы, биз мәкирли,
Биз сәбирсиз, сән сәбирли,
Ја илаһи, ја илаһи.

Нашүкүрүк өмрүмүзә,
Бә'зән ағдыр көмүр бизә...

Бир сынагдыр өмүр бизә,
Ја илаһи, ја илаһи.

Сән билирсән кимик, нәјик,
Дилинчәјик, шаһыг, бәјик,
Дәркаһына дөнәчәјик,
Ја илаһи, ја илаһи.

Низамлы ола биләрдик,
Инамлы ола биләрдик,
Абырлы өлә биләрдик,
Ја илаһи, ја илаһи.

О пак Китаб габағымда,
Кәламларын гулағымда,
Адын даим додағымда,
Ја илаһи, ја илаһи.

Биз зүлмәтик, сәнсә ишыг,
Гаранлыгдан усанмышыг,
Варлығына инанмышыг,
Ја илаһи, ја илаһи.

Дилим тәкрар едир валлаһ,
Елим тәкрар едир биллаһ:
Гүлһүвәллаһ, гүлһүвәллаһ,
Ја илаһи, ја илаһи!!!

ГАНАДЫ ГЫРЫГ ДУРНАЈА

Һерат шәһәриндә гатарындан ајры дүшмүш ганады гырыг бир дурна көрдүм...

Һаралысан, де, һаралы,
А дурна?
Мән дәрдлијәм, сән јаралы,
А дурна.

Бу гүрбәтдә, бу гәфәсдә
Мән дә хәстә, сән дә хәстә.

Јыхылыбсан бөјрү үстә,
А дурна.

Сәмалары гучмуш идин,
Елдән слә учмуш идин,
Сәрһәдбилмәз бир гуш идин,
А дурна.

Чаван чаным гоча олду,
Күндүз мәнә кечә олду...
Јар-јолдашын нечә олду,
А дурна?

Бир нејчијәм нејсиз галан,
Јад дијарда һејсиз галан. ...
Јерә дүшүб көјсүз галан
А дурна.

Һичран нә боз үз көстәриб...
Мән пәришан, сән мүзтәриб...
Мән дә гәриб, сән дә гәриб,
А дурна,
А дурна.

Әфганыстан, 1988

"ЈАША, ЈУНУС ИМРӘ" СИЛСИЛӘСИНДӘН:

КӨЈДӘ НЕЧӘ ГАЛЫБСАН?

"Билирәм мән сәни, јалан дүнјасан,
Шаһлары тахтындан салан дүнјасан.
Гачмагла гуртулса гуш гуртулларды,
Шаһин ганадыны јолан дүнјасан"

ЈУНУС ИМРӘ

Чөлсән, кәлсән, чәмәнсән,
А дүнја.
Нечә-нечә вәтәнсән,
А дүнја.

Нә мүддәти, ај аман,
Кәндирсиз асылыбсан,
Көјдә нә чүр галыбсан,
А дүнја?

Сәсин һара јүксәлир?
Сөзүн һара јүксәлир?
"Бошгаблар" һардан кәлир
А дүнја?

Инсан һарда учармыш! ...
Сәмаларда учармыш,
Фәзаларда учармыш,
А дүнја.

Тон-тон силаһ сәндә вар,
Атом, һидрокен дә вар...
Голлар күлүнк, сән дивар
А дүнја.

Ахы, сәндә нә адәт:
Бир јанында сәадәт,
Башгасында фәлакәт,
А дүнја.

Чисмини бөлән дә вар,
Гәдрини билән дә вар,
Јолунда өлән дә вар
А дүнја.

Тәрланларын азалыр,
Чејранларын азалыр,
Инсанларын азалыр
А дүнја.

Бағ едән дә вар сәни,
Даґ едән дә вар сәни,
Дағыдан да вар сәни
А дүнја.

Овчу камана бахыр,
Алыб нишана бахыр,

Аллаһ һајана бахыр
А дүнја?

Мүәммады һәр өмүр,
Мин севдады һәр өмүр,
Бир дүнјады һәр өмүр
А дүнја.

ЈОНЧА СӘПДИМ, ЈОНЧА БИТДИ...

"Чанлар бир-бир олар һәдәр
Әкинләрә бәнзәр кедәр –
Кими битәр, кими јетәр...
Јерә тохум санчмыш кими"

ЈУНУС ИМРӘ

Дүнјаны нағыл санмышам,
Нағыл олмады, олмады.
Һәр бош сөзә инанмышам,
Ағыл олмады, олмады.

Нә мүддәтдир көзләјирәм
Итәр ачы, битәр ситәм,
Ачысыны чох көрмүшәм.
Ноғул олмады, олмады.

– Баш әј, – демә, – әјил, –демә,
Әјилмәрәм мән һеч кимә.
Мәәттәләм үрәјимә,
Пахыл олмады, олмады.

Шитил әкдим, гонча битди,
Зәһмәт чәкдим, гонча битди,
Јонча сәпдим, јонча битди,
Тахыл олмады, олмады.

Ширин-шәкәр гызларым вар,
Бир күн көчәр гызларым вар,
Дејирдим оғул да олар,
Оғул олмады, олмады.

ЕШГ ҺАВАСЫ БАШЫМЫЗДА...

"Ешг одуна вармы әвәз?
Она јанан – јандым демәз,
О од бу ода бәнзәмәз,
Һеч билинмәз зәбанеси?"

ЈУНУС ИМРӘ

Дастан гошан севкимизә
Сөз олубдур, сөз олубдур.
Нечә илдир севки бизә
Көз олубдур, көз олубдур.

Шадланмышыг мәһәббәтдән,
Одланмышыг мәһәббәтдән,
Сүмүјүмүз һәрарәтдән
Көз олубдур, көз олубдур

Биз лоғманыг нечә дәрдә,
Биз тәрланыг көјдә, јердә,
Гәдәмимиз зирвәләрдә
Из олубдур, из олубдур.

Һәр күнүмүз не'мәт тәки,
Һәр анымыз фүрсәт тәки,
Пејманымыз дүз хәтт тәки
Дүз олубдур, дүз олубдур.

Ағарса да сачымыз да
Ешг һавасы башымызда...
Бир күн көррүк јашымыз да
Јүз олубдур, јүз олубдур.

ОХ ДА АТАР, ЈАР ДА ГУЧАР...

"Бу гајдады: көлән кедәр,
Әчәл ки вар, бизи күдәр...
Бизим һалымыздан хәбәр
Соранлара салам олсун?"

ЈУНУС ИМРӘ

Көрән бу јол һара кедир?
Һара кедир јолум мәним?

Дәрәләрдир, тәпәләрдир
Сағым мәним, солум мәним.

Сөзүм нечә дилдә галыб,
Изим Муған-Милдә галыб...
Нечә гәриб елдә галыб
Ајым мәним, илим мәним.

Һәрарәтим оҹаг, тәндир,
Мәһәббәтим күнәҹәндир,
Күләк кими дәјишкәндир
Һалым мәним, һалым мәним.

Үрәк вар ки, сөз јашадыр,
Үрәк дә вар буз јашадыр,
Ағушунда көз јашадыр
Күлүм мәним, күлүм мәним.

Әлләримин тутуму вар,
Лазым олса гылынҹ тутар,
Ох да атар, јар да гуҹар,
Голум мәним, голум мәним

ВӘТӘН, СӘНИН ДӘРДИН ЧОХДУ...

"Арада олмасын нашы,
Сағалмаз бағрымын башы.
Көзләримин ганлы јашы
Ахыб кәлди, ахыб кедәр"

ЈУНУС ИМРӘ

Вәтән, сәнин дәрдин чохду,
Нечин белә, нечин белә?
Намәрдин чох мәрдин чохду,
Нечин белә, нечин белә?

Вәтән, сәнин јашын бөјүк,
Чох дүшүбдү башына јүк...
Нечин сәнин дашын бөјүк?
Нечин белә, нечин белә?

Вәтән, сәнин көзүн јашлы,
Вәтән, сәнин башын дашлы,
Гарабағ дава-далашлы...
Нечин белә, нечин белә?

Вәтән, вар ган ики әлдә,
Нечин бир ҹан ики әлдә?
Азәрбајҹан ики әлдә...
Нечин белә, нечин белә?

Сәнин кими синәдағлы
Бир Шаһинәм сәнә бағлы,
Сән дә дағлы, мән дә дағлы,
Нечин белә, нечин белә?

БУ ГАЗАНЫН ПАХЫРЫНЫ...

"Үмман вар ки, лап үз олур,
Ешг дәнизи дибсиз олур.
Ашиг олан табсыз олур –
Чох көрмүшәм батдығыны"

ЈУНУС ИМРӘ

Бу дүнјанын ахырыны
Билмәк олмајыр, олмајыр.
Бу газанын пахырыны
Силмәк олмајыр, олмајыр.

Бөлкүјә бах вәтәндәки:
Бөлүндү бағ, чәмән тәки...
Үрәји дә вәтән тәки
Бөлмәк олмајыр, олмајыр.

Интизардан, а јар, ахы
Битди сәбр-гәрар ахы,
Ағламаға нә вар ахы?
Күлмәк олмајыр, олмајыр.

Јарым, елә еләмә гәм,
Көзләримдән чиләмә гәм,

Јанындан елә кетмишәм
Кәлмәк олмајыр, олмајыр.

Шаһинәм, күлә билмирәм,
Билмирәм, һәлә билмирәм,
Сәнсизәм, өлә билмирәм,
Өлмәк олмајыр, олмајыр.

ЕЛЧИЈӘ ЗАВАЛ ЈОХДУР

"Бағлыјам ад-санына,
Шөвкәтинә, шанына!
Дәрдли кәлим јанына,
Дәрман гајғысы дејил"

ЈУНУС ИМРӘ

Јени Гејс, Кәрәм мәнәм,
Көһнә галмағал јохдур.
Мүдам севмәк истәрәм,
Нејләјим, мачал јохдур.

Лејли һара, сән һара?
Әсли һара, сән һара?
Бахдым күлчамаллара,
Сәнтәк күлчамал јохдур.

Мәнәм, камал әһлијәм,
Мәнәм, хәјал әһлијәм,
Әзәлдән һал әһлијәм,
Мәндә гилү-гал јохдур.

Нискилинди бејнимдә,
Севки динди бејнимдә.
Јарым, инди бејнимдә
Өзкә бир хәјал јохдур.

Гој јәнәлим гапына,
Дәјсин әлим гапына,
Елчи кәлим гапына,
Елчијә завал јохдур.

ҺАМБАЛ ЈҮК, МӘН ЗҮЛҮМ ЧӘКДИМ

"Дашдын јенә, дәли көнлүм,
Сулар кими чағлармысан?!
Ахдын јенә, ганлы јашым,
Јолларымы бағлармысан?!

ЈУНУС ИМРӘ

Үрәјими ганатмышам,
Үрәк күлмәз, көзүм күлмәз.
Гәмә тәрәф чан атмышам,
Кечәм зар, күндүзүм күлмәз.

Кедән јарым кеч кәләндә,
Вәфадарым кеч кәләндә,
Кәдәр гәлбә күч кәләндә
Тагәт ағлар, дөзүм күлмәз.

Јазыг чаным чәфакешди,
Нечә ох гәлбими дешди,
Доғмаларым өкејләшди,
Кәлмәм инләр, сөзүм күлмәз.

Бәдәндә налә һалланды,
Чәмәндә лалә алланды,
Сүсән солду, михәк јанды,
Гәрәнфил, нәркизим күлмәз.

Тәбәссүмә гәләм чәкдим,
Кәдәр дартдым, әләм чәкдим,
Һамбал јүк, мән зүлүм чәкдим,
Нә мүддәтдир үзүм күлмәз.

ЧАНАНЫНЫ ФИКИРЛӘШ

"Чанлар фәда элунда,
Бу чан гајғысы дејил.
Сән бир чаһансан мәнә,
Чаһан гајғысы дејил"

ЈУНУС ИМРӘ

Дәрдә дүчар олмамыш
Дәрманыны фикирләш.

Саралмамыш, солмамыш
Лоғманыны фикирләш.

Чамал әбәди дејил,
О хал әдәби дејил,
Вүсал әбәди дејил,
Һичраныны фикирләш.

"Гүввәтлијәм" демә кәл,
"Чүр'әтлијәм" демә кәл,
Бир иш көрмәздән әввәл
Имканыны фикирләш.

Инсаны јахшы таны,
Һәр јаны јахшы таны,
Сакит санма дүнјаны,
Түғјаныны фикирләш.

Һәр қулә "қулүм" демә,
Һәр елә "елим" демә.
Шаһин, "гој өлүм" демә,
Чананыны фикирләш.

ХЕЈИРСИЗДИР САГГАЛ КИМИ

"Нечә сән бәсләјәсән
Бу гәдд илә гамәти?
Дүшдүн дүнја зәвгүнә
Унутдун гијамәти"

ЈУНУС ИМРӘ

Бу адамда тамаһ бөјүк
Саһилбилмәз хәјал кими.
Бу адама тамаһы јүк,
Тамаһ чәкир һамбал кими.

Үз-көзүндән күтлүк јағыр,
Һәр сөзүндән шитлик јағыр,
Ловғалығы дуздан ағыр,
Садәлији мисгал кими.

Гајғысы јох, хүлјасы јох,
Севкиси јох, севдасы јох,
Дедијинин мә'насы јох,
Чәрәнләјир нагғал кими.

Јатса да фил гулағында,
Көзир фитнә сорағында.
Чохларынын габағында
Әјилибдир суал кими.

Бу адама кәл инанма,
Бу адамы арха санма,
Бу адама архаланма,
Хејирсиздир саггал кими.

КИТАБ ЕШГИН КИТАБЫДЫР

"Јахшысыны көзүм көрүр,
Фикрини мәгсәдә ердир,
Күндүзә күн шә'лә верир,
Кечә јанан чыраг нәдир?"

ЈУНУС ИМРӘ

Сөзүмүздә күнәш јаныр,
Бу од нәдир, очаг нәдир?
Көзүмүздә атәш јаныр,
О шам нәдир, чыраг нәдир?

Улдуз нәдир көз јанында?
Чынгыл нәдир көз јанында?
Кәсәрли бир сөз јанында
Дәмир-дүмүр јараг нәдир?

Фикрим ешги сорағында
Јахынын да узағын да,

Мәһәббәтин габағында
Јахын нәдир, узаг нәдир?

Һәрдән белә дејирләр ки,
Өлүр ашиг, өлүр севки...
Јунус Имрә өлмәди ки,
Онда, бу сәс-сораг нәдир?

Чаваб ешгин чавабыдыр,
Саваб ешгин савабыдыр,
"Китаб ешгин китабыдыр,
Бу охунан вараг нәдир?"*

БАШЫНЫН ҮСТҮНДӘ АЛЛАҺ ВАР АХЫ

Бурнундан узағы еј көрәммәјән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.
Еј һагты тапдајан, наһагы өјән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Надан вар сөз дејир јашындан бөјүк,
Һәр сөзү дәјирман дашындан бөјүк,
Нечин даньшырсан башындан бөјүк?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бејниндә чаһиллик оду, бухары,
Фикрин пәрваз етмир дашдан јухары...
Билирсәнми нә вар башдан јухары?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Аллаһ јахшыны да, писи дә көрүр,
Аллаһ думаны да, сиси дә көрүр,
Сәни дә, мәни дә, бизи дә көрүр,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

* Бејт Јунус Имрәниндир.

Јердә мәхлугаты хәлг еләјибдир,
Көјдә мөвчудаты хәлг еләјибдир,
Аллаһдыр, һәјаты хәлг еләјибдир,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Әсрарла долудур башынын үстү,
Улудан улудур башынын үстү,
ШӘРИӘТ јолудур башынын үстү,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

ТӘРИГӘТ јолуна чыхыбсанмы heч?
Гәлби ешг одујла јахыбсанмы heч?
Идракын көзүјлә бахыбсанмы heч?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

О јолу МӘ'РИФӘТ јолу билмәсән,
ҺӘГИГӘТ јолчусу ола билмәсән,
Башын чох чәкәчәк јола кәлмәсән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Демирәм Низами, ја Сәнаји ол,
Демирәм Нәсими, ја Хәтаји ол,
Һачы ол, мәшәди, кәрбәлаји ол,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Ријаны кизләдә билмәјәчәксән,
Әданы кизләдә билмәјәчәксән,
Хәтаны кизләдә билмәјәчәксән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Ахирәт күнүнү фикирләш бары,
"Бисмиллаһ" дилинин олсун ачары,
Аллаһ бағышламаз аллаһсызлары,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Башын ағрыјачаг бир заман јаман,
Дада јетмәјәчәк әл'аман, аман,
Башынын үстүнү алачаг думан.
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бир күн бу дүнјадан көчмәјин дә вар,
Һәлә гыл көрпүдән кечмәјин дә вар,
Әмәлин ашикар, өзүн ашикар,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Чоху әһәдини кәсир торпағын,
Зүлүм – бәндәниндир, сәбир – торпағын,
Башынын алтында гәбир торпағын,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бу дүнја көһнәдир, адамлар тәзә,
Кечәләр, күндүзләр, ахшамлар тәзә,
Һәр әмәл бәллидир о көрүнмәзә.
Башынын үстүндә аллаһ вар ахы,

Валлаһ вар ахы,
Биллаһ вар ахы!
Аллаһ вар ахы!

КҮМАНЫН ГУЛАҒЫ ЈОХ

Ешидирәм һәр кәси,
Заман ешитмир мәни.
Мән зәррәнин зәррәси,
Чаһан ешитмир мәни.

Ширван һәрдән ешидир,
Муған һәрдән ешидир,
Бу јан һәрдән ешидир,
О јан ешитмир мәни.

Едиб начар гузуну
Јалгузаглар гузуну,
"Чобан, гајтар гузуну",
Чобан ешитмир мәни.

Шаһдағы – дилә дағы,
Ким көрүб белә дағы?

Думан, тәрк елә дағы.
Думан ешитмир мәни.

Үмидин чырағы јох,
Бу гаранын ағы јох,
Күманын гулағы јох,
Күман ешитмир мәни.

ЕШГИМДӘ САДИГ ОЛМАСАМ...

Көзләримдән рө'ја гачды,
Рө'ја мәни бағышламаз,
Үрәјимдән севда гачды,
Севда мәни бағышламаз.

Бир ох атдым, ситәм етдим,
Бир чанлыја әләм етдим,
Ләләјини гәләм етдим,
Дурна мәни бағышламаз.

Ешгимдә садиг олмасам,
Мәрданә ашиг олмасам,
Мәчнуна лајиг олмасам
Лејла мәни бағышламаз.

Чомәрди пејда етмәсәм,
Намәрди рүсва етмәсәм,
Әғјарла говға етмәсәм
Говға мәни бағышламаз.

Пислик етсәм доста, јада,
Ләкә дүшсә тәмиз ада,
Бу дүнјада, о дүнјада
Дүнја мәни бағышламаз.

СЕВМӘК ИСӘ НӨГСАНЫМ...

Дөзүм дәрмана һәсрәт,
Дәрмансызам, илаһи.

Көзүм чанана һәсрәт,
Чанансызам, илаһи.

Көнүл, адахлым һаны?
О күл јанағлым һаны?
Мәрчан додағлым һаны?
Мәрчансызам, илаһи.

Көз јашларым сүзүлдү,
Мәрчан-мәрчан дүзүлдү,
Чаным гәмдән үзүлдү,
Лоғмансызам, илаһи.

Севмәсә о јар мәни,
Дујмаса никар мәни,
Зиндана апар мәни,
Зиндансызам, илаһи.

Олду өмүр зај, аллаһ,
Вер һајыма һај, аллаһ,
Имкансызам, ај аллаһ,
Имкансызам, илаһи.

Јолам, карвана мөһтач,
Гулам, султана мөһтач,
Голам, галхана мөһтач,
Галхансызам, илаһи.

Истәјирәм одланым,
Ешг одуна һеј јаным...
Севмәк исә нөгсаным
Нөгсансызам, илаһи.

ӨЛҮЛӘР ГОЧАЛМЫР

Килејлә демәјәк фанидир чаһан,
Демәјәк бу дүнја јаман дүнјадыр.
Ахы, нә күнаһы онун ки, инсан
Һәм севинчи дадыр, һәм гәми дадыр.

Никбинлик арајаг, никбинлик кәзәк,
Демәјәк сачлара дән нијә дүшдү?
Вахтын өтүшүндән килејләнмәјәк,
Демәјәк чаванлыг нә тез өтүшдү...

Гочалыг јетәчәк һа олаг сајыг,
Јашамаға дәјәр, севмәјә дәјәр.
Әкәр диријиксә
гочалмалыјыг,
Гочала билмәјир тәкчә өлүләр.

ЛАЈЛАЈ, МӘНӘ БИР ЛАЈЛАЈ

Арабир севинчим һәззлә јанашы,
Һәрдән гәһәр боғур бир анлыг мәни.
Сачымдан гарадыр гарлы дағ башы,
Дејәсән тәрк едир чаванлыг мәни.

Чоху илләримин кеpидә галды,
Нечә ајдан өтүб, илдән ашмышам.
Өмрүн тәзадымы, јохса нә һалды
Јарым, гочалмышам ушаглашмышам.

Кәнчлијим илғыма, рө'јаја бәнзәр,
Чаванлыг көзүмдән узаг кимидир.
Ушаг вар чохбилмиш гочаја бәнзәр,
Гоча вар күсәјән ушаг кимидир.

Инадкар олмушам, дөзәсән кәрәк,
Ушаға дөнмүшәм мән гоча икән.
Гәлбим көврәк олуб чочуг гәлбитәк.
Лајла чал, бир лајла истәјирәм мәни.

Еј јар, ушағам санки,
Лајлај, мәнә бир лајлај.
Синндән узағам санки,
Лајлај, мәнә бир лајлај.

Лајлај де нәвәм јатсын,
Лајлај мәнә һәм чатсын

Лајлај мәни јухлатсын,
Лајлај, мәнә бир лајлај.

Лајлај, начарам јохса,
Лајлај ки, зарам јохса.
Бах, ағлајарам јохса,
Лајлај, мәнә бир лајлај.

Чәнәтди һәјат мәнли,
Ләззәтди һәјат сәнли,
Нәнни, мәнә бир нәнни,
Лајлај, мәнә бир лајлај!

НӘ ОЛАЧАГ БУ ИШЛӘРИН АХЫРЫ?

Гылынч-гәләм, севинч-әләм, фәрәһ-гәм...
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?
Лап башымы итирмишәм, билмирәм
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

Аллаһ, аллаһ, каһ ајрыјыг, каһ бирик,
Һалга-һалга сәпәләнән зәнчирик.
Чох ишләри биз билирик, билмирик
Нә олачаг бу ишләрин ахыры.

Әдаләтсиз, әдаләтли дөјүшләр,
Күрсүләрдән гәбаһәтли сөјүшләр,
Хош мәрамлар, бәд әмәлләр, пис ишләр...
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

Инсан өлүр, чејран өлүр, гу өлүр,
Торпаг өлүр, һава өлүр, су өлүр,
Додагда сөз, үрәкдә арзу өлүр...
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

Јер күрәси бир дәмирчи күрәси,
Нә вахтачан көјә од пүскүрәси?
Һајандадыр бу күрәнин јијәси?
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

Бәзән олур тәпәјә дағ дејирик,
Сağа өлү, өлүјә сағ дејирик,
Аға гара, гараја ағ дејирик,
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

Силаһлары һидрокенли, нүвәли...
Ган ағладыр гүввәсизә гүввәли...
Көрмәјибми ахырыны әввәли?
Нә олачаг бу ишләрин ахыры?

КӨЗ ЈАШЫ ЗАР ЕДИР ШАҺИН ФАЗИЛИ

Сусурам, азалыр сәсимин зили,
Гәми чиловлаја билмирәм нијә?
Көз јашы зар едир Шаһин Фазили,
Нәми чиловлаја билмирәм нијә?

Әгјары говламаг – әлимдән кәлир,
Шикары овламаг – әлимдән кәлир,
Аты чиловламаг – әлимдән кәлир,
Гәми чиловлаја билмирәм нијә?

Мән ки, һәлимлији өрнәк сајырам
Гәлбимдән сәртлији кәрәк ајырам...
Һәми гәзәбими чиловлајырам,
Һәми чиловлаја билмирәм нијә?..

СӘСЛӘМӘКДӘН СӘСИМ БАТДЫ...

Һај-һарајым аја чатды,
Јарым, һачан кәләчәксән?
Сәсләмәкдән сәсим батды,
Јарым, һачан кәләчәксән?

Камалынын мөһтачыјам,
Чамалынын мөһтачыјам,
Вүсалынын мөһтачыјам,
Јарым, һачан кәләчәксән?

Сән кәлмәсән сынасыјам,
Аловланыб јанасыјам,
Ајағынын хынасыјам,
Јарым, һачан кәләчәксән?

Короғлу вар, Никар кедиб,
Сән'ан да вар, Хумар кедиб,
Сәбр кедиб, гәрар кедиб,
Јарым, һачан кәләчәксән?

Баһар өтдү, гыш да кәлди,
Јаш үстүнә јаш да кәлди,
Пәнчәрәдән даш да кәлди,
Јарым, һачан кәләчәксән?

СӘН МӘНИМ ҮЗҮМӘ КӘДӘРЛИ БАХМА

Күлүм, нечә күндүр үзүнә бахыб,
Гүссәли, тәлашлы нәзәр көрүрәм.
Кәдәр аллаһымы үзүнә бахыб?
Мән сәнин үзүндә кәдәр көрүрәм,
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Һәр ан севинчимә сәбәбкар идин,
Бахышым "дин" дејир, дилин "дөз" дејир.
Сән ки ачыг сөзә тәрәфдар идин,
Инди лал бахышын мәхфи сөз дејир,
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Сәнин јанындадыр фикрим, хәјалым,
Отагда нә һәнир, нә сәс, нә сәда.
Севинчим һәззиндир, дәрдин мәлалым,
Ајығам көзләрим јумулуса да,
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Бахырам, гәлбимә мәһзунлуг гонур,
Бу һалын фикримә нәләр кәтирир?..
Сәнин нәзәриндән кәдәр охунур,
Кәдәрин мәнә дә кәдәр кәтирир,
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Сәнин һәр бахышын јүз гәм данышыр,
Тәлаша дүшүбсән мәнә көрә сән.
Санки дилим лалдыр, чөһрәм данышыр,
Чөһрәм нә сөјләјир, сәнә көрәсән?
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Көзүн сөз көзләјир јохса үзүмдән?
Көзүн суалына чавабмы үзүм?
Сөјлә, нә охудун нечә күндә сән?
Јазымы, дәфтәрми, китабмы үзүм?
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма.

Күлүм, нечә күндүр көзүнә бахыб,
Гүссәли, тәлашлы нәзәр көрүрәм.
Кәдәр аллаһымы үзүнә бахыб?
Мән сәнин үзүндә кәдәр көрүрәм,
Сән мәним үзүмә кәдәрли бахма,
Кәдәрли бахма!

ДҮНЈА МӘНДӘН ӘЛ ЧӘКМӘЈИР

Гејсәм, биканә олмушам,
Сәһра мәндән әл чәкмәјир.
Әл чәк, диванә олмушам,
Лејла мәндән әл чәкмәјир.

Сәфа кетди, чәфа кәлди,
Башымыза бәла кәлди,
Гоншумуздан хәта кәлди,
Хәта мәндән әл чәкмәјир.

Елин башы говғададыр,
Вәтәндашы говғададыр,
Дағы,дашы говғададыр,
Говға мәндән әл чәкмәјир.

Гисас севдасы вар башда,
Саваш хүлјасы вар башда,
Далаш хүлјасы вар башда,
Хүлја мәндән әл чәкмәјир.

Донмушам, булаг дејиләм,
Сөнмүшәм, чыраг дејиләм,
Гоҹајам, ушаг дејиләм,
Лајла мәндән әл чәкмәјир.

Гәләмимдән мисра ахыр,
Һәр мисрадан мә'на ахыр,
Көзләримдән дәрја ахыр,
Дәрја мәндән әл чәкмәјир.

Бағбанлыгдыр бу күн пешәм,
Үрәјимдә гәм әкмишәм,
Мән дүнјадан әл чәкмишәм,
Дүнја мәндән әл чәкмәјир.

ШАҺИН ДАҺА ШАҺИН ДЕЈИЛ

Мәним өмрүмүн, өмрүмүн
Јағы кедиб, сују галыб.
Јашы ахыбдыр көзүмүн
Јериндә бош гују галыб.

Сызлајараг, инләјәрәк
Тәслим олмур һәлә үрәк,
Дејир "һәлә дөзүм кәрәк",
Һәлә көтүр-гоју галыб.

Өмүр мәнә фүрсәт верә,
Фүрсәт мәнә гүввәт верә,
Әҹәл мәнә мөһләт верә -
Гызларымын тоју галыб.

Бир Мәҹнундум, дөнүб чөлдән,
Ҹаванлығы вериб әлдән
Инди ҹәлик көзирәм мән,
Нејләјим, мәнә бу галыб.

Һәјат өмрә замин дејил,
Фәрәһ мәндә сакин дејил,
Шаһин даһа Шаһин дејил,
Һајы кедиб, һују галыб.

Кабул шәһәри, 1988

ЈАДЫМА ДҮШӘНДӘ ИЛК МӘҺӘББӘТИМ

Өзүмү һәјатда артыг сајырам
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.
Өмрүмүн сонуну арзулајырам,
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.

Јадыма утанҹаг бир афәт дүшүр,
Әһди-пејман дүшүр, мәһәбәт дүшүр,
Әһдимә етдијим хәјанәт дүшүр
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.

Билирәм һиҹрандан нә чәкир башы
Кимин ки, јадына дүшүр сирдашы.
Инанын, гурумур көзүмүн јашы
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.

Фикрим олмајыр ҹәм, јадымдан чыхыр,
Билдијим дәмадәм јадымдан чыхыр,
Нејним, күлли-аләм јадымдан чыхыр
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.

Накамам, ја наил? Јадыма кәлмир.
Нагисәм, ја камил? Јадыма кәлмир.
Шаһинәм, ја Фазил? Јадыма кәлмир
Јадыма дүшәндә илк мәһәббәтим.

КӨЗҮМҮН ӨНҮНДӘ...

(Тамрида – 50)

Танрымы бу тәһәр говур илләри?
Бизим илк көрүшдән илләр өтүшүб.
Сән көзүм өнүндә дурандан бәри,
Көзүмә көзүнүн ишығы дүшүб.

Илләр өмрүмүздән гачым-гачымда,
Үрәјин сәнә чох сөзү галыбдыр.
Сәнин сурәтиндә, мәним сачымда
Һичран күнләринин изи галыбдыр.

Оланда мәһәббәт көнүлдә әјан
Хош вүсал ајрылыг дағыны өртүр.
Елә мәһарәтлә хыналанырсан,
Хына сачларынын ағыны өртүр.

Илләр килеј-күзар вечинә алмыр,
Кәнчләшә билмәзсән килејинлә сән.
Сачын гараланыр, амма гаралмыр,
Хынасыз күнләрин diлəјиндәсән.

Демирәм дөзүмүн, гүввәтин итиб,
Јох, мәним ешгимдән күч алмысан сән.
Кәнчлијин көзүмүн өнүндә өтүб,
Көзүмүн өнүндә гочалмысан сән.

Күлләјә дөнәрди о күл сөзләрин
Сән мәндән күсәндә – хатиримдәдир.
Сәнин илк севинчин, илкин кәдәрин,
Сәнин илк бусән дә – хатиримдәдир.

Синәмдә күкрәјән мејли билəнтәк
Мејлими тә'нәјлә дашламадын сән.
Кәрәјин олмады сүн'и бәр-бәзәк,
Әннији, киршаны хошламадын сән.

Мәчнундан сәдагәт дәрсини кечдим,
Фәрһаддан өјрәндим әдәб дилини.
Мән сәнә – мәһәббәт дәрсини кечдим,
Сәнсә шакирдләрә – әрәб дилини.

Дүнјада мәнимтәк мүәллим һаны?
Сән дә бу пешәдә түғјан еләдин.
Сөјләдим мән сәнә севки дастаны,
Сәнсә шакирдләрә әлифба дедин.

Әлли јашын олду, көр ки нә вахтдан
Гоһумлуг eләјир Көјчајла Губа.
Нә сән һәмин гызсан, нә мән о оғлан,
Инди сән нәнәсән, инди мән баба.

Өјүндүм мән сәнин мәһәббәтинлә,
Һејраны олмушам бу мәһәббәтин.
Көзүмүн өнүнү кәсмисән елә,
Башга көзәлләри көрмәјим чәтин.

Танрымы бу тәһәр говур илләри?
Бизим илк көрүшдән илләр өтүшүб.
Сән көзүм өнүндә дурандан бәри,
Көзүмә көзүнүн ишығы дүшүб.

30 октјабр, 1992.

МӘҺӘББӘТ ШЕ'РЛӘРИМ

"Севкидән, мәһәббәтдән
Китаб јазсаныз әкәр,
Веркүлләри бол едиб
Гојмајыныз нөгтәләр".

ӘМИРГУЛУ ВҮС'ӘТ

Тарихидир ешгимин
Мәһәббәт ше'рләрим.
Нәғмәсидир гәлбимин
Мәһәббәт ше'рләрим.

Тәр-тәмизчә арзудур,
Ип-истичә дујғудур,
Сәссиз ахан бир судур
Мәһәббәт ше'рләрим.

Көнлүмүн бәзәјидир,
Ән зәриф чичәјидир,
Мәһәббәт диләјидир
Мәһәббәт ше'рләрим.

Күл-чичәксиз јаз олмаз,
Көнүлләр дәмсаз олмаз,

Сән олмасан јазылмаз
Мәһәббәт ше'рләрим.

Сәнсиз, кәсиб сәсини,
Сахлајыб нәғмәсини,
Тапачаг нөгтәсини
Мәһәббәт ше'рләрим.

ЧАЛДЫРАН (драматик поема)

23 август, 1514-чү ил

ГӘЗӘЛ

Бир тәрәфдән гырдыранмыш, өлдүрәнмиш Чалдыран,
Башга јандан түркү түркә күлдүрәнмиш Чалдыран.

Гејб олубдур түркә түркүн рәһми, инсаф гејб олуб,
Аһ, бу мәнһус күндә түғјан галдыранмыш Чалдыран.

Өмрү күлләр тәк ачылмыш шух чаванлар мәһв олур,
Өмрү күл тәк, бир чичәк тәк солдуранмыш Чалдыран.

Әл кәсилмиш, гол үзүлмүш, баш јарылмыш гејз илән,
Әл кәсәнмиш, гол үзәнмиш, баш јаранмыш Чалдыран.

Кишнәмир кәһлән нә вахтдыр, нә'рә чәкмир нәр дәвә,
Аллаһ-аллаһ, нәр јыханмыш, ат гыранмыш Чалдыран.

Бурда ағ дашлар бојанмыш бүсбүтүн ган рәнкинә,
Ағ сулар ал гырмызы олмушса, ганмыш Чалдыран.

Бир тәрәфдә гәм нејин, бир јанда шәнлик шејпурун
Чалдыранмыш, чалдыранмыш, чалдыранмыш, Чалдыран.

Багышласын охучу,
Сынды гәләм, јох учу.
"Чалдыран"ы јазмага
Мәнә кәрәк ох учу!

ӨН СӨЗ

Шаһин гушу кими хәјал ганадлы,
Хәјалым беш әср керијә дөнду,

Мәним көзләримә Әрдәбил адлы
Ханәдан көрүндү, очаг көрүндү.
Көрдүм ки, бир нәслин мүршиди олан
Шејх Ҹүнејд Ширванда гәрг олуб гана...
Сонралар Ҹүнејдин јашына долан
Һејдәр гошун чәкир Табасарана...
Көрдүм ки, тахт-тач арзусу илә
Јенидән ортаја дүшүб интизар.
Көрдүм ки, Һејдәри ордусу илә
Ширванда мәһв едиб Ширваншаһ Јәсар.
Көрдүм ки, дул галыб Аләмшаһ ана...
Көрдүм ки, үч оғул дидәркин кәзир.
Каһ Тәбризә гачыр, каһ Лаһиҹана,
Каһ да горунмагчын Рәштә тәләсир...
Шаһин гушу кими хәјал ганадлы,
Хәјал ганад чалыб керијә дөндү.
Бу ан көзләримә Исмаіјл адлы
Һөкмдар көрүндү, шаир көрүндү.
Дедим: "Еј Исмајыл, еј Һејдәроғлу,
Һәм гылынҹ, һәм гәләм јар олду сәнә.
Сән еј әр кишинин икид, нәр оғлу.
Алгыш инамына, әһсән әзминә!
Дедин: "олачағыг нә вахтачан шејх?"
Дирчәлиш јаратдын, интибаһ олду.
Атан шејх, бабан шејх, улу бабан шејх,
Өзүн шаһ, балан шаһ, нәвән шаһ олду."

Сөзүмү сахлајыб һәмән бу ара
Мән сәнин сөзүндән көмәк истәрәм.
Хәтаи ашиги охуҹулара
Мәғрур бир ше'рини демәк истәрәм:

"Мәнәм ки, бу заманә шимди кәлдим,
Рәван олдум, рәванә шимди кәлдим.

Ашигәм мәсту һејран шаһә, чүн мән
Мүһүббәм, ханәданә шимди кәлдим.

Шаһа муштаг идим гајәтдә биллаһ,
Шүкр ким, аситанә шимди кәлдим.

Језидү мүшрикин көкүн кәсәрәм,
Чырағәм, јанә-јанә шимди кәлдим.

Әзәлдән кәлмишәм шаһ әмри илән,
Сагынмакил ҹәһанә, шимди кәлдим.

Мүһүббәм он ики шаһә әзәлдән
Вә лејкән бу дуканә шимди кәлдим.

Сүлејман хатәми, Муса әсасы,
Ҹаһанда Нуһ – туфанә шимди кәлдим.

Мәһәммәд мө'ҹүзү, шаһ зүлфүгары,
Әлимдәдир нишанә, шимди кәлдим.

Хәвариҹ әһлини гојман ҹәһанә,
Хәтаијәм, ҹәһанә шимди кәлдим".

Јенә дилә кәлди көнлүмүн сәси:
– Хәтаи, ҹаһана сән хош кәлмисән!
Еј Узун Һәсәнин ҹомәрд нәвәси,
Шамтәк јана-јана сән хош кәлмисән!

Кама јетәҹәксән һәр әмәлинлә,
Әмәл мәрам үчүн тәмәл јаранды.
Һәјата кечәҹәк сәнин әлинлә
Ҹүнејдин арзусу, Һејдәрин анды.

Улу бир әзм илә мејдана кириб
Бәлли олачагсан бүтүн ҹаһана.
Гәдим бир дијары јениләшдириб
Рөвнәг верәҹәксән Азәрбајҹана.

Дәјәҹәк атдығын һәр ох һәдәфә,
Пәләнк, шир боған да, кур вуран да сән.
Өмрүндә илк дәфә, һәм дә сон дәфә
Мәғлуб олачагсан Чалдыранда сән.

Удузмаг Исмајыл вәрдиши дејил,
Бир ҹәнки удуздун гүрур илә сән.

Гүруру итирмәк мәрд иши дејил,
Сәнин мәғрурлуғун – сәнин гәләбән!

Ше'рдә јени бир сәс-сәда кими
Гәдәм гојачагсан нечә сабаһа.
Мәнһус мәғлубијјәт бир бәла кими
Јахын дүшмәјәчәк сәнә бир даһа.

Бир әлиндә гылынч, бир әлиндә күл
Зәфәр чалачагсан һеј јени-јени.
Шаһ өлкә фәтһ едәр, шаирсә көнүл,
Шаһ Исмајыл исә һәр икисини!

ХИТАБ ЕДӘРДИЛӘР ГАЗИЛӘР БЕЛӘ

"Мүршидин нәфәси һәгг нәфәсидир,
Мүршид сөзүн тутмајанлар асидир,
Мүршидин ризаси һәгг ризасидир,
Һәгг дејиб, тутдуғум јолдан ајрылмам"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Сүгут еләмишди Ағгојунлулар...
Батан бир кәмидән чыхыб саһилә,
Сәсини сәсләрә гатыб о ки вар
Хитаб едәрдиләр газиләр* белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум!"**

Сонадәк дөнмәјиб е'тигадындан
(Исмајыл әзминә мәһәббәт илә)
Нечә гәбиләнин, елин адындан
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".

Бир дә "Шејх" исминә гајытмајараг,
"Шаһ баба" адыны кәтириб дилә,

* Дин јолунда дөјүшә /гәзавата/ кедәнләр "гази" адланырды.

** Шаһ Исмајылын газиләри савашa јолланаркән бир ағыздан "Пирим, мүршидим, садаға олдуғум' дејә һарај салыр, "Шаһ , Аллаһ", "Шаһ, Аллаһ", "Шаһ, Аллаһ" сәдалары алтында дөјүшүрдүләр.

Дилләрдә пәрәстиш, әлләрдә јараг,
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".

Һерат, Бағдад ели, Дијарбәкир, Шам...
Итаәт етмишди нечә гәбилә.
Шаирә пәрәстиш, шаһа еһтирам,
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".

Нечә јол кечмишди нечә савашдан,
Сорағы чатмышды Мисрә, Бабилә...
Сидг илә кечәрәк јолунда башдан
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".

Сәдасы јурд өтүр, оба ашырды,
Шөһрәти дүшүрдү һеј дилдән-дилә.
Дүшмәнин һәсәди ашыб-дашырды...
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".

Итаәт һәкк едиб додагларына
(Арабир дүшәркән ишләр мүшкилә),
Үзүнү сүртәрәк ајагларына
Хитаб едәрдиләр газиләр белә:
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум".
"Пирим, мүршидим, садаға олдуғум"...

"ҺҮЧУМ КЕЧӘ ДЕЈИЛ, СӘҺӘР ОЛАЧАГ!"

"Сөзүнү бир сөјләјәнин
Сөзүнү едәр сағ бир сөз.
Пир нәфәсин динләјәнин
Үзүнү едәр ағ бир сөз"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Хәтаи әјләшиб гәзәл јазырды,
Башында тач варды, әлиндә гәләм.

Гөзәли нечә дә көзәл јазырды,
Мән ону бејт-бејт демәк истәрәм:
"Дијари-ешгә султанәм, дела, мән дә зәманимдә,
Вәзиримдир гәмү гүссә, отурмуш ики јанимдә".

Бајаг Шаһ Исмајыл фәрман верирди,
О, бајаг шаир јох, һөкмдар иди.
Инди бу отагда һөкмдар дејил,
Шејх дејил, шаһ дејил, шаир вар иди:
"Фәрагү атәшү дәрдү әләмләр бағрымы јахды,
Иликләр гарә су олду, әриди үстханимдә".

Мәһәммәд Устачлы, Хәлифә Султан
Кечә һүчумуну сандылар үстүн...
Сабаһ һөкмдарам, сабаһ һөкмран,
Бу күнсә шаирәм, шаирәм бу күн:
"Мән ол чанбази-сәрбазәм, фәләк фөвгүндәдир дарим,
Нечә һәллач Мәнсури јүрүтдүм рисманимдә".

Дедиләр гәфилдән онлары басаг...
Хејр, белә әмәл јарашмаз мәнә.
Һүчум кечә дејил, сәһәр олачаг,
Индисә илһамым дејир "Јаз!" мәнә:
"Мән ол шаһбази-куһсарәм, баш әјмәм гүллеји-Гафә,
Нечә әнга кими јавру учурдум ашијанимдә".

Мәним гүрурум вар, әзәмәтим вар,
Улу бир өлкәјә һөкмдарам мән.
Гафил басгын едәр карванбасанлар,
Јолкәсән дејиләм, шәһријарам мән:
"Һәмән әл архасы јердә, чәһанин падишаһидир
Хәтаи һәп кечән сәрдән, гәдәм гојан нишанимдә"

Сабаһ Шаһ Исмајыл чәнкә кедәчәк,
Индисә, гәләм вар әлдә, јох јараг.

Ше'р сәһәр дејил, кечә битәчәк,
Һүчум кечә дејил, сәһәр олачаг!!!

БУ КҮН ОХУЈУР ОЗАН...

"Бу күн әлә алмаз олдум мән сазым,
Әршә дирәк-дирәк чыхар авазым..."

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

"Бура мәним елимдир,
Ајыл гүрурум, ајыл.
Бир тәрәфдә Сәлимдир,
Бир тәрәфдә Исмајыл.

Гылынч чалан әлимдир,
Сајыл, гылынчым, сајыл.
Бир тәрәфдә Сәлимдир
Бир тәрәфдә Исмајыл.

Шәрәф нәсими әсир,
Јајыл, шөһрәтим, јајыл.
Бир тәрәфдә Сәлимдир
Бир тәрәфдә Исмајыл.

Азәрбајчан күлүмдүр,
Бајыл, дүшмәним, бајыл.
Бир тәрәфдә Сәлимдир
Бир тәрәфдә Исмајыл..."

Бу күн охујур озан,
Сабаһ олачаг саваш.
Ахыдачаг гызыл ган
Османлыјла гызылбаш.

Рум ели, Азәрбајчан...
Савашачаг анбаан
Мүсәлманла мүсәлман,
Османлыјла гызылбаш.

Султан зиреһ кејәҹәк,
Шаһ әмуд истәјәҹәк,
"Вур һа!..", "Гыр һа!.." дејәҹәк
Османлыјла гызылбаш.

Султан сејрә далаҹаг...
Шаһса гылынҹ чалаҹаг...
Гана гәлтан олаҹаг
Османлыјла гызылбаш.

Мәһв олаҹаг чохлары...
Јағдыраҹаг охлары
Бири-биринә сары
Османлыјла гызылбаш.

Биканә севинәҹәк,
Гырмызы кејинәҹәк...
Һеј гәзәблә динәҹәк
Османлыјла гызылбаш.

...Бу күн охујур озан,
Сабаһ олаҹаг саваш.
Ахыдаҹаг гызыл ган
Османлыјла гызылбаш.

ГӘЗӘЛ

Илаһи, инди кин вар Чалдыранда,
Нә иман вар, нә дин вар Чалдыранда.

Сәлим хан үзбәүз Шаһ Исмајылла,
Јенилмәз вар, мәтин вар Чалдыранда.

Күнәш гыздырмајыб әтрафы, тездир,
Фәгәт гызмыш бејин вар Чалдыранда.

Наз етмир назәнинләр назбалышда,
Ат үстдә назәнин вар Чалдыранда.

Тојун илкин күнү әскәр, сәфәрбәр
Ҹаван бәј вар, кәлин вар Чалдыранда.

Јолухмуш һәззә гүссә, ејшә гүссә,
Пәришан вар, һәзин вар Чалдыранда.

Өлән түрк, өлдүрән түркдүр, а Шаһин,
Бу гырғынлар нечин вар Чалдыранда?

"САЛАМ – ӘЛЕЈКҮМ!"

"Дәрвиш Јунус сөјләр сөзү,
Јаш долудур ики көзү,
Билмәјән нә билсин бизи?
Биләнләрә салам олсун".

ЈУНУС ИМРӘ

"Иззәт илә салам вердим..."

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Һүсејн бәј Ләлә,
Салам-әлејкүм.
Абдал бәј Дәдә,
Салам-әлејкүм.

Тәмғачиләрим,
Тәвачиләрим,
Тугачиләрим*,
Салам-әлејкүм.

Суфиләр, сизә,
Газиләр, сизә,
Мәсләкинизә
Салам-әлејкүм.

Доста, сирдаша,
Јара, јолдаша,
Һәр гызылбаша
Салам-әлејкүм.

* Дөвләт апаратында вә ордуда вәзифәли шәхсләр

Ќөјдә тәрлана,
Јердә чејрана,
Султана, хана
Салам-әлејкүм.

Бүтүн әрләрә,
Ширү нәрләрә,
Чәнкавәрләрә
Салам-әлејкүм.

Шамлуларым, һеј,
Румлуларым*, һеј,
Намус-арым, һеј,
Салам-әлејкүм.

Сазлы озаным,
Сөзлү озаным,
Сәсли озаным,
Салам-әлејкүм.

Әр алајына,
Нәр алајына,
Ағчај чајына**
Салам-әлејкүм.

Мунисим, јарым,
Тәрланым, сарым,
Һавадарларым,
Салам-әлејкүм.

Ојадан јери
Гызыл дан јери,
Чалдыран јери,
Салам-әлејкүм.

Гәләм-дәфтәрим,
Гылынч-хәнчәрим,

---

* Гызылбаш тајфалары

** Чалдыранын әтрафындан кечән чај

Гошун-ләшкәрим,
Салам-әлејкүм.

Һәјат, көзәлсән,
Өлүм, әчәлсән,
Инди дә кәлсән
Салам-әлејкүм.

Вуран әлим, һеј,
Гыран әлим, һеј,
Султан Сәлим, һеј,
Салам-әлејкүм!
Салам-әлејкүм!

ГЫЈМАЈЫНЫЗ БАШЛАРА!

"Хәтаи, дүнјанын өтәси фани,
Биздән әввәл бура кәләнләр һани?
Санма даим шад јүрүјә душмани,
Бир күн олу, нөвбәт она да кәлә".

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

"Гыјма оха, ат ону!"
Атлы атындан дүшүр...
Исмајылын хатуну
Тачлы хатун дөјүшүр.

Икидләрин сачлысы,
Сачларын гулачлысы,
Һәрәмләрин тачлысы
Тачлы хатун дөјүшүр.

Үзүндән нур әләнән,
Көзүндән нур әләнән,
Тачы дәбилгәләнән
Тачлы хатун дөјүшүр.

Әрдир әр савашында,
Нәрдир нәр савашында,

Шаһын ешги башында
Тачлы хатун дөјүшүр.

Һәлә билмир о мәләк
Бу күн әсир дүшәчәк...
Ат үстдә, Исмајылтәк
Тачлы хатун дөјүшүр.

"Дәркаһына әл ачым,
Еј ешг, одур әлачым...
Топладығым хәрачым,
Бачым – Тачлыја гурбан.

О күл үзүнә бахдым,
Бахдыгча јенә бахдым...
Гызыл-күмүшлү тахтым,
Тачым – Тачлыја гурбан!"

Исмајыл билмир ки, бу күндән белә
Бир даһа Тачлыны көрмәјәчәкдир.
Гылынч, гәләм тутан әлләри илә
Тачлынын сачыны һөрмәјәчәкдир.

Исмајыл билмир ки, түфәнк гылынчы
Бирчә атәш илә јох едә биләр.
Исмајыл билир ки, гәшәнк гылынчы
Әридиб түфәнк јох, ох едә биләр.

Исмајыл билмир ки, јараланачаг,
Сәлимә дејәчәк "Чум түфәнкинә!"
Гылынчы сыначаг, параланачаг
Дәјиб рум топуна, рум түфәнкинә.

Исмајыл билмир ки, заман дәјишир,
Түфәнк әвәз едир гылынчы, оху.
Исмајыл билмир ки, дөвран дәјишир,
Дејир "Кишисәнсә, гылынчла шыгы!"

Исмајыл бәлкә дә билир бунлары,
Түфәнкә әл атмаг она ар кәлир.

Һеј бахыр ришхәндлә түфәнкә сары,
Өнүнә түфәнкли румлулар кәлир...

Исмајыл дејир ки, көһнә вәрдиши –
Гылынч дөјүшүнү сахла мәним тәк.
Түфәнклә дөјүшмәк дејил мәрд иши,
Кишинин әлиндә гылынчы кәрәк!

Исмајыл дејир ки, гуршан низәјә,
Һеч ким көрмәјәчәк әлимдә түфәнк.
"Вур һа!" сәдалары учалыр көјә,
Исмајылда гылынч, Сәлимдә түфәнк.

Мисри гылынч...баш...јара...
"Һајды, а гардашларым!
Гыјмајыныз башлара,
Һајды гызылбашларым,
Һајды гызылбашларым!

Јери! Јүрү! Шыгы! Кәс!
Өлүм бу күн мүгәддәс
Пајды гызылбашларым,
Пајды гызылбашларым.

Күлләдир, јағыш дејил,
Титрәмәјин, гыш дејил,
Јајды гызылбашларым,
Јајды гызылбашларым.

Оддур, илдырым дејил,
Ахан ган шырым дејил,
Чајды гызылбашларым,
Чајды гызылбашларым.

Бу дөјүш – дөјүш дејил,
Топ дөјүшү иш дејил,
Вајды гызылбашларым,
Вајды гызылбашларым!.."

ГӘЗӘЛ

Леш үстдән ат сүрән вар Чалдыранда,
Өлән вар, өлдүрән вар Чалдыранда.

Мүсибәт вар, бәла вар, Кәрбәла вар,
Алан ҹан, ҹан верән вар Чалдыранда.

Гачыбмы Һөрмүзүн руһи бу јердән?
Илаһи, Әһримән вар Чалдыранда.

Сәфиәддин* кәлибдир әлдә кәшкүл,
Ҹүнејд, Һејдәр, Һәсән** вар Чалдыранда.

Гызылбаш мүзтәриб, османлы мә'јус,
Фәлакәтләр көрән вар Чалдыранда.

О боз торпаг гызармыш, рәнкин олмуш,
Гызыл башдан чәмән вар Чалдыранда.

Өләнләрчин гәбир вардыр, а Шаһин,
Галанларчын вәтән вар Чалдыранда.

БАШ БӘДӘНӘ ЈҮК ИДИ...

"Һәгигәт јолунда көр савашымы,
Ахытдым көзүмдән ганлы јашымы,
Пирләр ешикинә гојдум башымы,
Иҹазәт ол дәмдә мејдандан алдым"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Ордулар сыраланды
Чалдыран дөјүшүндә.
Исмајыл јараланды
Чалдыран дөјүшүндә.

Кәрәнеј***, нағара вар,
Гара неј, нағара вар,

* Шаһ Исмајылын улу бабасы, "Сәфәвијјә" тәригәтинин баниси.
** Узун Һәсән – Шаһ Исмајылын бабасы, мәшһур Ағгојунлу шаһы.
*** Дөјүш әрәфәсиндә чалынан узун гара зурна

Зәрбәләнди тәбилләр,
Дөјүлдү нағаралар
Чалдыран дөјүшүндә.

Түркү гырыр, көр ки, түрк...
Билмир горху-һүркү түрк...
Чалды гылынҹ, атды ох,
Зар еләди түркү түрк
Чалдыран дөјүшүндә.

Ики гоншу дөјүшдү,
Ган ахды, аҹы дүшдү,
Бүдрәди бәдөв аты,
Таҹлынын таҹы дүшдү
Чалдыран дөјүшәндә.

Һај-һарај гопардылар,
Јар бағрыны јардылар,
Исмајылын хатуну
Таҹлыны апардылар
Чалдыран дөјүшәндә.

Сағ вуранды, сол вуран...
Бојун вуран, гол вуран...
Бирҹә күнүн ичиндә
Мәһшәр олду Чалдыран
Чалдыран дөјүшәндә.

Ағчај һарај гопарды,
Гара Ајна* гызарды,
Ганла су говушаркән
Маку чајы габарды
Чалдыран дөјүшәндә.

* Чалдырандан кечән чај

Бәрәнғара* дүшдү од,
Чәвәнғара** дүшдү од,
Топдан атәш ачылды,
Гылынҹла көрүшдү од
Чалдыран дөјүшәндә.

Әрләр дөјүшә чыхды,
Нәрләр дөјүшә чыхды.
Башлардан дағ јаранды,
Ган ахды дөшә чыхды
Чалдыран дөјүшәндә.

Топ бичди, гылынҹ бөлдү...
Нә гәдәр адам өлдү,
Нечә үрәкдә диләк,
Арзу өлдү, кам өлдү
Чалдыран дөјүшүндә.

Османлынын чох сајы,
Елә чох ки, јох сајы.
Дәстә-дәстә чәрији***,
Топа-топа алајы
Чалдыран дөјүшәндә.

Саваш хата, саваш ган...
Јан олмады савашдан,
"Шаһ баба"нын јолунда
Гызылбаш кечди башдан
Чалдыран дөјүшәндә.

Мәрмиләр дашы гырды,
Кәлләни, башы гырды.
Гоншу гоншуну кәсди,

*Сол ҹинаһ
**Сағ ҹинаһ
***Чәрик – мүһарибә олачағы тәгдирдә топланыб һөкмдарын хидмәтинә кәлән дөјүшчү дәстәси.

Гардаш гардашы гырды
Чалдыран дөјүшәндә.

Леш бир јана дүшүбдүр,
Баш бир јана дүшүбдүр,
Көз бир јанда ган ағлар,
Јаш бир јана дүшүбдүр
Чалдыран дөјүшәндә.

Османлы – түркүн ады,
Гызылбаш – түрк өвлады.
Түркә инсаф кәлмәди,
Түркдә рәһм олмады
Чалдыран дөјүшәндә.

Үзүлдү түрк, үздү түрк,
Елә бил гудузду түрк.
Һәм галибди, һәм мәғлуб,
Удду түрк, удузду түрк
Чалдыран дөјүшәндә.

Күл чәмәнә јүк иди,
Баш бәдәнә јүк иди...
Мүсәлман гырғынıыјды,
Мүсибәт бөјүк иди
Чалдыран дөјүшәндә,
Чалдыран дөјүшәндә.

ГӘЗӘЛ

Бу күн әлләрдә ган вар Чалдыранда,
Бу күн дилләрдә "јан!" вар Чалдыранда.

Бу күн "Вур!" вар, бу күн "Гыр!"
вар, бу күн "Кәс!",
Бу күн фәрјад, фәған вар Чалдыранда.

Гәзәл јазмыш Хәтаи хејмә ичрә,
Мүгәддәс бир мәкан вар Чалдыранда.

Бү күн тәнбур чалынмыр, саз чалынмыр,
Тәбилләр чалдыран вар Чалдыранда.

Әрәнләр вар: Аһыл вар,ихтијар вар,
Ҹаван вар, нөвҹәван вар Чалдыранда.

Бәдән башсыз галыбдыр, баш бәдәнсиз.
Гәтлләрдән нишан вар Чалдыранда.

Бу күн гырмагдадыр түрк түркү, Шаһин,
Хәсарәт вар, зијан вар Чалдыранда.

ШАҺ ӨНҮНӘ ШАҺ ЧЫХАР...

"О әснада, икидлик дәнизинин нәһәнки олан Малгочоғлу һәмин һәзрәтин (Шаһ Исмајылын – *Ш. Ф.*) гаршысына кәлди. Искәндәр шөһрәтли шаһ гылынчыны онун башына елә вурду ки, дәбилгәси башы илә бирликдә ики һиссәјә бөлүндү"

ҺӘСӘН БӘЈ РУМЛУ
"Әһсәнүт-тәварих" (XVI әср)

"...Ишин дүшәр
Кәлиб-кедишин дүшәр,
Дишләмә чиј ләғмәни,
Јеринә дишин дүшәр"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Сән малмысан, гочмусан,
Әли бәј Малгочоғлу*?
Ајыгмы, сәрхошмусан,
Әли бәј Малгочоғлу?

Вур! Вуруш! Вурушмадыр!...
Чалдыран вуруш дадыр.
Сәлим нечин кәлмәјир?

* Османлы ордусунун топчубашчысы

Исмајыл вурушдадыр,
Әли бәј Малгочоғлу.

Дөј! Дөјүш! Дөјүш кедир,
Исмајыл дөјүшдәдир.
Сәлим бәс нә ишрәтдә,
Сәлим һансы "иш"дәдир,
Әли бәј Малгочоғлу?

Де, һардадыр Хандкар*?
Шаһ өнүнә шаһ чыхар!
Нечин голларын әсир?
Нечин сәндән аһ чыхар
Әли бәј Малгочоғлу.

Султан Сәлим Јавуз бәс
Нечин бәри јөнәлмәз?
Исмајыл көзләмәкдә,
Сәлимсә ҹәнкә кәлмәз,
Әли бәј Малгочоғлу.

Сәлим хан һарда галмыш?
Һөкмран һарда галмыш?
Икидликми азалмыш,
Ҹәсарәтми јохалмыш,
Әли бәј Малгочоғлу.

Кет, Сәлим өзү кәлсин,
Гој гызыб көзү кәлсин.
Түфәнки атсын јерә,
Әлиндә низә кәлсин,
Әли бәј Малгочоғлу.

Һејдәроғлу ҹавандыр,
Икидлији әјандыр.
Пәләнк, аслан бир јана,

* Османлы султанларына верилән титуллардан бири

Бәбир, шир овлајандыр,
Әли бәј Малгочоғлу.

Һејдәроғлу – гызылбаш,
Гәләм әһлинә јолдаш...
Фүрсәт варкән гач, әкил,
Нә дурмусан, кедәр баш
Әли бәј Малгочоғлу.

Һејдәроғлу – суфидир,
Суфидир, һүруфидир.
Онун нәзәрләриндә
Дәрвиш бирдир, суфи бир,
Әли бәј Малгочоғлу.

Дүшмәнинин фәнди нә
Таб еләјә фәндинә?
Һејдәроғлу овчудур,
Дүшмүсән кәмәндинә,
Әли бәј Малгочоғлу.

Топла һәшир салыбсан,
Топчубашы олубсан.
Индисә, әлин әсир,
Нечин нашы олубсан,
Әли бәј Малгочоғлу?

Көзләмир аман сәни,
Тәрк едәчәк ҹан сәни,
Дишләрин сыначагдыр,
Дишләмә чиј ләғмәни
Әли бәј Малгочоғлу.

Аһ, ҹошур бирдән-бирә,
Шаһ ҹошур бирдән-бирә,
Гылынҹ еләә ишләјир,
Бөлүнүр ики јерә
Әли бәј Малгочоғлу.

ГӘЗӘЛ

Адамлардан дивар вар Чалдыранда,
Јараглардан һасар вар Чалдыранда.

Будур, һејбәтли хан вар, хандкар вар
Вә шаһ вар, шәһријар вар Чалдыранда.

Көзәл Бәһрузә* вар Тачлыја биркә,
Пәривәш вар, никар вар Чалдыранда.

Дүшүб дағда, јамачда, дүздә гырғын,
Фәлакәт вар, азар вар Чалдыранда.

Галанларчын галыб нискил көнүлдә,
Өләнләрчин гүбар вар Чалдыранда.

Гүбар вардырса, вардыр интизар да,
Өмүрлүк интизар вар Чалдыранда.

"Өлүм һагдыр, јетәк һагга!", а Шаһин,
Бу мәзмунда гәрар вар Чалдыранда.

АТЛЫЈА АТДЫР ҺӘЈАН...

"...Бу вахт Хызыр аға Устачлы адлы гызылбаш Шаһ ИСМАЈЫЛ үчүн башга бир ат кәтирди вә шаһ јенидән дөјүшә кирди"

Бичән. "Тарихи – Шаһ Исмајыл Сәфәви" (XVI әср); һәмчинин Һәсән бәј Румлу. "Әһсәнүт-тәварих".

"Еј Хызри-мәдәдчи һәр арадә
Јетир бу фәгири сән мурадә.
Сән ријһ дејилсән, еј верән руһ,
Бағлы гапы сәндән олду мәфтуһ.
Бу мүшкүлүнү кәр ејләсән һәлл,
Һәгт дута әлин ки, дутасан әл".

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

---
* Шаһ Исмајылын дөрд дөвчәсиндән бири.

"Ата дост кими бах, дүшмән кими мин"

Аталар сөзү

Шүҹаәтли гызылбаш
Хызыр аға Устаҹлы*.
Сәдагәтли гызылбаш
Хызыр аға Устаҹлы.

Һөрмүзүн нәфәсисән,
Горгудун әвәзисән.
Сән Астијаг өвлады,
Сән Оғуз нәвәсисән
Хызыр аға Устаҹлы.

Ҹомәрди ҹомәрдләрин,
Гәними намәрдләрин,
Әрәнләрин әрәни,
Мәрданәси мәрдләрин.
Хызыр аға Устаҹлы.

Ган-тәрә бата-бата
Шаһ дөјүшүр пијада.
Бәдөв аты јыхылмыш...
Нә олду бәдөв ата,
Хызыр аға Устаҹлы?

Ох атдымы о јағы?
Сүрүшдүмү ајағы?
Мејданда мејидләрә
Илишдими ајағы,
Хызыр аға Устаҹлы?

Атлыја атдыр һајан,
Атсыза чатдыр һајан.
Исмајыл атсыз галыб,
Атсызын һалына јан,
Хызыр аға Устаҹлы.

* Дөјүш вахты Шаһ Исмајылын аты јыхылыр. Дәрһал өзүнү көмәјә јетирән Хызыр аға Устаҹлы адлы гызылбаш өз атыны она верир вә шаһ тәрәфиндән "Атчәкән" ләгәби илә шәрәфләндирилир.

Тез ол, јетишәр хата,
Көмәкчи ол, јет дада.
Тапданар, ајагланар
Атдан дүшән пијада,
Хызыр аға Устаҹлы.

Атсыза пәнаһ кәрәк,
(Пәнаһсыза аһ кәрәк!),
Тәләс, өз атыны вер,
Хилас ола шаһ кәрәк,
Хызыр аға Устаҹлы.

Дајанма, атыны чәк,
Јубанма, атыны чәк,
Көһләнини вермәсән
Шаһа хәтәр јетәҹәк,
Хызыр аға Устаҹлы.

...Шаһын һалы шән олду,
Јенә атминән олду.
О күндән дә ләгәбин
Сәнин "Атчәкән" олду
Хызыр аға Устаҹлы,
Хызыр аға Устаҹлы!

ГӘЗӘЛ

Нәләр вардыр, нәләр вар Чалдыранда?
Гәһәр вардыр, кәдәр вар Чалдыранда.

Гылынҹ вар, низә вар, топ вар, түфәнк вар,
Гијамәт вар, хәтәр вар Чалдыранда.

Кәлиб ҹәнкә гызылбаш күлфәтијлә*,
Гадынлар, көрпәләр вар Чалдыранда.

* Бир гајда олараг, дөјүшә кәлән әмир вә әскәрләрдә өзләри илә кәтирдикләри күлфәтләри наминә гејрәт һисси баш галдырсын дејә, гызылбашлар һәрби јүрүшләрә аиләликлә чыхардылар.

Дејимләрдән, дујумлардан хәбәр јох,
Өлүмләрдән хәбәр вар Чалдыранда.

Нә шәнлик вар, нә шәнликдән әсәр вар,
Гәтлләр сәрбәсәр вар Чалдыранда.

Ачыб дәрвазәсин ҹәннәт-ҹәһәннәм,
Бу дүнјадән сәфәр вар Чалдыранда.

А Шаһин, кәлләләрдән гүлләләр вар,
Мејидләрдән чәпәр вар Чалдыранда.

БУ ҸӘЛЛАД, БУ КӨТҮК, БУ СӘН, БУ ДА МӘН...

"Мәнәм Султан Хәтаи Һејдәроғлу,
Мәним јолумдә говгалар кәрәкдир"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

"Дөјүшүн ән гызғын чағында Шаһ Исмајылын атынын ајағы бүдрәјир, о, мүвазинәтини итирир вә аты илә бирликдә јерә јıхылыр. Лакин, бу тәһлүкәли әснада онун көмәјинә Султанәли Мирзә Әфшар кәлир. О, өз харичи көрүнүшү вә кејими илә шаһа чох бәнзәјирди. Султанәли Мирзә Әфшар ирәли чыхыб, "Шаһ мәнәм!" дејә гышгырды вә османлылар әсл Шаһ Исмајылы бурахыб онун далынча дүшдүләр".

Бичән. "Тарихи – Шаһ Исмајыл Сәфәви"; һәмчинин Һәсән бәј Румлу. "Әһсәнүттәварих".

"Һејдәрү Сәфдәрди бизим пиримиз,
Гырхынызa тајды бизим биримиз".

Аталар сөзү.

Әфшар тајфасында бир икид варды,
Ады Султанәли, өзү шаһсевән.
Илаһи, нечә дә шаһа охшарды,
Шаһ она дејәрди: "Сән сәнсән, ја мән?"

"Онун анасыјла бәлкә Шејх Һејдәр?..."
Бу суал галырды мүәмма кими.
Нечә бир-биринә бәнзәјирдиләр
Икијә бөлүнмүш бир алма кими.

Санки икисинин бирди гамәти,
Һәтта һәр икиси солахајдылар.
Бири-дикәриндән сечилмәз гәти,
Јериш дә охшарды, күлүш дә охшар.

Чалдыран... Дөјүшүн гызғын чағында
Көһлән ат бүдрәјиб јıхылды, ашды.
Шаһ јерә сәрилди көз габағында,
Гызылбаш да чашды, руми* дә чашды.

Румиләр дөврәјә алдылар ону...
Гәфил бир сәс кәлди: – Кәлин, шаһ мәнәм!
Тале јıхытмајыб Һејдәроғлуну,
Мөһтәшәм өзүмәм, аличаһ мәнәм!

Анлајыб фәндини Султанәлинин
Газиләр дедиләр: – Бәли, шаһ одур!
Одур јадикары Һәзрәт Әлинин,
Аличәнаб одур, аличаһ одур!

– Бәри кәлин, тутун мәни,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.
Бошлајын о бичарәни,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

Мәнәм, мәнәм һејдәроғлу,
Шејх Һејдәрин сәрвәр оғлу,
Мүршидләрә рәһбәр оғлу,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

"Учмагда тути гушујам,
Ағыр ләшкәр, әр башијәм,

* Орта әсрләрдә түркләр "османлы", јахуд "руми" адланырдылар.

Мән суфиләр јолдашијәм,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

Нәрдә әкәрсән, битәрәм,
Ханда чағырсан, јетәрәм,
Суфиләр әлин тутәрәм,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

Мәнсур илә дарда идим,
Хәлил илә нарда идим,
Муса илә Турда идим,
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

Гырмызы тачлы, боз атлы,
Ағыр бир ләшкәр нисбәтли,
Јусиф пејғәмбәр сифәтли
Газиләр дејән шаһ мәнәм.

...Хәтаијәм, ал атлыјам,
Сөзү шәкәрдән датлыјам,
Мүртәза Әли затлыјам,
Газиләр дејән шаһ мәнәм".
Ничат тапсын дејә шаһ бу бәладан
Султанәли иди бу ше'ри дејән.
– Даһа кәрәк дејил бу шөһрәт, бу шан,
Тутун, Һејдәроғлу Исмајылам мән.

Нечин бахырсыныз беләә карыхыб?
Румлу да, шамлы да танıјыр мәни...
Румиләр бир анда шаһы бурахыб,
Әсир көтүрдүләр Султанәлини.

* * *

Рәһми олмамышды онун һеч кимә:
– Арајa бу нә һај-һәшир дүшүбдүр?
Мүждә кәтирдиләр Султан Сәлимә:
– Шејхоғлу Исмајыл әсир дүшүбдүр.

Сәлимин пис иди кејфи, әһвалы,
Гәзәб ичиндәјди Султан бүсбүтүн.
Мүждәни ешидиб, хош олду һалы,
Деди: – "Мүждә күнү" адлансын бу күн.

Деди: – Әсири тез кәтирин көрәк!
Гәләти чох олуб јашына көрә.
Бүтөв бир хәзинә пајлансын кәрәк
Бир Суфиоғлунун башына көрә.

Һәмишә о, рәзил, о, дәни олуб...
Куја јер үзүнүн падшаһы иди.
Бабасы бабамын дүшмәни олуб,
Атасы атамын бәдхаһы иди.

Бөјүк Фатеһ илә бөјүк говғада*
Һәсәнин үрәкдә галды нискили.
Билсин ки, узунмуш һәддән зијада
Бабасынын бођу, өзүнүн дили.

Бизә гәзәби вар ачы дилиндә,
Суфи абдалларын абдалыдыр о.
Бәдхаһ әмәлләри мүгабилиндә
Бу күн чәзасыны алмалыдыр о!

Әсир јаныма кәтирин! – деди,
Әсир астанада көрүнән заман
Амма, билмәди ки, Султанәлиди,
Шаһ Исмајыл дејил өнүндә дуран.

Султан кинлә сүзүб Султанәлини,
Әлини ирәли узадыб һәмән
Деди: – О зәһәрли, ачы дилини
Кәсиб көпәкләрә верәчәјәм мән.

---

*Ағгојунлу Узун Һәсәнлә османлы султаны Фатеһ Мәһәммәд арасында 1473-чү илдә баш вермиш мәшһур "Отлугбели дөјүшү"ндә Узун Һәсәнин мәғлубијјәтинә ишарәдир.

Итаәт етсәјдин мәнә суфитәк
Әсла галдырмаздым бу һәнкамәни.
Мәни тәһгир етдин гүррәләнәрәк
Үстүмә јоллајыб нечә намәни.

Әлини биләкдән кәсдирәчәјәм,
Сәни гојачағам гәләмә һәсрәт.
Гәлбини диләкдән кәсдирәчәјәм,
Нәдир билмәјәсән кәрәк мәһәббәт.

Габағымда баш әј, еј суфи, әјил,
Дәрини гојунтәк сојдурачағам.
Мә'дәми бу ахшам шәрабла дејил,
Сәнин ал ганынла дојдурачағам.

Кәлләни әлләрдә кәздирәчәјәм,
Гој гәдәһ шәклиндә әлләрдә гала.
Демишдим дилини кәсдирәчәјәм,
Дилин кәсилмәдән дөнүбсән лала.

Бу күн сөјүлүбсән азы јүз кәрә,
Нијә динмәјирсән? Ағзыны ач бир.
Шаһ кәрәк дөзмәсин бу тәһгирләрә,
Суал мәнимкидир, чаваб сәниндир.

Деди Султанәли: – Бајрағын сәнин
Ајаға халытәк сәрилсин кәрәк.
Мәним дөвләтимә басгын едәнин
Чавабы гылынчла верилсин кәрәк.

Гырылыб галханым, сыныб хәнчәрим,
Һаны мисри гылынч, һаны әлимдә?
Позулуб, басылыб мәним ләшкәрим,
Гурујуб топчунун ганы әлимдә.

Кәрәк Дурмуш ханы ешитмәјәјдим*,
Мәнә нә олубса, јериндә олуб.

* Шаһ Исмајылын мәшһур әмири Дурмуш хан Шамлы она кечә һүчум етмәмәји мәсләһәт көрмүшдү.

Инди башын уча, мәнсә баш әјдим,
Инди сән галибсән, мән исә мәғлуб.

Деди Султан Сәлим: – Әскәрин сајы
Олуб ики јүз мин ордукаһымда.
Сәни горхутмады ләшкәрин сајы?
Вечинә кәлмәди ордукаһым да?

Ән азы он дәфә азды гүввәтин,
Нечин гаршы дурдун мәним гүввәмә?
Османлыны басмаг чәтиндән чәтин,
Мүјәссәр олмамыш һәлә һеч кимә!

Мәним атәшими ешидән кими
Атәшин азалды, одун гор олду.
Сән баса билмәдин әскәрләрими,
Өзүн әсир дүшдүн, ордун гырылды.

Деди Султанәли: – Бәллиди мәнә
Сәнин әскәринин сајы әзәлдән.
Лагејд олмасајдым топ-түфәнкинә,
Раһәтчә әзәрдим хандкары мән.

Икидләр үзбәүз дајансын кәрәк,
Топ курулдатмагда мәһарәтми вар?
Әр кәрәк вурушсун гылынч чәкәрәк,
Узагдан күлләни нәнәм дә атар.

Деди Султан Сәлим: – Һеј "гылынч" дејир...
Бу абдал, бу суфи бездирди мәни.
Беләкөрүнүр ки, гылынч истәјир,
Кечирин гылынчдан "гылынч" дејәни!

Бәли, рам едәрләр ашыб-дашаны,
Гызылбаш үстүндә чалынды зәфәр.
Чағырын Нишанчы* Меһмед пашаны,
Һәр јана јазылсын "Фәтһнамә"ләр**.

* Фарсча "мөһрдар" адланан сарај вәзифәси.
** Гәләбә мәктубу.

Гој белә јазылсын "Фәтһнамә"дә:
Гызылбаш ләшкәри таримар олду.
Суфи Һејдәроғлу о һәнкамәдә
Мәним ајағыма дүшүб зар олду.

Белә јазылсын ки, шеш кәлиб зәрим,
Чырағы сөнүбдүр Шаһ Исмајылын.
Белә јазылсын ки, еј дүшмәнләрим,
Суфинин гәтлини билиб ајылын!..

Бу вахт һарај гопду, ачылды гапы,
Ирәли шығыды јеничәриләр*.
– Султаным, шаһ дејил габағындакы...
– Шејхоғлу дөјүшдә, бу башга нәфәр...

– Шаһы өзүм көрдүм, – деди үчүнчү,
Һәр ики әлиндә гылынчы варды...
Бу гәфил хәбәрдән султан үшүндү,
Үзү ајазыды, көзү гызарды.

Деди Султанәли: – Дүз бујурурлар,
Шаһын һеч көлкәси оламмарам мән.
Еј әрән һөкмдар, улу һөкмдар,
Сахлајаг бу ганы, кини бу күндән.

Һөкм вер гошунун кери чәкилсин,
Сахла бу дөјүшү, кәс бу савашы.
Өләнләрә – рәһмәт, дири – чәкилсин,
Нә гәдәр гырачаг гардаш гардашы?

Мән әфшар сојундан Султанәлијәм,
Сәнәсә "Бөјүк түрк" дејир хәлајиг**.

Әтрафда бу гәдәр кафир вар икән,
Бири-биримизи гырмаг нә лајиг?

---

* Османлы ордусунда авропалы кәнч әсирләрдән тәшкил едилән гошун нөвү.

**Авропа краллары османлы султанларыны белә адландырырдылар.

Кафирә сәрф едир дөјүшмәјимиз,
Әзир мүсәлманы күндә мүсәлман.
Бирјоллуг сахлајаг дөјүшмәји биз,
Сән дә мүсәлмансан, мән дә мүсәлман.

Бирләшәк, мүхалиф азмыдыр мәкәр?
Ордуну јөнәлдәк башга мәкана.
Һөкм елә, чәрикләр*, јеничәриләр
Бир дә сохулмасын Азәрбајҹана.

Биз дә сизә сары диләклә кедәк,
Хош диләк гарышсын ширин арзума.
Охла јох, дуз иlә, чөрәклә кедәк,
Һеч вахт јөнәлмәјәк гылынҹла Рума**

Сән дә бир икидсән, шаһ да бир икид,
Бу нә гырһагырдыр, нә чәк-чевирдир?
Сәнин дә, онун да Гур'аны ваһид,
Сәнин дә, онун да Танрысы бирдир.

Ики түрк јурдунун палшаһысыныз,
Сән дә һөкмдарсан, о да һөкмдар.
Ешгин, көзәллијин мәддаһысыныз,
Сәнин дә, онун да шаирлији вар.

Ики һөкмдарын сәјаһәтиндә
Гој гылынҹсыз олсун гылынҹын гыны.
Оғузун, Горгудун мәмләкәтиндә
Бирјоллуг дајансын мәзһәб гырғыны.

Сөзүмүз бир олсун, әмәлимиз бир,
Руһланаг һәмишә бир-биримиздән.
Инди һөкмүнү вер, һөкм сәниндир,
Бу ҹәллад, бу көтүк, бу сән, бу да мән...

---

* Дөјүш әрәфәсиндә табе һакимләрин көндәрдикләри гошунлар.

** XX әсрәдәк османлыларын өлкәси "Рум" адланмышдыр, Түркијә исә сонрадан гојулан аддыр.

ГӘЗӘЛ

Бу күн мин-мин јараг вар Чалдыранда,
Савашлардан сораг вар Чалдыранда.

Бу күн Јавуз Сәлим, Шаһ Исмајыл вар,
Бу күн дағ үстдә дағ вар Чалдыранда.

Бу күн һәр күнкү шәнликдән әсәр јох,
Бу күн нискил, фәраг вар Чалдыранда.

Чыхыр мәрми, учур күллә, јағыр од,
Јаныр инсан, очаг вар Чалдыранда.

Бу күн тар јох, сетар јох, чал-чағыр јох,
Әмуд, хәнчәр, бычаг вар Чалдыранда.

Нәвазиш јох, сығал јох, бусә јохдур,
Бычагланмыш додаг вар Чалдыранда.

Бу күн, Шаһин, гызылбаш вар бәдәнсиз
Вә ганлардан булаг вар Чалдыранда.

САҺИБИ-СЕЈФ ВӘ-Л ГӘЛӘМ

"О һәзрәт (Шаһ Исмајыл – *Ш. Ф.*) һәјаты вә сәлтәнәти заманында рәијјәт вә она табе оланларла әдаләт вә шәфгәтлә рәфтар едирди. Онун горхусундан һеч кәс халгын үзүнә зүлүм гапыларыны ача билмәзди. Өмрү отуз сәккиз ил, һакимијјәти исә ијирми дөрд ил чәкди. О һәзрәт дөјүш мејданында хәнчәр вуран ширә, ишрәт мәчлисиндә исә инчи јағдыран булуда бәнзәјирди. Сәхавәтинин чохлуғундан онун нәзәриндә јүксәк әјарлы гызыл илә гијмәтсиз даш арасында фәрг јох иди... Чох көзәл ше'р јазырды. Түркчә вә фарсча диванлары вар..."

Бичән. "Тарихи-Шаһ Исмајыл Сәфәви".

"О, өзүнүн әзәмәти, јүксәклији, һәмчинин дүнјәви вә дини ишләрлә мәшғул олмасы илә јанашы ара-сыра тәб'ини дә сынагдан кечирирди. Түркчә вә фарсча ше'рләриндә онун мүбарәк тәхәллүсү "Хәтаи"дир.

Сам Мирзә. "Тәһфеји-Сами"

"Гаршыкы гарлыча дағы көрдүнмү?
Јолдурмуш әјјамын, әријиб кедәр.
Ахан сулардан сән ибрәт алдынмы?
Үзүнү јелләрә сүрүјүб кедәр".

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Сән еј "Диван" саһиби,
Саһиби-сејф вә-л гәләм*.
Шөвкәтү шан саһиби,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Сән Гарахан**, Оғуздун***,
Чалдыраны удуздун...
Тәчлы һаны? Удуздун,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Әли, Вәли өлүбдүр,
Гурбанәли өлүбдүр,
Султанәли өлүбдүр,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Бу кетди ону вурду,
О кәлди буну вурду,
Фәләкми тәлә гурду
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Өмүр-күндә вәфа јох,
Кәлди чәфа, сәфа јох,

---

* Гылынч вә гәләм саһиби. Мүасирләри Шаһ Исмајыл Хәтаини белә адландырырды.

**Түркләрин илкин рәһбәрләриндән икид бир шәхс

***Оғуз сојунун әсасыны гојан гәһрәман

Хадим бәј Хүләфа* јох,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Мәһәммәд хан** да өлдү,
Боғулду ганда өлдү,
Ләлән*** мејданда өлдү,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Һаны Дурмуш хан, һаны?
О гудурмуш хан һаны?
Әһмәд бәј Түркман һаны,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Ганлы бүсат бүсатмы?
Ганлы һәјат һәјатмы?
Румиләр сәнә јадмы,
Саһиби-сејф вә-л гәләм?

Чалдыран мүсибәти,
Гызылбашын гисмәти,
Руминин фәлакәти,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Синәмизин дағы чох,
Гәлбимизин јағы јох,
Түркүн иттифагы јох,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Јол тапылајды кәрәк,
Дил тапылајды кәрәк,
Һәлл тапылајды кәрәк,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Кәрәк рүбаб динәјди,
Гылынҹ јерә енәјди,

* Көркәмли гызылбаш сәркәрдәси

** Гызылбаш әмири

*** Шаһ Исмајылын мүәллими вә тәрбијәчиси олмуш Һүсејн бәј Ләлә.

Гәләм чох ишләнәјди,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Сүнни дә ислам дејир,
Шиә дә ислам дејир,
Гур'аны бир, һәгги бир,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Елләриниз дә бирдир,
Дилләриниз дә бирдир,
Бәс бу нә чәк-чевирдир,
Саһиби-сејф вә-л гәләм?

Чыхды ган – гәләт олду,
Ахды ган – гәләт олду,
Чалдыран – гәләт олду
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Сирдашлығы әјдиниз,
Гардашлығы әјдиниз,
Кәрәк бирләшәјдиниз,
Саһиби-сејф вә-л гәләм.

Јахса – кәрәк бәрк јаха!
Јыхса – кәрәк бәрк јыха!
Түркү кәрәк түрк јыха?
Саһиби-сејф вә-л гәләм,
Саһиби-сејф вә-л гәләм!!!

МИСРИ ГЫЛЫНҸДАНСА, ГӘЛӘМ ЈАХШЫДЫР!

"Еј бәхт, дедим ки, олмакил шад,
Гәмдән мәни гылмадын сән азад"

ШАҺ ИСМАЈЫЛ ХӘТАИ

Исмајыл – мәлаллы, јаралы бир шаһ,
Исмајыл – Таҹлыдан аралы бир шаһ.
Әјниндән чыхармыр гәм либасыны,
Өлән газиләрин тутур јасыны.
Исмајыл дүшүнүр: "Јарәб, бу саваш

Кәрәк олмајајды, тутмајајды баш.
Бу гәдәр инилти, аһ олмајајды,
Султанәли Мирзә "шаһ" олмајајды.
Бу гәдәр әскәрим гырылмајајды,
Гошунум, ләшкәрим гырылмајајды.
Икид Дәдә бәјим* хар олмајајды,
Әрән Сары Пирәм** зар олмајајды.
Күллә учмајајды, топ атмајајды,
Гылынчлар башлары гопартмајајды.
Ганлар Чалдыраны сувармајајды,
Ағчај, Зејвә чајы гызармајајды.
Мин-мин гызылбашын ганы ахыбдыр,
Мин-мин османлынын чаны чыхыбдыр.
Дөјүшләр, савашлар даһа кифајәт,
Давалар, далашлар даһа кифајәт.
Баш әјир һәр ики Ираг да мәнә,
Сәчдәдә јахын да, узаг да мәнә!
Бир шејхдә олмамыш белә еһтишам,
Ираны тутмушам, Шамы тутмушам.
Бир әлим Хорасан бағларындадыр,
Бир әлим Дәмавәнд дағларындадыр.
Нечә шәвкәт мәним, нечә шан мәним,
Күрдүстан, Хузистан, Луристан мәним.
Кәлир хәл'әт мәнә, ахыр зәр мәнә,
Бач-хәрач јоллајыр кафирләр мәнә.
Краллар баш әјир лап габағымда,
Чөвкан әлимдәдир, топ габағымда!
Бунлар өз јериндә, јарәб, бу саваш
Кәрәк олмајајды, тутмајајды баш.
Газиләр, ағлајын һалыма инди,
Икид суфиләрим мин-мин кечинди.
Газиләр, бир мүддәт ејши унудун,
Мәрсијә охујун, тә'зијә тутун.
Газиләр, јас тутун, әләм јахшыдыр,
Мисри гылынчданса гәләм јахшыдыр.

---

* Шаһ Исмајыл Сәфәви дөвләтини јаратмасында хүсуси ролу олмуш әмир Абдал бәј Дәдә

** Сары Пирә мәшһур гызылбаш әмири олмушдур.

Даһа дөјүшләри азалтмалыјам,
Гәләмә, кағыза әл атмалыјам!
Вурнухур, тутмајыр бир јердә гәрар
Тачлыдан јан дүшән тачлы һөкмүдар.
Хал дүшүб иззинә, еһтишаминә,
Јазыр бу гәзәли Тачлы наминә:

"Чыхмады ешгин сәнин бир ләһзә чанимдән мәним,
Меһри-һүснүн јек* дурур руһи-рәванимдән мәним.

Күл јүзини јад едәндә, еј пәрирүх, гөнчәләб,
Од чыхар сусән тәки һәр дәм зәбанимдән мәним.

Әкси-сајәндир вүчудим, еј боју сәрви-рәван,
Кетмәсин сајән сәнин бир ләһзә јанимдән мәним.

Пәртөви-хуршиди-рујини көрәндә, зәррә тәк
Дапмаја** һеч кимсә бу намү нишанимдән мәним.

Фирғәти*** гәсд етмәдин мискин Хәтаи хәстәјә,
Бир хәбәр вер, еј сәба, ол күлситанимдән мәним"****.

СОН СӨЗ

Бир варсағы дејиб озан ағлајыр,
Сөзү сәси илә јазан ағлајыр:

"Нечин сусады гана
Османлыјла гызылбаш?
Нечин кирди мејдана
Османлыјла гызылбаш?

Сәфләрә дүзүлдүләр,
Үздүләр, үзүлдүләр,

---

* Јек – јахшы, үстүн
** Тапмаја
*** Ајрылыг
**** Гәзәл Шаһ Исмајыл Хәтаининдир.

Әздиләр, әзилдиләр
Османлыјла гызылбаш.

Көрмәјиб тәдбирини
Вурду бири-бирини,
Гырды бири-бирини
Османлыјла гызылбаш.

Инсафдан ирагдылар,
Мүрвәтдән узагдылар,
Санки јалгузагдылар
Османлыјла гызылбаш.

"Вур" дејиб атландылар,
Атла ганадландылар,
Јандырдылар, јандылар
Османлыјла гызылбаш.

"Јох ол" деди, "Өл" деди,
Әлбир ола билмәди,

Дилбир ола билмәди
Османлыјла гызылбаш".

Бир бајаты дејиб озан јаш төкүр,
Сөзү сәси илә јазан јаш төкүр:

Әҹәл јетир бир анда,
Өмүр битир бир анда.
Мәғрур олмајајды каш
Хәтаи Чалдыранда!

Ағлама, ағлама, озаным, тохта,
Сөзү сәси илә јазаным , тохта.
Бир дәм, бир ан белә гүрурсуз олма,
Мәғлуб олсан белә гүрурсуз олма.
Гүрур әзәмәтдир, гүрур зија, нур,
Гүруру олмајан олурму мәғрур?
Гүруру олмајан әрән сајылмаз,

Гүруру олмајан Исмајыл олмаз.
Ағлама озаным, гүруру гору,
Гору гүруру!
Гүрурсуз јашамаг мәкәр асандыр?
Исмајыл демишкән "гүрурсуз олан
Карванбасандыр",
Гору гүруру!
Гүрурун јохдурса јатмысан, ајыл,
Гүрур Шејх Һејдәрдир, гүрур Исмајыл,
Гору гүруру!
Гүрур шәрафәтдир, гүрур ифтихар,
Гүрурун вар исә, ләјагәтин вар,
Гору гүруру!
Гүрур илә јаша, гүрурлу сајыл,
Гүрур Хәтаидир, гүрур Исмајыл,
Гору гүруру!
Хәтаи гүрурлу, сән а вәтәндаш,
Чалдыран дөјүшү јенә версә баш,
Гору гүруру!
Гору гүруру!

ГӘЗӘЛ

Ган төкүлмүш сел кими, пәжмүрдәһалдыр Чалдыран,
Чалдыран һардан биләјди гејлү галдыр Чалдыран?

Топчулар топлардан атәш јағдырыблар далбадал,
Һај-һарајдыр, вур-һәширдир, галмагалдыр Чалдыран.

Бир ҹәфалы, бир бәлалы мәскән олмушдур бизә,
Уғрадылмышдыр зәвалә, бир завалдыр Чалдыран.

Шаһ һаны, султан һаны, әскәр һаны, ләшкәр һаны?
Јүз суалә бир ҹаваб вермәз ки, лалдыр Чалдыран.

Јамјашыл дүзләр, чәмәнләр гандан олмуш гырмызы,
Гырмызы, гыпгырмызы, алдан да алдыр Чалдыран.

Еј нәсилләр, түркү түрк зар еjләјиб, хар еjләјиб,
Еј нәсилләр, бир нүмунә, бир мисалдыр Чалдыран.

Шаһина, ган ағлајырсан, хал дүшүбдүр бағрына,
Халгымын һәрб тарихиндә гарә халдыр Чалдыран!

Бакы-Гәчрәш,
1-15 август, 1990

МӘНИМ СӘРБӘСТ ШЕ'РЛӘРИМ

ИЛҺАМЫМ

Кечә, күндүз кими, күнәш кимидир
Мәним илһамым.
Каһ кәлир,
Каһ кедир
Мәним илһамым.
Көл кими каһ лалдыр,
Чај кими каһ ахыр
Мәним илһамым.
Ај кими каһ батыр,
каһ чыхыр
Мәним илһамым.
Көрүнүр һәм мәндән безикир,
Һәм мәнсиз дарыхыр
Мәним илһамым.

РӘНКСАЗ

Өмрүмүз боју
Мүдам дәјишәрәк гијафәмизи
Өмүр адлы рәнксаз
рәнкләјир бизи.
Өмрүмүз боју
Бир чанда нечә чүр рәнкин чалары:
Ушаглыг – гырмызы,
Кәнчлик – чәһрајы,
Гочалыг – сары.

КӘЛМИСӘН

Боғазындан икиәлли јапышыб, һичраны
Елә боғдун ки, күлүм, мат елүдин дүнјаны.
Кәлмисән, гүссә кедиб, гәм јохалыб...
Бу кәлиш илә мәнә көр, нечә һәмдәм чохалыб:
Бири сәнсән, бири ешгин, бири вәслинди мүдам,
Бири Шаһанә гызымдыр, бири Үлвијјә балам.
Ајрылыбдыр даһа мәндән үзүбәрк гүссә-губар,
Бирләшибдир аралы чарпајылар.
Чохалыбдыр отағын көр нечә дибчәкдә күлү,
Јохалыбдыр евимин зир-зибили.
Сән кәләндән бәри асудәләшиб санки шәһәр,
Тоз бурахмыр елә бил пәнчәрәләр.
Сән јох икән мәни јыхмагда иди налә-зарым,
Сән јох икән вар иди интизарым.
Билмәз идим өзүмү бәхтијар әввәлки кими,
Билмишәм инди исә бәхт вар әввәлки кими.
Боғазындан икиәлли јапышыб, һичраны
Елә боғдун ки, күлүм, мат елүдин дүнјаны.

Әфганыстан, Кабул,
14 нојабр 1985-чи ил.

ДИБЧӘК ҮЛЛӘРИ

Дибчәк сәлтәнәти!..
Бу сәлтәнәтин
тачы – күлләри.
Гардаш јарпагларын бачы күлләри.
Көврәк шахәләрин көјчәк гызлары,
Бәјаз, бәнөвшәји, гырмызы, сары...
Көрәсән һансы кәс севмәјә биләр
Белә рајиһәли, көврәк күлләри?
Дибчәкдә јетишәр,
дибчәкдә өләр
Дибчәк күлләри.

ЗЕЈНӘБ ХАНЛАРОВАЈА

1987-чи илин сентјабрында Зејнәб Ханларованын Кабулдакы бир концертиндә түркмән достум Оразполад Екајев мәнә деди:
"– Бүлбүл кими чәһ-чәһ вурур Зејнәб!.."

Охујур бүлбүл дә,
Охујурсан, а мүғәнни, сән дә.
Нә гәдәр һәзз аларыг сајәндә.
Демә, еј ханәндә,
Нијә бүлбүл деди бир вахт сәнә Шаһин Фазил?
Габағында, демә, һечдир бүлбүл,
Кәл мәзәммәт еләмә бүлбүлү сән,
О, гәфәс бүлбүлүдүр,
Сән исә, еј Зејнәб,
Бу бөјүклүкдә чаһан бүлбүлүсән!

ТӘРЧҮМӘЧИ

Тәрчүмәчи достум Әли Аббасова

Тәрчүмәчи – мәним пешәм!
Јад дијарда нечә илләр тәрчүмәчи ишләмишәм.
Бә'зән мәнә дејирләр ки,
бу нә ишдир,
Нә тутмусан әтәјиндән бу пешәнин?
Бәлкә көнлүн елми ишдән безикмишдир?
Тарихчисән – дәрсини де,
ихтисасын будур сәнин!
Белә дејил, белә дејил, а дејәнләр мәнә белә,
Чох јазылар чатыр јалныз
тәрчүмәчи гәләмијлә
дилдән-дилә.
Чох сөһбәтләр
тәрчүмәнин көмәјилә тамамланыр,
Тәрчүмәчи чалышдығы һәр саһәни пешә саныр.
Сөјләмәјин мәнә кимдир тәрчүмәчи?
Јазычыдыр, бәстәкардыр, мүәллимдир тәрчүмәчи.

Тәрҹүмәчи – архитектор,
Тәрҹүмәчи – мүһәндисдир...
Бу пешәнин нәји писдир?
Тәрҹүмәчи – васитәчи ики халгын,
нечә елин арасында,
Тәрҹүмәчи – васитәчи
ики дилин арасында.
Бә'зән олур, тәрҹүмәчи су чиләјир
түстүләнән нечә-нечә
далаш үстә, боғуш үстә,
Чағырырлар ону бә'зән
јад дијарда, јад бир евдә
ағыр кечән доғуш үстә.
О, дүшүнүр кедә-кедә:
"Тәрҹүмәми едә-едә
Мән һәкимин тәлашыны,
мән гадынын ағрысыны
кәрәк чәким –
Һәким билән дили билмир ахы гадын,
Гадын билән дили билмир ахы һәким".
Анлар өтүр,
Доғуш битир,
"ингә, ингә" едир чаға,
Сакин олур бир нәфәр дә дүнјамыза.
Үрәјә хош севинҹ енир,
Тәрҹүмәчи о күн јени бир пешәјә јијәләнир...

Тәрҹүмәчи – мәним пешәм!
Јад дијарда нечә илләр тәрҹүмәчи ишләмишәм.

МЕЈЛ ВӘ МӘГСӘД

Мәним орта јашым вар,
Демәли, јашым гәдәр
һәлә јашамаг олар.
Өмүр вәфа еләсә
Демәли, јашым саны
јашым дурур габагда.

Амма,
билин мејлими,
Јығмаг истәмирәм јаш
ушаг даш јыған кими,
Мән мә'наны көрүрәм
мә'налы јашамагда.
Дүшүнүрәм арабир:
Өмүр нәдир?
Нәдир јаш?
Өмрүн пилләсидир јаш.
Өмүрсә
ахыб кедир
кәлиш илә кедишин
мәсафәси бојунҹа,
Арасында дурмушам
мән һәмин мәсафәнин.
Мәним орта јашым вар,
Демәк, арасындајам
бешик илә мафәнин.
Галаныны өмрүмүн
еlә јашајым кәрәк,
Мафәдә раһат јатым
бешикдә јатдығымтәк.

ӘЛЛӘРИНИ ВЕР МӘНӘ

Биз ики саһилдәјик,
Арамыздан чај ахыр.
Көзләрим сәнә бахыр,
Көзләрин мәнә бахыр.

О саһиллә бу саһил
Аралы бир-бириндән
Бизим кими, еј мәләк;
Јохдур башга нијјәтим,
Әлләрини вер мәнә
Онлары бирләшдирәк.

ГАЛНАГЧЫ ФИРДОВСИ ШАҺВЕРДИЈЕВӘ

Мән дә јазычыјам,
сән дә јазычы,
Јазырыг јазыны
атәшлә, одла:
Мән кағыз үстүндә
мүрәккәб илә,
Сән дәмир үстүндә
електродла.

ДҮЈМӘ

Дүшүнүрәм
горхубилмәз адамларды
бабам, атам...
Мән онлара чәтин чатам,
Мән... дүјмәдән горхмадајам.
Бир јандан да дүшүнүрәм
Сағ олсајды онлар әкәр
Горхударды онлары да
О дүјмәләр.
Дүшүнүрәм
бир дүјмәнин басылмасы
Бир гит'әнин басылмасы
ола биләр,
Беш дүјмәнин басылмасы
Ана јерин бирчә түкдән
Асылмасы
ола биләр.
Дүшүнүрәм,
нә удачаг дүјмәбазлар
дүјмәләри баса-баса?
Шәһәрләри, обалары, өлкәләри
вура-вура?
Дөзәчәкми һеч көрәсән
Јер бу гәдәр басһабаса,
вурһавура?

Ајыг олаг, еј инсанлар,
Горумагчын Ана јери
Нә гәдәр ки, һәлә вахт вар,
Нә гәдәр ки, һәлә вахт вар,
Дүјмәләјәк дүјмәләри!

МӘРКӘЗ

Мән гәлбән севирәм
севдијим кәси,
Белә севки үчүн
үрәјим кедир.
Үрәкдән севирәм,
она көрә ки,
Севкимин мәркәзи
көзүмдә дејил,
Үрәјимдәдир!

ИНСАН

Һава мәнә – дөвләт,
торпаг мәнә – вар,
Мәнә нечә варсыз
сөјләмәк олар?
Башымын үстүндә
көјүн јарысы,
Ајағым алтында
Јер Күрәси вар.

ТӘКИ...

Бәхт әкәр олмаса јар,
Јар әкәр олмаса бәхт, олмаса бәхтим о никар
Разыјам чандакы шухлуг чанымдан кетсин,
Тәрк едиб һәзз мәни билмәррә јанымдан кетсин.
Галмасын голда күчүм, гүввә дизимдән кетсин,
Көзүмүн нури көзүмдән кетсин.

Дилимин нитги дилимдән кетсин,
Һәр нәјим варса әлимдән кетсин.
Ағлым учсун, шуурум һеч нәји дәрк ејләмәсин,
Разыјам мән итирим вар-јохуму,
Тәки амма,
Тәки амма,
Тәки бир ан да мәһәббәт мәни тәрк ејләмәсин,
Она мән етмишәм адәт, мәни тәрк ејләмәсин,
Мәни тәрк ејләмәсин!

ШАИР

Әввәлчә фәтһ едир
сөз зирвәсини,
Сонраса јарадыр
өз зирвәсини.

ҮЛВИЈЈӘНИН ТАПМАЧАЛАРЫ

Дејин көрүм, о нәди
Јохдур ајағы, дуруб.
Ишләди – ишләмәди
башы ашағы дуруб.

(Бел)

Гучағы шипширин мејвәјлә долу,
Бирчә ајағы вар, бир нечә голу.

(Ағач)

Әлсиз-ајагсыздыр, амма јол кедир...
О һансы чанлыдыр, дејин, о нәдир?
Бири диши илә адамы вурар,
Икинчиси илә балыг тутарлар.

(Илан, сохулчан)

Рәнки көј, ачы дадыр,
Нәдир о? Салын јада.
Башы ашағыдадыр,
Көвдәси јухарыда.

(Көј соған)

Бар нәфәси, вар сәси,
Түкү – палтар әвәзи,
Әл јеринә – ганады,
Сөјләјин, нәдир ады?

(Гуш)

ҮЛВИЈЈӘ ДҮШҮНҮР...

Көјүн гары – булудлар,
Јерин палтары – отлар.
Ағачларда чичәкләр
Мејвәјә дөнәчәкләр.

Ағач битиб бағ олуб,
Торпаг шишиб дағ олуб.

ХИТАБ

Бири Үлвијјәјә хитаб ејләди:
Дағы чөл, дәрәни көл етмәк олар?
Дүшүнүб деди:
Дағы еләсәләр
јер илә һамар
Дөнүб чөл олар.
Дәрәнин ичинә
су долдурсалар
Дәрә көл олар.

ҮЛВИЈЈӘДӘН СОРУШДУМ

– Бир чүчә
үстәкәл
бир чүчә
Ејләјәр де нечә?
(дәрһал чаваб верир)
– Ики чүчә!
– Бир дамчы
үстәкәл
бир дамчы
бәс нечә?
(фикирләшир)
– Билмирәм һеч нејләјим?
Бир дејим, ики дејим?

Бир дамчынын үстүнә
Бир дамчы кәлсәм әкәр
Ики дамчы бир олуб
бирләшәр.
Билмирәм һеч нејләјим?
Бир дејим, ики дејим?

ҮЛВИЈЈӘДӘН СОРУШУРЛАР

– Нечин дејдүн Гараны?
Гарышдырдын араны...
– Аталарын сөзүнә
Атам "гулаг ас" демиш,
"Гара сәни басынча
сән Гараны бас" демиш.

– Дырнағыны дишләмә,
Нә гәдәр дејим сәнә?
– Дишләрим көр нә чохдур...
Гајчы исә бир дәнә!

ТӘӘЧЧҮБЛҮ ИШ

– Ај Үлвијјә, јенә дә
ағзындадыр бармағын.
Көр ки, нечә һәфтәдир
узанмајыр дырнағын.
– Мән дә чашыб галмышам,
Тәәччүблү ишди бу!..
Мәним дырнагларымын
Дајаныб, чыхмыр боју.

ГОНШУ ХАЛА ВӘ ҮЛВИЈЈӘ

Гоншу хала сорушду
Балача Үлвијјәдән:
– Нә хәбәрди, нә ишди?
Охумурсан даһа сән...

Чәһ-чәһинә нә олуб?
Нә сәс кәлир, нә сәмир.
Гулағыммы тутулуб?
Нәғмәнми түкәнибдир?

Ејһамыны халанын
Баша дүшдү гызчығаз.
Деди: – Охујачағам,
Амма, көзләјин бир аз.
Чыхмајыр һеч нәфәсим,
Сојуг дәјибдир мәнә.
Сағалан кими сәсим
Охујачағам јенә.

ГОРХМУРАМ!

Бачы, сән кими мән дә
Гурбағадан горхмурам.
Нәнә нағыл дејәндә
Әждаһадан горхмурам.

Ди бәсди, һәр сөзбашы
Ловғаланма сән даһа.
Әлимлә Алабашы
Јемләјирәм мән даһа.

Инанмырсан, инанма,
Чимдирирәм чүчәни.
Горхмағым јохдур, амма
Сабун ағладыр мәни.

Әл-үзүмү јујанда
Көзләрими јандырыр.
Ағламағым о анда
Мәни бәрк утандырыр.

Сөјләмә ки, горхурам
Бапбалача сабундан,

Јох, мән өзүм горхмурам,
Көзләрим горхур ондан.

АҒЧАГАНАД

Мән ширин јатан заман
Гулағымын дибиндә
А выз-выз вызылдајан
Ағанад ағчаганад,
Мән јатырам, сән дә јат.
Нечәсән инди дурум,
Мән ишығы јандырым,
Јапышасан дивара,
Вурум өлдүрүм сәни?
Де, нә үчүн севирсән
Сән сәни севмәјәни?
Сән бирисән арсызын!
Санчмағындан чох мәни
Безикдириб выз-вызын.
Јандырдым ишығы һа!..
Һүнәрин варса әкәр
Сән јенә дә вызылда.
Өзүнү көзлә, инди
Дүшәчәксән пис күнә,
Гаралтмағын өмрүнү
Ишыг кәлир үстүнә.

КӘЛИНЧИКЛӘ СӨҺБӘТ

Кәлинчијим, Күнајым,
Кәл сачыны дарајым.
Күллү парчадан сәнә
Тикмишәм тәзә көјнәк,
Кејиндирим әјнинә
Саһилә кедиб кәзәк.
Көр һава нә тәмиздир!
Дәнизә бах, дурулуб!
Күләк бу күн әсмәјир,
Күләк бу күн јорулуб.

САҺИЛӘ ДҮШМҮШ БАЛЫГ

Балыг дәнизсиз өлүб,
Ајдын олду ки, мәнә
Дәниз әмәлә кәлиб
Балыгларын хәтринә.

АЈ ҮШҮЈҮБ...

Көјдә ај нә үчүн јох?
Дүнән варды, бу күн јох.
Нә үчүн?.. Билдим... аһа
Дүнән хош иди һава,
Бу кечә ај үшүјүб,
Тез гызынмаға кедиб.

ЈАЈДА КҮЛӘК ӘСӘНДӘ

Көјдә ахыр булудлар
Јајда күләк әсәндә.
Рәгсә башлајыр отлар
Јајда күләк әсәндә.

Көрүн нә көјчәк јағыр,
Јағыр, јағыш тәк јағыр,
Башыма чичәк јағыр
Јајда күләк әсәндә.

Бағда һеј кәзирәм мән,
Евә тәләсмирәм мән,
Сојугдан әсмирәм мән
Јајда күләк әсәндә.

ШӘБНӘМ

– Отларын үстүндә
көз јашлары вар.
– Гызым, көз јашы јох,
шәбнәмди бунлар.

ЧИЧӘК – АЛМА

Чичәк баһарда ачды,
Чичәк баһарда солду.
Чичәк јајда тумурчуг,
Пајызда алма олду.

ДАҒ КӨЈҮ ЈАРЫБ

Адамлар дағлары дүзәлдиб нијә?
Бу гәдәр торпағы белә јүксәјә
Нечә чыхарыб?
Нә һүндүр дағды бу? Дағ көјү јарыб.

МҮШАҺИДӘ

Бах, Нәриман әминин
Сачы јаман галындар.
Амма Шабан әминин
Башы ајагјалындыр.

ШҮШӘЛӘР АҒЛАЈАЧАГ

Хошламырам гышы мән,
Күләји, јағышы мән.
Гар тутачаг һәр јери,
Күләк сојуг јајачаг.
Пәнчәрә шүшәләри
Јенә дә ағлајачаг.

ГАЈЧЫ КҮТЛӘШӘР

– Гызым, дишләјәчәк дишини дырнаг
Бир дә дырнағыны дишләсән әкәр.
– Ај ана, нејләјим ахы мән јазыг?
Гајчыја һајыфым кәлир, күтләшәр.

СУАЛЛАР

"Јер фырланыр" дејирләр,
Һеч инанмағым кәлмир.
Јер фырланырса әкәр
Нечин мән јыхылмырам?
Нечин башым кичәлмир?

Адамларда да
Ики ајаг вар,
Сәрчәләрдә дә,
Ана, еләми?
Нечин адамлар
Дајана билмир
Дүз дивар үстдә
Сәрчәләр кими?

ГЫЗЫЛЧА

Гыпгырмызыдыр һәр јан,
Көр нә гәдәр лалә вар...
Лаләнин чохлуғундан
Көрүнмәјир һеч отлар.

Бу торпағы лаләләр
Бу гырмызы лаләләр,
Бах, бу зәриф лаләләр,
Инчә, зәиф лаләләр
Көрән нечә јарыбдыр?
Торпаға бах, еләбил
Гызылча чыхырыбдыр.

ДАҒ КЕЧИСИ

– Нәдир бу шәкилдәки?
– Гызым, дағ кечисидир.
– Бағымыздакы кечи
Ата, бағ кечисидир?

ГИБТӘ

Сән һөрүмчәјә бах бир
Хәтләри нә дүз чәкир...

Бачы, бачы, еләми
Тәәччүблүдүр иши?
Әлиндә јох гәләми,
Әлиндә јох хәткеши.

Сән һөрүмчәјә бах бир
Хәтләри нә дүз чәкир...

Бачы, сән дә белә чәк,
Көр нә көзәл тохујуб!..
Һәндәсәни һөрүмчәк
Сәндән јахшы охујуб.

ЈУХУН ГАЧЫБ

Бағлыдыр гапы да,
пәнчәрәләр дә,
Сәнин јухун јенә
ај ана, гачыб.
Килид вар гапыда,
пәнчәрәләрдә,
Јуху бәс көзүндән
нә тәһәр гачыб?
Һајана гачыб?

ТӘКБЕЈТЛӘР

Јоллар ки, кечмишәм көзүјумулу
Инди көзүачыг кечә билмирәм.

* * *

Ағырлығым чохалды бир ејнәк вәзни гәдәр,
Ағырлыг чохалырмыш көздә азалдыгча нур.

* * *

Сөндүрүрләр кечә битдикдә, әзизим, шәм'и,
Көзүмүн шәм'и хәјалынла јаныр күндүз һәм.

* * *

Ән көзәл мусигидир
Јарын аддым сәсләри.

* * *

Һәмишә ирәли, ирәли ахаг
Дәниз сују кими, чај сују кими.

* * *

Ади чај дејиләм, елә чајам ки,
Ахмаг истәјирәм үзүјухары.

* * *

Һәркаһ дајанар олса јер күррәси кәрдишдән,
Шаһин, јенә сев јары, әл чәкмә бу вәрдишдән.

* * *

Нә үчүн бајгушу ојадыр кечә
Мәнә "јухла" дејир, мәнә "јат" дејир"

* * *

Нечә-нечә сирри кизләјир додаг,
Додаглар үрәјин гапыларыдыр.

* * *

Өнүндә јункүлдүр даг ағырлығы,
Ағыр шеј көрмәдим иткидән ағыр.

* * *

Јеријир көзүнү тутуб әлиндә,
Чәлик – кор адамын көзү дејилми?

* * *

А бағбан, бағбанам мән дә сән кими,
Сән күл бечәрирсән, мән исә ше'р.

* * *

Ашигләр тәрк едир һәјаты бир-бир,
Ешг исә чаһанда галыр әдәби.

* * *

Демәјәк "филанкәс нә чох јашады!",
Ән узун өмүр дә гысадыр јенә.

* * *

Ешг атәши јандырмададыр Шаһини һәр дәм,
Бәсдир, даһа чыхсын Кәрәм әфсанәси јаддан!

* * *

Елә ки, саги јетишди бу кәсин дигтәтинә,
Әлинә бахмајырам мән, бахырам сурәтинә.

* * *

Мөһтәшәм мигјаслы вәтәндашам мән,
Мән севки, мәһәббәт вәтәндашыјам!

* * *

Үмидсиз севкидән гуртулмаг үчүн
Кәрәк гапылмајаг үмидсизлијә.

* * *

Лап енсин башыма севки гылынчы,
Севкинин зүлмү дә севәнә хошдур.

* * *

Мәни әсир етмәк асан иш дејил,
Амма, әсир дүшдүм ешгә көнүллү.

* * *

Зәрурәт олмушуг ешгә дүшәли,
Бири-биримизчин зәрурәтик биз.

* * *

Бу Одлар јурдунда Шаһ Шаһинәм мән -
Мәһәббәт шаһыјам, севки шаһини!

* * *

Јанағыма дүшән көз јашы дејил,
Гәмдир, мајеләшиб гәлбимдән чыхыр.

* * *

Оғлан гыза деди: – Кәл өпүм сәни,
Горхурам шахтадан дона додағын.

* * *

Мәни јандырсан да, јандыр соначан,
Шам кими јандырыб-сөндүрмә мәни.

* * *

Гурумуш биләјини чыхардараг гәбирдән
Севки естафетини мәнә өтүрдү Мәчнун.

* * *

Дүшүр өғјарларын бәд ишләринин
Ағырлыг мәркәзи мәним гәлбимә.

* * *

Сөјләдим: – Мәст олмушам ешгинлә, вер бусә, – деди:
– Ким ки мәст олмуш, мәкәр саги верәрми меј она?

* * *

Мәни јандырмагчын од кәрәкмидир?
Гәлбимә тохунан бир сөз кифајәт!

* * *

Мәнә әтри таныш күлүн, чичәјин,
Кәл, кәтир өзүнлә севки әтрини.

* * *

Нә јаман чохалды севкимин јашы...
Севким гочалмаға башлајыб мәним...

* * *

Әкәр ешг одујла гајнагланыбса
Өмүрлүк ајрылмаз үрәкдән үрәк.

* * *

Дүшмән мәнә етсәјди чәфа инчимәз идим,
Әфсус ки, чәфаны мәнә чанан ејләјибдир.

* * *

Күнәши чағырыр кечә һәр кечә,
Кечәни сәсләјир күн исә күндүз.

* * *

Сәнин әбәди севкин
Мәнимләдир, севкилим!

* * *

Ешги китаблардан өјрәнмишәм мән,
Севмәји ашигләр мәнә өјрәдиб.

* * *

Сәнин додағындан сөјүшләр јағыр,
Мәним додағымдан ше'рләр ахыр.

* * *

Кимин әкәр варса күлүзлү јары
Онун синәсиндән күл әтри кәләр.

* * *

Сәнисевмәмәкчин кәрәк әзәлдән
Сәнин күл чөһрәни, көрмәјә идим.

* * *

Гәлбим ишыглыдыр мәним күнәш тәк,
Орада ешгимин мәш'әли јаныр.

* * *

Зөвг бәхш едирәмсә әкәр бир кәсә
Һәмин о зөвгдән зөвг алырам мән.

* * *

Гәлбин дили илә данышыр адам
Һәмдәмсиз оланда, јалгыз оланда.

* * *

Ағарды сачларым, артды сәрвәтим –
Сачларым гәтранды, күмүшә дөндү.

* * *

Демә гочалығын да өз ләтафәти вармыш -
Үзүмүн гырышлары бәр-бәзәјимдир мәним.

* * *

Хошхасијјәт јар ара, көзәллијә олма бәнд,
Хасијјәт өмүрлүкдүр, көзәллик мүвәггәти.

* * *

Бағбана да, ағача да елəјирәм тәшәккүр,
Су ичәндә булаға да "сағ ол, сағ ол" дејирәм.

* * *

Мәһәббәт бечәрмәк нијјәти илә
Мән сәнин гәлбиндә мәһәббәт әкдим.

* * *

Биз күн итирмирик, биз күн јығырыг,
Нә гәдәр өмрү вар күн јығыр инсан.

* * *

Һәр күләк әсәндә севинирәм мән,
Күләкдә чичәкләр, күлләр ојнајыр.

* * *

Сән мәним гәлбимдә од јандырмысан,
Амма, од һәлә ки, аловланмајыб.

* * *

Демәјин "севкилин јанына кәлир",
Дејин ки, "јанына мәһәббәт кәлир"

* * *

Кәнчлик илләринин чохуну, һејһат
Әфган торпағында дәфн еләдим мән.

* * *

Ешгимә јетмәк үчүн јандырмалысан мәни,
Јанмајан бир ағачдан од алмаг олмаз кулум.

* * *

Бу чөлләр, һүдудсуз, гумсал бу чөлләр,
Бу чөлләр евладсыз аналар кими.

* * *

Гызылахтаранам, гызылахтаран,
Китаблар ичиндә гызыл көзирәм.

* * *

Аман, мәним кәдәрим үрәјими дағыдыр,
Саһилини дағыдан чај кимидир кәдәрим.

* * *

Донмуш торпаг јумшалыр күнәшин истисијлә,
Јумшалда биләјди каш күнәш даш үрәкләри.

* * *

Гочалмаг истәјирәм, амма, көрәсән мәнә
Нәсиб олачагмыдыр гочалмаг сәадәти?

* * *

Мәһәббәт көјүндә бир улдузум вар –
Мәним о улдузум сәнсән, өзизим.

* * *

Бизим арамызда пәрдә дајаныб
Мешәдән, дәрәдән, дағдан ибарәт.

* * *

Үстүнә нифрәтими јағдырырам јағмур тәк,
Нә "салам" илә јахынлаш, нә "әлејкүм"лә мәнә.

* * *

Китабы ејнәклә охусам да мән
Һәјаты ејнәксиз өјрәнмәкдәјәм.

* * *

Хошун кәлмәјир сәнин бәдбин ше'рләримдән,
Шән ше'рләр јазмагчын шән дә оласан кәрәк.

* * *

Кимин үрәјиндә һәр нә битибсә
Мәним үрәјимдә мәһәббәт битиб.

* * *

Сәни мән гучмушам, мәни сән, кулум,
Бизисә гучубдур ајын ишығы.

* * *

Нә үчүн мән сәни севә билмирәм,
Нә үчүн билмирәм севмәмәји дә?

* * *

Голларында дејил гадынын күчү,
Көзәллијиндәдир, көзәллијиндә.

* * *

Тәрк етди чанымы чаванлыг мәним,
Гочалмышам, амма, дејиләм гоча!

* * *

Дәрвишин палтарынын рәнкини сордун мәндән,
Дәрвишин палтары вардырмы мәкәр рәнки ола.

* * *

Јаман ағрытмышам үрәјими мән
Ки, мәни ағрысыз, гәфил өлдүрә.

* * *

Мән һәмишә мәстәм, һәмишә сәрхош –
Мәһәббәт мәстијәм, севки сәрхошу.

* * *

Мән бу ајрылығы көрмәсә идим
О хошбәхт чағларым дүшмәзди јада.

* * *

Аллаһа үрәкдән инанмагдајам,
Билин, мәһәббәтдир мәним аллаһым.

* * *

Сәнин кәлишини арзу едирдим,
Арзуму өлдүрдү кедишин сәнин.

* * *

Бахдыгча бахырам сән көзәлә мән,
Һәтта гырпмајырам кипријими дә.

* * *

Вар елә кәс "бир бизә дә кәл, кәл" сөјләјир,
"Кәлмә, кәлмә" ешидирәм сәсиндән амма.

* * *

Елмдән, сәнәтдән, ишдән әлавә
Кәрәк өзүнү дә өјрәнә инсан.

* * *

Мүгәддәс дејиләм, амма, синәмдә
Севкинин мүгәддәс атәши јаныр.

* * *

Адамларын дүнјада минләрлә јолу вардыр,
Ашигләринсә вардыр бирҹә јолу: Сәдагәт!

* * *

Өлкәмдә сәбәб вар ки, гијам ејләјирәм мән,
Ја шејх, гијамәт күнү бундан да бетәрми?

* * *

Көзүмдә сурәтин, дилимдә адын,
Үрәјимдә арзу, башымда хәјал.

* * *

Сәндә вар ҹөврү ситәм, мәндәсә Әјјуб сәбри,
Нә ситәм сәндә түкәнмәкдә, нә Шаһиндә сәбр.

* * *

Мәнсур "Әнәлһәгг" демәсәјди – јашајарды,
Шаһин, јашамагдан өтәри сөјлә "Әнәлһәгг"!

* * *

Сәфәрим тәмамә јетди, көзәлим, һәдијјә истә,
Сәнә төһфә ҹан кәтирдим, гәбул ет бу ҹаны мәндән.

* * *

"Өлдү, – демәсинләр бу да" дәфнимдә, десинләр:
Јер күррәсини әјнинә палтар кими кејди.

* * *

Чох гәзәлхан вар вәфасыз дилдара јалвармада,
Јар вәфасыз чыхдыса јалвармағын мә'насы јох!

* * *

Сөз сөјләсә һәр кәс ешидә билмәрәм әсла,
Ҹанан, гулағым сәндәди, аваз ешитмир.

* * *

Кәдәрим партлајыб гумбара кими
Бир күн ҹан евими дағыда биләр.

* * *

Шаһин, дәли сөјләрсәк Мәчнунә, чинајәтдир,
Чүнки, дәли бир башга, диванәсә бир башга!

* * *

Үрәјин одудур севки, әзизим,
Үрәјин одуну – севкини гору!

* * *

Сүкут һөкм сүрүр евимдә јенә,
Сүкут мәһв олачаг сән кәлән кими.

* * *

Сөјләнмә "сөзүн шорду, ширинлик сөзә лазым",
Јарым, кабабын ләззәти дузсуз ола билмәз.

* * *

Кәлиб оғру әчәл ачыг, ја пүнһан
Бир заман өмрүнү оғурлајачаг.

* * *

Һәр шејин хүсуси чәкиси вардыр,
Инсанда севкидир хүсуси чәки.

* * *

Гору үрәјинин истилијини
Сојуг үрәкләри иситмәк үчүн.

* * *

Һеч баша дүшмүрәм, шаирләр нечә
Сәксән ил, дохсан ил јашаја биләр?

* * *

Мәни кәл бирјоллуг имтаһана чәк,
Бирјоллуг да чыхар сән имтаһандан.

* * *

Сағдыр бәстәкарлар чисмән өлсә дә
Шаирләр, рәссамлар, алимләр кими.

* * *

Мән һәм јаранмышам, һәм јараданам,
Бәндә дә өзүмәм, аллаһ да өзүм.

* * *

Гышда торпаға да јазығым кәлир,
Сојугдан үшүјүр, шахтадан донур.

* * *

Өлүмүндән габаг һамы јашајыр,
Өлүмүндән сонра јашамыр һамы.

* * *

Шаһин, нә јаман ловғаланырсан ки, севирсән,
Севмәкдән әлавә, де, әлиндән нә кәлир ки?

* * *

Күл додағын, күл јанағын, күл синән –
Мән нечә күл сөјләмәјим бәс сәнә?

* * *

Дүнјады, өлмәзлик мә'бәди дејил,
Күнәшин өзү дә әбәди дејил.

* * *

Ешг аләминә јадды дөнүклүк ки, һәр ашиг
Шаһин кими ешгиндә кәрәкдир киши олсун!

* * *

Мәни Мәчнунә дөндәрди, а дост, бир Лејлинин ешги,
Ағылдан мәһрум инсанлар мәни диванә зәнн ејләр.

* * *

Вахт – бахтдыр верилиб, бахтымы гәтл ејләмишәм,
Гатиләм, Шаһина, мән вахтымы гәтл ејләмишәм.

* * *

Сән Шаһини чоханды, күлүм, сәсләмәјирсән,
Валлаһ, мәнә бу олду зүлүм, сәсләмәјирсән.

* * *

Јазырсан "өпүрәм", өпмә, аманды,
Узагдан-узаға додағым јанды.

* * *

– "Севирәм" сөјләјәчәкдир о додаглар нә заман?
– Ачылар гөнчә, а Шаһин, – деди, – өз вахтында.

* * *

Көрдүн ки көрилмиш сән олан сәмтә јај – әлдә,
Јајдан чыхачаг, амма ки, охдан хәбәрин јох.

* * *

Гүрбәт тәзәдән галыр узагда,
Шаһин тәзәдән чаванланыбдыр.

* * *

Нечә раһатланым белә мүшкүлла?
Мән сәнә күл атдым, сән мәнә күллә.

* * *

Бәлкә ај көјдә онунчүн јенә кизләнмиш ки,
Бизә зилләнмәсин, еј јар, көзү әғјарләрин.

* * *

Улу ашигләрә аллаһ демишәм ешг ичрә,
Тәзә ешг аллаһы Шаһиндисә, аллаһа шүкүр!

ДӨРДЛҮКЛӘР

Мәһәббәт саф олса солмаз күл кими,
Мәһәббәт – нүвәси бахтијарлығын.
Өмрү бүрүјүбдүр бир ағ түл кими,
Полад меһвәридир бүтүн варлығын.

* * *

Севки – субајлығын ешгә дөнүмү!
Кәдәрим јохалды, фәрәһим артды.
Елә ағ еләди мәним күнүмү
Чашыб сачымы да һәтта ағартды.

* * *

Көзүмдә сәнә тај јохдур, еј пәри,
Әвәз едә биләр мәнә сәни ким?
Бүтүн көзәлләрин көзәлликләри
Сәндә чәмләнибдир, мәним әзизим.

* * *

Сәни мән тапалы динчлијим итиб,
Һалыма һали ол, рәһм елә бары,
Додағында өпүш күлләри битиб,
Гој ки, додағымла дәрим онлары.

* * *

Өзүнү ајырыб кечә көзүмдән
Киприк чәпәрини јуху ашмада.
Пешиман дејиләм әсла буна мән –
Јухусуз анларым мисралашмада!

* * *

Үрәјим көзләримдә,
Үрәјимдә көзүм вар.
Көзләрим үрәјимлә
Мәним дүнјаја бахар!

* * *

Аләмдә каш һеч ким долухсунмаја,
Пејман гырылмаја, диләк сынмаја.
Инҹәдир чичәкдән, зәрифдир күлдән,
Гол сына, гыч сына, үрәк сынмаја!

* * *

Гаранлыг бир күндү һәмин күнлү күн,
Сәнсиз нечә аны вердим мән бада.
Бир јол да демәдим "Јадыма дүшдүн",
Јаддан чыхдынмы ки, дүшәсән јада?

* * *

Дүзлүјү әһдәмә көтүрмүшәм мән,
Сәдагәт јолунда заминдир өмүр.
Көзүмә нур долур көзәллијиндән,
Үрәјим ешгинлә вурур, дөјүнүр.

* * *

Ејби јох јетмәсәм шөһрәтә, ада,
Үлви севки мәндә, сәнәм дә мәндә.
Һеч нә јох олмајыр, итмир дүнјада,
Мәҹнун да, Фәрһад да, Кәрәм дә мәндә!

* * *

Бир көзәлин сајсыз мүштәриси вар,
Онларын һәр бири она көз вурар.
Дедијим о көзәл Јер күрәсидир,
Сајсыз мүштәрисә мин-мин улдузлар.

* * *

Ағламаг бәләкдән бизә танышдыр,
Күлдүрсүн бары гој мәһәббәт бизи.
Көзләр ағламагчын јаранмамышдыр,
Гызлар ағлатмајын ашигинизи.

* * *

Һиҹран ашигләрә ган уддурурмуш,
Гар тәк јағдырырмыш гәми, гүссәни...
Заман һәр иткини унутдурурмуш,
Унуда билмирәм нечин бәс сәни?

* * *

Әҹнәби сөзлә нә вардыр ки, ше'рләр демәјә?
Ағы гарә, гараны ағ јазырлар јенә дә.
Јазылан кәлмәләри дил утаныр сөјләмәјә,
"Ашиг"ин ҹәм'ини "үшшаг" јазырлар јенә дә.

* * *

Әфв ет, тахсырым вар, еј пәрим, мәним,
Јенә сукутдадыр сөзләрим мәним.
Мән ки, көзләринә баха билмирәм
Нечин тутулмајыр көзләрим мәним?

* * *

Дәрд мәнә дарашыб сирдашы кими,
Олмушам кәдәрин гардашы кими.
Суја чевриләрәк гәлбимин гәми
Ахыр көзләримдән көз јашы кими.

* * *

Ариф олана гајә, әгидә, мәрам үстүн,
Агил кәсә дәфтәр-гәләм, әјјашә ҹам үстүн.
Әммамәнин алтындакы надан бир адамдан
Әммамәнин үстүндәки агил адам үстүн.

* * *

Нә мәһәббәт ганырдым, нә дә ешг иди пешәм,
А севәнләр, башыма нә ојун кәтирмишәм?
Бу мәнәмми? Дејиләм! Тапаммырам мән мәни,
Јары тапандан бәри өзүмү итирмишәм.

* * *

Һаны мәним илһамым, һајандадыр көрәсән?
Һаны ше'р пәриси? Ахтарырым ону мән.
Узаглашды орта јаш ағардараг башымы...
Ше'римин дә сачлары ағармагдадыр дејән.

* * *

Һамы севки одуна каш алышыб-јанајды,
Мәһәббәти зәрурәт, ешги лүзум санајды.
Күнүн гысалмасыны истәмәздим һеч белә,
Илаһи, ашигләрин кечәси узанајды!

* * *

Чата билмәјәчәм сән гардашыма,
Әглим вар, еј Мәчнун, дәрдә бах, дәрдә.
Һава кәлмәјәчәк мәним башыма,
Һава чатышмајыр бизим шәһәрдә.

* * *

Шә'нинә күндүз-кечә сөз демәк истәјирәм,
Сәндән сәнин наминә мән көмәк истәјирәм.
Әкәр етмәсән көмәк мәһв олачаг истәјим,
Сәни өзүмдән дә чох истәмәк истәјирәм.

* * *

Мәнә гуш азадлығы верилсәјди нә дәрдим?
Гартал ким шығыјар, шаһин кими сүзәрдим.
Ваһид көј алтындакы нечә өлкәдән кечиб
Гәрибликдән өзүмү вәтәнә јетирәрдим.

* * *

Чохдандыр ешитмирәм мәһәббәт нәғмәсини,
Гәлбимдә динләјирәм инди сәнин сәсини.
А севкилим, билмирәм һачан гәт едәчәјик
Һичран илә вүсалын узаг мәсафәсини?

* * *

Өнүмдән кечирсән мәләк кими сән,
Мәнә хош тәманна, диләк кимисән.
Сәни мән нә тәһәр әлә кәтирим?
Әлә кәлмәјирсән күләк кимисән.

* * *

Чанан узагларда, чан фәлакәтдә,
Гүссә дә бурдадыр, гәм дә бурдадыр.
Үрәјим вәтәндә, чисмим гүрбәтдә,
Фикрим һәм ордадыр, һәм дә бурдадыр.

* * *

Гатил көрмәмишдим индијә кими,
Чәкил! Мән гатили көрүрәм керчәк.
Сән ки, өлдүрмүсән мәним севкими
Гатилсән, гатилсән, гатилсән демәк!

* * *

Гајытды. Үзүмә бахды шипширин,
Гәлбими јандырыб јахды шипширин.
О ан ширинләшди ачы һәјатым,
Һәтта көз јашым да ахды шипширин.

* * *

Е'тина етмәјир мәнә о мәләк.
Сакитлијим јохдур мәним дә сән тәк,
Мән дә сәнин кими сызылдајырам,
Мән дә сәнин кими әсирәм, күләк.

* * *

Бизим арамызда нә фәрг, а чанан,
Мәнә дә, сәнә дә "сев" дејирәм мән.
Сән севиб-севилмәк арзусундасан,
Севилиб-севмәји истәјирәм мән.

* * *

Севки адлы ағаҹ һәлә јениҹә
Мәним синәм ичрә чичәкләнибдир.
Нечә севинмәјим, күлмәјим нечә?-
Үрәјим чичәклә бәзәкләнибдир.

* * *

Күләкләр гамышларын
Мусиги мүәллими.
Түтәкләр гамышларын
Маһир шакирди кими!

* * *

Тәб јенә кәлиб дилә,
Јанымда јохсан, нә гәм?
Илһам пәриси илә
Постик кеф чәкирәм.

* * *

Арајырам һәр шејдә
Бәзәк мән, јарашыг мән.
Бағрында зүлмәтин дә
Ахтарырам ишыг мән.

* * *

Ким десә, еј пәри, гүрбәтдә шәнәм, шәр көрүнәр,
Бир көзүм Гудјал олубдур, бири Тәртәр көрүнәр.
Мән әкәр тәрк еләјиб гүрбәти дөнсәм јанына,
Ағу ичсәм дә әлиндән мәнә шәккәр көрүнәр.

* * *

Ашигсән өз үрјан көзәллијинә,
Төкмә кәл абрыны, атма арыны.
Ағаҹын јарпагсыз көзәллији нә?
Дур кејин әјнинә палтарларыны.

* * *

Еј јар, өз-өзүмдән кен олармышам...
Мән сәнә икинчи "мән" олармышам...
"Мән" дејә билмирәм даһа өзүмә,
Мән "мән"и унудуб "сән" олармышам!..

* * *

"Сән бағышладын!.."
НӘРИМАН ҺӘСӘНЗАДӘ

Уғрунда чәкдијим бу дәрд, бу зүлүм
Ширин нәғмә мәнә, бајаты мәнә.
Сәнә һәјатымы борҹлујам күлүм,
Сән вердин бу көзәл һәјаты мәнә.

* * *

Мәни чочуг тәки овутмаг чәтин!
Ахыр булаг кими көз јашым мәним.
Гәлбимдә гәбри вар илк мәһәббәтин,
О гәбрин баш дашы өз башым мәним.

* * *

Өлүрәм, һалыма ким јанаҹаг, ким?
Һәтта тәрпәнмәјир дилим ағрысыз.
Вар мәндә накамлыг ағрысы, һәким,
Ағрымы өлдүр ки, өлүм ағрысыз.

* * *

Сачымда санки гар гышлајыр мәним,
Демәјин ки, Шаһин гоҹаја дөнүр.
Сәһәрим ешг илә башлајыр мәним,
Ахшамым ешг илә кәҹәјә дөнүр.

* * *

Јазырсан "Јаманча тәнбәлләшибсән,
Чыхмыр гәлиминдән тәзә ше'рләр".
Мөвзу мәнбәјимсән, еј көзәлим, сән,
Сән кәлсән јаныма мөвзу да кәләр.

* * *

Меһрими, мејлими ешгә салмышам,
Онун гүдрәтијлә мән учалмышам.
Севкимин дәјәри мисилсиз мәним,
Чүнки, өмүр сатыб севки алмышам.

* * *

Тутуб боғачағам олса һајанда,
Гој олсун әғјарын фикри башда чәм!
Мән е'лан едирәм: Азәрбајчанда
Аллаһын ешг үзрә муавинијәм!

* * *

"Көзәләмми?", – дејә вермә суал сән,
Мән тәсдиг еләсәм сән буна ет шәкк.
Өз көзәллијини соруш күзкүдән,
"Көзәлсән" сөјләсә, көзәлсән демәк!

* * *

Һајаны көрүрәм гәшәнк көрүрәм,
Һајана бахырам көзәллик јашар.
Мәним нәзәримдә боз чөлләрин дә,
Гумлу сәһранын да көзәллији вар.

* * *

Чохдандыр көз јашы чыхмыр көзүмдән.
Әкәр бир ше'римдән налә гопарса,
Мисрамда, бејтимдә сызылты варса
Демәк үрәјимдә ағламышам мән.

* * *

Ешг дәрдинин һәр ким десә ки, чарәси јохдур,
Јохдур севәни, дилбәри, мәһпарәси јохдур.
Јар вурса јара јарә дејил јарә, шәфадыр,
Вардырмы бир ашиг ки, онун јарәси јохдур?

* * *

Чаванкән өјрәнә билмәдијими
Нәһајәт өјрәндим аһыл чағымда.
Амма, чаванлыгда бачардығымы
Бачара билмирәм гочалығымда.

* * *

Дәрд чәкмәкмиш ашигләрин пешәси,
Сән кедәли фәраг синә дағлајыр.
Тәрләмәјиб пәнчәрәмин шүшәси,
Пәнчәрәмин шүшәси дә ағлајыр.

* * *

Јенә дә евими сүкут бүрүдү,
Чүт кәрәк ашигләр, тәк нәди ахы?
Гајыт, тәклик мәни јыхыб-сүрүдү,
Күлүм, тәклик мәни тәкләди ахы!..

* * *

Гара көзләриндә сәнин, еј никар,
Елә чазибә вар, елә сеһр вар
Бир анда гәлбими оғурладылар,
Аман, оғру имиш сәнин көзләрин!

* * *

Көрдүм сәни, чанан, нечә көрдүм, нечә көрдүм!..
Һәвва нә тәһәр идисә мән өјләчә көрдүм.
Шаһин, кечәјә гој демәсинләр гыса бир дә,
Мән бир кечәдә, бәлкә дә, мин бир кечә көрдүм!

* * *

Еј әчәл, кәл мәнлә јарымдан әл үз,
Бизи изләмәјин сәнин наһагдыр.
Бизи бирләшдириб илк өпүшүмүз,
Сонунчу бусәсә ајырачагдыр!

* * *

Гәлбимдә гәмим галмаз әкәр шадлыға јетсәм,
Дәрдим, әләмим галмаз әкәр шадлыға јетсәм.
Тарихдә галыбдыр нечә устад ады, Шаһин,
Мән һәм дүшәрәм тарихә устадлыға јетсәм!

* * *

Тамам мәһәббәтәм, бүтүн севкијәм,
Гәлбимдә саф ешгин һәрарәти вар.
Сән азачыг белә көнлүмә дәјсән,
Башымдан мәһәббәт түстүсү чыхар.

* * *

Сәнсиз нечә гәм гәмхара, сирр сирдаша јетмир,
Сәнсиз кечә јетмир баша, һәм күн баша јетмир.
Атдын араја һичраны бир көр нечә вахтдыр,
Өмрүм баша јетмәкдәди, зүлмүн баша јетмир.

* * *

Инсаны учадан чалыш уча сан,
Демә уча нә вар зирвә бојдача?
Дағын зирвәсинә галхырса инсан
Дағын зирвәсиндән дејилми уча?

* * *

Көһнә гәзәлханлара: – Садә јазын, – сөјләдим,
Сөзләримә е'тираз ејләдиләр бир даһа.
– Тазә гәзәлләр кәрәк, тазә гәзәлләр! – дедим,
– Көһнә һамам, көһнә тас! – сөјләдиләр бир даһа.

* * *

Күлүм, вүсалымыз јенә гәм көрүр,
Дәрдинлә кәдәрим дуруб јанашы.
Јенә дә әлимдә гәләм һөнкүрүр,
Јенә вәрәгләрим јығыр көз јашы.

* * *

Һичраны јенә дә узаг салмысан,
Вүсал әтри кәлир ше'рләримдән.
Сән мәним көнлүмү елә чалмысан
Көзәлим, чалғысыз ојнајырам мән.

* * *

Демә кечә һара, кәјдә күн һара?
Демә гәрар тутмаз бирликдә онлар.
Көзләрин гапгара кечәдән гара,
Көрүрәм күнәши чөһрәндә, еј јар.

* * *

Јенә дә тәнһалыг!.. Нә зүлүмдү бу!..
Јанымда јар да јох, көздә јуху да.
Мәнә јуху көндәр, илаһи, јуху,
Јары һеч олмаса көрүм јухуда.

* * *

Кечмишдә гәзәлхан шаир адланыб,
Инди исә шаир гәзәлхан дејил.
Гәзәл көзә дөнүб... алышыб... јаныб...
Күл олуб... Амма ки, јох олан дејил!

* * *

Севкијә биканә адам көрмәдим,
Мән буна, әлбәттә, шадам, көрмәдим.
Шаһина, шәккәрди дили дилбәрин,
Һеч о сајаг дадлы бадам көрмәдим.

* * *

Санмајын севкидә Мәчнунлара мән баш дејиләм,
Дујмајан гәлбими јолдашлара јолдаш дејиләм.
Атмысан хејли өзүндән узаға сән мәни, јар,
Шаһинәм, мән сәнин үчүн гара бир даш дејиләм.

* * *

Ади ричча дејил мәним сөзләрим,
Гәләмим нә јазса үрәјим дејир.
Һиҹраны говараг, кәл, еј дилбәрим,
Сән мәнә илһам вер, мән сәнә ше'р.

* * *

Јолдаш дедиләр Шаһинә јолдашлары, јолдаш!
Көрмүр нә замандыр јенә јолдашлары јолдаш.
Өмрүм нечә илләрди кечир јолда, сәфәрдә,
Јолларда галан јолчуја јол дашлары јолдаш.

* * *

Бағрымы кәл етмә ган,
Оларсан гана гәлтан.
Үрәјими ганатма,
Ахы, өзүн ордасан.

* * *

Арзум да, мурадым да,
Тәмиз адым да сәнсән.
Дүнја дејил јадымда,
Тәкҹә јадымда сәнсән.

* * *

Унутмушам килеји,
Јохду кин мәрамымда.
Вармы интигам меји
Мәкәр севки ҹамымда?

* * *

Аллаһым, јалварырам, арзу-диләк сындырма,
Ҹүмлә зәһмәтчәкәнин фикрини чәк, сындырма.
Истәсән күзкүсүнү вур даша Искәндәринин,
Лап Ҹәмин ҹамыны сындыр да, үрәк сындырма.

* * *

Көрән олмаз мәни гәм-гүссәли бундан сонра,
Көзәлим, олмалыјам гүввәли бундан сонра.
Дәли олмуш дејә Мәҹнун белә мәшһур олмуш,
Өзүмү етмәлијәм мән дәли бундан сонра.

* * *

Фәхр илә дејән вар ки, гызылдан дирәјим вар,
Амма ки, мәним гәмдән үзүлмүш үрәјим вар.
Јусиф кими һиҹран гујусундан чыха билсәм,
Шөвг илә вүсал дағына чыхмаг диләјим вар.

* * *

Милчәк вызылтысы да јајындырыр фикрими,
Сакитлик кәрәк мәнә һәмин ләһзә, һәмин дәм.
Сүкут арзулајырам һава кими, су кими,
Сүкут!.. Она көрә ки, јар һагда дүшүнүрәм.

* * *

Һазырам өлмәјә мәһәббәт үчүн,
"Севки!.." дејәҹәјәм нә гәдәр сағам.
Дүнјадан көчүмү чәксәм дә, бир күн
Башга бир Шаһиндә ҹанланаҹағам.

СӘККИЗЛИКЛӘР

Сәнин гара гулун өзүмәм анҹаг,
Сәнин наз јүкүнү јығдым гәлбимә.
Нә гәдәр ки, сағам, белә олаҹаг,
Олмаз итаәтим даһа һеч кимә.
Шаһинин танрысы сәнсән, еј мәләк,
Зүлфүндән чәкирәм әтрин ијини.
Үзүндән көзәллик јағыр јағыш тәк,
Мән јығмаг истәрдим... көзәллијини.

* * *

Сән һара кетмисән мәни тәк гојуб?
Сәнсизлик башыма әнкәл ачыбдыр.
Инан ки, һәр шејдән әлим сојујуб,
Шипширин һәјатым ачылашыбдыр.
Һеч чәкә билмирәм даһа бу дағы,
Санки јох олмушам мән бир хәјал тәк.
Башымы тапмырам гојум папағы,
Сәнсизлик-мәнсизлик јарадыб демәк.

* * *

Сән бурдан кедәли сағалмышам мән,
Нә мәнә хејри вар бунун нә сәнә.
Арзу едирәм ки, јенә кәләсән
Хошбәхтлик азары јолухсун мәнә.
Кәл, мәни тәк гојма бу интизарла,
Кәл, ачы нискилим чанымдан чыха.
Арзу едирәм ки, белә азарла
Тәк мән јолухмајым, чаһан јолуха!

* * *

Еј мәкрсиз мәһәббәт,
Заһир ол, һәр дәм доғул.
Мәндә вар ики хисләт:
Һәм ағајам, һәм дә гул.
Мәни бу һаләтимдән
Ајры салмаг чох чәтин.
Мәкрин ағасыјам мән,
Гулујам мәһәббәтин.

* * *

Гәлбими талајан гарәтчисән ки!
Сәнә јар олан күн ону јармысан.
Зәррәчә галмајыб синәмдә севки,
Чүнки, һамысыны сән апармысан.
Гәлбини талајан гарәтчијәм ки!..
Бу иши көрмүшәм ешгә дүшән дәм.

Зәррәчә галмајыб синәндә севки,
Чүнки, һамысыны мән көтүрмүшәм.

* * *

Башмағын чүтләниб гапы јанында,
Дарағын күзкүнүн өнүндә галыб.
Кәл ки, ајрылығын һәр бир анында
Гәлбим көврәкләниб, сәбрим даралыб.
Һачан кәләчәксән аныб јарыны?
Кәл чых, һичр аныны нә гәдәр сајым?
Ајағында көрүм башмагларыны,
Кәл, гыврым телини өзүм дарајым.

* * *

Сәнә гошдум, еј мәләк,
Ән кучлү ше'рими мән.
Тә'рифләмәк нә кәрәк?
Охујуб, көрәчәксән.
Саф ешгим, хош диләјим
Дујулур һәр сөзүндә.
Чап едәди үрәјим
Һәмин ше'ри... өзүндә.

* * *

Ше'р сәрсәриси, сөз сәрсәриси!-
Мәни лајиг көрүн, лајиг бу ада.
Гачыр ата миниб илһам пәриси,
Мәнсә изләјирәм ону пијада.
Ше'р хатиринә, сөз хатиринә
Кәрәк верә мәнә о пәри илһам.
Аты бошлајараг лап пејкә минә,
Мән киши дејиләм она чатмасам!

* * *

Билирәм јахшыны, писи мән артыг,
Дејил чох мәсәлә даһа сирр мәнә.
Дүнјада һәр шејдән, һәр шејдән артыг

Мәним мәһәббәтим әзиздир мәнә.
Мәһәббәт ширидир мәнә өмүр тәк,
Ешгим һавајыча енмәјиб көјдән.
Ону гәм чәкәрәк, әзаб чәкәрәк,
Әзијјәт чәкәрәк газанмышам мән.

* * *

Кәл јенә нурлансын аләмим мәним,
Икимиз бир олаг јенә сәнинлә.
Беш-алты бајрам вар бир илдә ҹәми,
Һәр күн бајрам иди мәнә сәнинлә.
Кәл, севинҹ чохалсын, кәдәр јохалсын,
Тәзәдән башласын бајрамым мәним.
Гыјма ки, әбәди јухуја далсын
Һәрдән мүркү вуран илһамым мәним.

* * *

Јох һәмдәмим сән тәки,
Сән мәним күнәшимсән.
Күнәш батанда кәл ки,
Күнәшсиз галмајым мән.
Кәл, евими бәзә, кәл,
Сән гәмәрим, сән ајым.
Ај батанда бизә кәл
Ки, ајсыз дарыхмајым

* * *

Борҹ! Баш әјирәм мән өнүндә онун,
Ахы, мүгәддәсдир борҹумуз бизим.
Мәсәл вар дејирләр "борҹлу борҹлунун
Сағлығыны истәр", сағ ол, әзизим!
Бә'зи борҹлулар тәк хәҹил дејилик,
Әксинә, шәрәфдир борҹумуз бизә.
Сәндә мәним севким, мәндә сәнинки,
Өмүрлүк борҹлујуг бир-биримизә.

* * *

Јелләмә әлини кәнардан көрүб,
Јанымдан кечәркән сахлама ајаг.
Мәни саламын да тәнкә кәтириб,
Кәл даһа сәнинлә саламлашмајаг.
Гәлбин нә меһри вар, нә еһтирамы,
Нә дә вар һөрмәти, иззәти сәнә.
Дејибләр ки, салам аллаһ кәламы,
Мәнә салам вермә аллаһ хәтринә!

* * *

Кетдин, дилин деди "гал кәдәримлә,
тәклији онунла бөлүш бир гәдәр".
Даныҹа билмирәм лал кәдәримлә,
Лал адама бәнзәр, күлүм, лал кәдәр.
Кәдәри ҹаладың ҹаныма мәним,
Ејби јох, кәдәр дә дөзүм өјрәдир.
Јахшы јол, кәләндә јаныма мәним
Јахшысы будур ки, лал севинҹ кәтир.

* * *

Бу кечә онунчун сон кечә олду,
Бир өмрүн үстүнү гар алды нечә!..
Күрәјә архадан бычаг вурулду,
Гарајды, даһа да гаралды кечә.
Күлүм, кәл јаныма, кәл ки, вахт кечир,
Кечә хошбәхт олсун, мәнсә бәхтијар.
Дејирәм кечә дә инсан кимидир,
Хошбәхти дә вардыр, бәдбәхти дә вар.

* * *

Зүлм еләдин мәнә, а јар,
Демә "һиҹран кәнар олар",
Узу-узун мәсафә вар
Ишлә сөзүн арасында.
Демә "заман унутдурур",

Һичран дурур, зүлүм дурур,
Унутма ки, өлүм дурур
Гашла көзүн арасында.

* * *

Һеј аста атырам аддымларымы,
Јаваш данышырам данышанда да.
Һәтта чалмаjырам көнүл тарымы
Горхурам оjадар ону сәс, сәда.
Үрәjим һалына нечә jанмасын,
Ону о әбәди меһман саjыбдыр.
Јатыр нә мүддәтдир... Ш-ш-ш!... Оjанмасын!
Гәлбимдә илк севки jухулаjыбдыр.

* * *

Сән мәним ешгимә мәскән олмусан,
Мән дә ешгин үчүн дөндүм мәскәнә.
Нечә мүддәтдир ки, сән мән олмусан,
Мән исә, көзәлим, дөнмүшәм сәнә.
Сындырма үрәjи, дәjмә көнүлә,
Кәл бу шән ашиги бағрыган етмә.
Мәнә jашамағы гадаған елә,
Амма сән севмәjи гадаған етмә.

ГӘЗӘЛ, ГОШМА, БАЈАТЫ

ГӘЗӘЛЛӘР

Кириб чанан күлүстанә сәмиманә-сәмиманә,
Көзүм дүшмүш бу чананә сәмиманә-сәмиманә.

Күлүстанда алаҝ көрдүм дил ичрә јад деjимләртәк,
Дил игдам етди түғjанә сәмиманә-сәмиманә.

Гәзәлханлар, кирәк бәһсә, jазаг ше'ри тәмиз дилдә,
Кирәк шөвг илә меjданә сәмиманә-сәмиманә.

Нәдән бәс башга шаирләр jазыр милләт jазан дилдә?
Ирадым вар гәзәлханә сәмиманә-сәмиманә.

Нечин Сә'ди "Күлүстан"ы jазыб хәлгин кәламыjла?
Вурулдум мән "Күлүстан"ә сәмиманә-сәмиманә.

Нечин түрк сөзләриндән ше'рә бәнд етмир әрәб гардаш?
Јетишдик бизсә нөгсанә сәмиманә-сәмиманә.

Өтүб кечмиш нә мүддәтдир гәдим шаирләрин дөврү,
Едирсиз ше'ри виранә сәмиманә-сәмиманә.

Букүн тә'кид илән тәнгид едиб сиздән чаваб көзләр
Бу Шаһин мәрд-мәрданә сәмиманә-сәмиманә.

* * *

Әрз едиб сөзләрими чанана үзр истәjирәм,
Нечә вахт һәсрәт олуб чан-чана, үзр истәjирәм.

Ҝөзмишәм ҝүлшәни, ҝүлзары ҝөзәл фикријлә,
Нејләјим, бахмамышам рејһана, үзр истәјирәм.

Вермишәм мејлими һеј ше'рә ҝүлүстанда беле,
Е'тина етмәмишәм чејрана, үзр истәјирәм.

Әјләшиб бағчада бә'зән јазырам ормандан,
Аз дәјибдир ајағым ормана, үзр истәјирәм.

Мән бечәрдим нә гәдәр сөз кағыз үстүндә мүдам,
Дәјмәјиб амма әлим бостана, үзр истәјирәм.

Сөзләрим вар ки, гылынчдан даһа кәскин, һејһат
Ҝирмәдим әлдә гылынч мејдана, үзр истәјирәм.

Өмрүм илләрлә шәһәрләрдә кечибдир, әфсус,
Јетирин үзрүмү кәндистана, үзр истәјирәм.

Гүрбәтин тунҹ әли тез-тез мәни сәркәрдан едиб,
Вермишәм јол нә гәдәр һичрана, үзр истәјирәм.

Өлүләр әфв eләсинләр, аз охутдум јасин,
Билдириб һүзнүмү гәбристана үзр истәјирәм.

Кәнар олдум вәтәнимдән нечә мүддәт, Шаһин,
Үз тутуб доғма Азәрбајҹана үзр истәјирәм!

* * *

"Ијирми күндә бир ше'ри дејинчә "ја Әли" дерсән,
Ҝәрәк шаир бизим Закир кими һазырҹаваб олсун"
ГАСЫМ БӘЈ ЗАКИР

Бу ше'рим бир нәфәр начинсә гој мәндән ҹаваб олсун,
Ким етмишсә хәраб овгаты, овгаты хәраб олсун.

Ајағындан асылсын гој әлиндән надүрүст кәсләр,
Бүтүн ашигләрә һәр күн бу мәзмунда хитаб олсун.

Нәсиб олсун хејирхаһ адәмә даим хејирхаһлыг,
Хәбис адәмләрин гәлбиндә һәр дәм изтираб олсун.

Нә лазымдыр ки, һал әһли шәраб илә хумарлансын,
Шәрабә вермә јер мәҹлисдә, еј саги, дошаб – олсун.

Һопубдур зүлфүмә – хиффәтли көнлүмдән чыхан түстү,
Ҝүман вар бир заман көнлүм мәним јансын, кәбаб олсун.

Чоху мән јаздығым мөвзун әсәрләрдән дејил акаһ,
Мәним јаздыгларым бир ҝүн ҝәрәк бир-бир һесаб олсун.

Ҝәрәк даим јазым, дөнсүн китабә јаздығым сөзләр,
Дејилдир мүмкүн, еј Шаһин, ҝүл олмазса ҝүлаб олсун.

* * *

Шаир достум
ӘЛИСӘФТӘР НАИЛӘ

Шал, шал, шал көрүнмәкдәдир,
Ал, ал, ал көрүнмәкдәдир.

Ҝүл додағ үстүндә сачындан гара
Хал, хал, хал көрүнмәкдәдир.

Јар арабир "кет" десә дә Ашигә
"Гал, гал, гал" көрүнмәкдәдир.

Кәлмә дејил санки додагдан ахан,
Бал, бал, бал көрүнмәкдәдир.

Һал јох иди, тәзәдән чандә
Һал, һал, һал көрүнмәкдәдир.

Санки гаралмагдады, ағ сачларым
Чал, чал, чал көрүнмәкдәдир.

Динмәдим һејрәтлә. Ҝүлүб сөјләди:
– Лал, лал, лал көрүмәкдәдир.

Шаһини тәк Рүстәмә бәнзәтмәјин,
Зал, Зал, Зал көрүнмәкдәдир.

* * *

Гәләмим дәрдими чох вә'дә бәјан ејләмәди,
Јахшы етди, ахы јары никаран ејләмәди.

Дәрвишәм, өтдү сәјаһәтдә өмүр, еј танрым,
Дәрвишин һансы мәкан ичрә мәкан ејләмәди?

Чох фәлакәтли силаһ кәшф едилиб аләмдә,
Ким фәлакәтләри көрдүкдә фәған ејләмәди?

Садә инсанлара вар еһтирамым һәр јанда,
Алимин етдији говғаны чобан ејләмәди.

Аллаһым, мән гочаманлыг диләрәм, чәрхи-фәләк
Чохуну хејли гочалтды, гочаман ејләмәди.

Елә зәнн ејләдиләр шәнлијимин јох һәдди,
Гүссәли олдуғуму кимсә күман ејләмәди.

Фәләјин охлары дәјдикчә, јығыб кизләтди,
Чох бәла көрдүсә дә, гәлб әјан ејләмәди.

Шығыјан үстүмә гәм ләшкәри азғынлыгла
Нә тәһәр олду мәни күлләбаран ејләмәди.

Әфганыстанда, а Шаһин, кечә-күндүз јаздым,
Мәнә һичрин зәрәри һеч дә зијан ејләмәди.

* * *

"Мәчнун олмаг диләјин варса бу Лејла –
бу да сән"

СӘЈЈАР ТАРЫВЕРДИЈЕВ

Мүшкил ачмаг диләсән, кәл, бу мүәмма – бу да сән,
Бачара билмәјәчәксән буну амма! Бу да сән.

Елә арам адамам истәмирәм говғаны,
Истәмирсәнсә әкәр сулһ, бу говға – бу да сән.

Билмәјирсәнсә әкәр үзмәји, тулланма суја,
Ја, боғулмаг диләјирсәнсә, бу дәрја – бу да сән.

"Дами-зәнчири-чүнун түррeји-пүрхәм..."*, пәһ-пәһ,
Һүнәрин алгыша лајигди, бу мисра – бу да сән.

Ше'римин буғда унујла ағарыбдыр һүсну,
Бу дәјирман, бу дәјирманчы, бу арпа – бу да сән.

Ад чыхармаг диләјирсәнсә әкәр Мәчнун тәк,
Дурухуб галма, бу сәһра, бу гасырға, бу да сән.

Нә тәрәддүддә галыбсан бу тәһәр, еј Лејли,
Бу мәнәм, ибни-Саламдыр бу, бу севда – бу да сән.

Бил ки, гәлбимдә мәһәббәт дејилән дүнја вар,
Бачарыб сахла бу дүнјаны, бу дүнја – бу да сән.

Бизи Танры јарадыб бир-биримиздән өтәри,
Бу мәнәм, күзкүјә бах ејлә тамаша – бу да сән.

Сән кәрәк Шаһин олуб горхмајасан туфандан,
Бу дәниздир, бу кәми, сүр ки, бу далға – бу да сән.

* * *

"Дүнјаны соруш, еј дил, дүнјаны биләнләрдән,
Мә'наны суал ејлә мә'наны биләнләрдән"**.

Өмрүм боју чох рәмзи өјрәнмәјә чәһд етдим,
Өјрәндим әса сиррин Мусаны биләнләрдән.

Ашиг көзүнә рө'ја кәлмир нијә күнләрлә?
Рө'јаны суал етдим рө'јаны биләнләрдән.

---

* Дејилән сөз јадикардыр, I чилд, сәһ. 124
** Бејт Һәким Гәнининдир.

"Ешг ичрә вүсал олмаз!", билдим бу мүәмманы
Мәчнуни биләнләрдән, Лејланы биләнләрдән.

Ачмазса савашдан баш гафил нә биләр говға?
Өјрән савашын фәндин говғаны биләнләрдән.

Диванә олар, амма "Диван" јарадан олмаз
Һәр гафијәпәрдаздан, мисраны биләнләрдән.

Севда гәминә нисбәт Шаһдағ даһа јүнкүлмүш,
Шаһин буну өјрәнди севданы биләнләрдән.

* * *

Сән динлә мәни, мән данышым, јар, данышма,
Дилләнмә, сәнә хејли сөзүм вар, данышма.

Хош бир көрүшүн тә'јини нә, тә'хири нәјди?
Кимдир бу ишә өјлә сәбәбкар, данышма.

Лап гопса да туфан мәни хар етмәмәлијдин,
Етдин мәни бирдән-бирә сән хар, данышма.

Бирдән-бирә бир тә'јини инкар еләдин сән,
Бир күн дә едәрсән мәни инкар, данышма.

Дүз сөз вә һәгигәт сәни етмишди вәфалы,
Олдун јалана инди вәфадар, данышма.

Кизләт дилини дишләрин ардында, сүкут ет,
Ол чарә мәнә, јохса ки начар данышма.

Бир шүбһә кәмирмишди мәним гәлбими гурдтәк,
Јол вермә кәмирсин ону тәкрар, данышма.

Сәбрим ки, даралмыш көзүтәк ијнәнин, инди
Етмә башыма кен чаһаны дар, данышма.

Шаһин белә сөјләр сәнә: Гој һәр заман олсун
Дүзлүк сәнә ме'јар, мәнә ме'јар, данышма!

* * *

Тәздән кәлсә идим бир дә бу дөвранә кери
Сәсләјәрдим нә гәдәр Ашиги мејданә кери.

Мәни көрчәк белә сөјләрди көзәл чананлар:
– Јанмајыб јахшы, дөнүб јанмаға пәрванә кери.

Үлви ешг варды, Кәрәм варды, Нәби, Рөвшән, Гејс...
Апарыр фикрими, еј јар, нечә әфсанә кери.

Бајгушун дөнмәјинә јохду тәвәггәм, амма
Дөнә бүлбүлләримиз бир дә күлүстанә кери.

Елә кәс вар бизә биканәлик ејләр, јарәб,
Бирчә аддым да кәрәк дөнмәјә биканә кери.

Ермәни көз көрә һагсызлыға гуршанды, дедим:
– Кәлмә, еј ханәхараб, Азәрибајчанә кери.

Сөјләдим достаса: – Еј дост, бизи тәрк етмә,
Ешидиб сөзләрими дөнду сәмиманә кери.

Верди чан Шаһинә чанан кәләрәк, һејф кедир...
Алачагдыр чанымы индисә чананә кери.

* * *

Еләсән сиррини акәһ сән әкәр башгасына,
Башгасы сән дедијин сирри дејәр башгасына.

Мән "һәгигәт" дејиб һәр јердә гијам ејләјирәм,
Мәсләһәт көрмәјирәм јағдыра шәр – башгасына.

Мәнфәәт арзулајыбдыр үрәјим һәр фәрдә,
Нараһат олмадајам дәјсә зәрәр башгасына.

Сөз бағымдан нә зәрурәтсә апарсынлар гој.
Мане олсун нә кәрәкдир ки, чәпәр башгасына.

Дустләр, һали един гүссә – кәдәр ләшкәрини,
Јетмәсин мәндән өтүб гүссә – кәдәр башгасына.

Еј һәсәд саһиби, дәрвишлијимә етмә һәсәд,
Сакин олмаг сәнә гисмәтди, сәфәр – башгасына.

Олмаса јахшы иди гарә гызыл өлкәмдә,
Узун илләр боју зәр верди Хәзәр башгасына.

Нечә күндүр ки сусуб, ше'р охумур мәчлисдә,
Шаир үстүнлүјү вермишми мәкәр башгасына?

Достунам хејли сәмими, мәни кәл хар еләмә,
Әнвәра*, досту гојуб етмә нәзәр башгасына.

Баш гәзәлхан өзүмәм, башгасы көз чәксин гој,
Шаһина, чар елә, јетсин бу хәбәр башгасына.

* * *

Гојмушса әкәр ким мәни чанәнә тамарзы,
Гојсун ону Аллаһ ширин чанә тамарзы.

Әфган елини, Түркијәни, Ираны кәздим,
Галдым нијә, Мәчнун, Әрәбистанә тамарзы?

Чоханды дүшүб чәнк оду Иранла Ирагә,
Галмыш о мүсәлман бу мүсәлманә тамарзы.

Чоханды о дилдар бу күлшәндә көрүнмүр,
Күлтәк үзүнә лалә, сүсән, нанә тамарзы.

Чоханды дејирләр ки, Бәдәхшандә вар лә'л,
Галдым орада лә'ли – Бәдәхшанә тамарзы**.

Дүрданәләр ичрә елә дүр данәсисән сән,
Дүр данәсинә көр нечә дүрданә тамарзы.

* Шаир достум Әнвәр Нәзәрли

** Бәдәхшан Әфганыстанда вилајәтдир, бу гәзәл мүәллифи үч ил орада ишләмишдир.

Јандырмалыјам шәм' кими гәлбими һөкмән,
Бир шәм' одуна бир нечә пәрванә тамарзы.

Чејран тапылыр аз, елә бир күн кәләчәк ки,
Инсан олачаг бәлкә дә инсанә тамарзы.

Гој биркә дүшүм јар илә зинданына ешгин,
Гојма мәни, јарәб, елә зинданә тамарзы.

Мөһтач еләмә бир дә ширин вәслә никары,
Шаһин исә олсун ачы һичранә тамарзы.

* * *

Шаир АЈАЗ АРАБАЧЫЈА

Јер күнәш тәк саралыб... Күл сарыдыр, нанә сары...
Бу нә әлдир ки, јахыбдыр јенә һәр јанә сары.

Вармы бағбан ки, јашыллыг јери тәрк ејләмәсин?
Јох үмид! Бахмајырам мән даһа бағбанә сары.

Еһтијат ејләмәдим, бир кәрә ган душмүшдү...
Мәни чәкмәкдәди ешгим тәзәдән ганә сары.

Әзмими ешг иди бәрпа еләјән, еј тале,
Әзм илән гој ки кедим мән јенә имканә сары.

Мәнә диванә дејирләр дәли јох, әглим вар,
Даһа диванәни сөвг етмә бијабанә сары.

Әлләрим дүшсә дә күчдән, ајағым гүввәтдән,
Бир топал тәк сүрүнүм гој јенә чананә сары.

Елә ки, ағ олачаг гарә күнүм јар илә,
Һәсәдиндән олачагдыр нечә биканә сары.

Мән ки, мејханәјә меј шөвгү илән кетмәјирәм,
Сагинин ешги чәкир Шаһини мејханә сары.

* * *

Əфрасиjаб мүəллимин
70 jашы мүнасибəти илə

Күнлəр ки кечирдим мəнə һəрдəн əзаб олду,
Билмəм нə тəһəр олду ки гəлбимдə таб олду.

Мəктəбдə мүдам елмими артырды мүəллим,
Устадлəрин вердиjи һəр дəрс һесаб олду.

Һəрдəн сөзүмүн тə'нəси чох накəси кəсди,
Һəрдəн дə сөзүм шəккəрə дөндү, күлаб олду.

Ашиглəрə етдикчə əдəб дəрсини тəдрис,
Зəнн еjлəjирəм хејли күнаһым саваб олду.

Чох jахшы ки, мəн биркəрəлик јурдума дөндүм,
Гүрбəтдə өтəн күн күнү-күндəн хараб олду.

Вар өjлə суаллар ки, чаваб вермəк əбəдсдир,
Ким сорғу-суал етдисə ше'рим чаваб олду.

Мə'налы гочалмагда сəадəт көрүрəм мəн,
Һəр шəхсин һəјаты нечə чилдлик китаб олду.

Јетмиш јаша јетмəк о демəкдир ки, өмүрдə
Иллəрлə севинч олду, фəрəһ, изтираб олду.

Сач-саггалы аг чох киши вардырса да, Шаһин,
Ағсаггалымыз, бəлли ки, Əфрасиjаб олду.

* * *

Еj көнүл, валеһ олубсан елə чананəjə сəн,
Бəнзəмирсəн даһа, əлбəттə ки, виранəjə сəн.

Биз мəһəббəтдə əзəлдəн елə сабитгəдəмик,
Мəрдə тимсал өзүмəм, еj пəри, мəрданəjə – сəн.

Бир китаб сөз данышырсан мəни һəр вахт көрчəк,
Дөндəрибсəн, көзəлим, гəлби китабханəjə сəн.

Əтри вардырмы гəрəнфил күлүнүн бир зəррə?
Бəнзəjирсəн бу чəһəтдəн нечə дə нанəjə сəн.

Еj көзүм, чəлб елəjибдир сəни достун, парла,
Мəрһəба, бахмаjачагсан даһа биканəjə сəн.

Бу чаһанын ниjə дүрданəси аз, дүррүсə чох?
Дүррə охшар көрүрəм чохлары, дүрданəjə – сəн.

Көзəлим, Шаһини диванə едибдир зүлфүн,
Зүлфүнү зəнчир елə инди бу диванəjə сəн.

* * *

Көзə көрсəнди фəраг күзкүсү сəнсиз, көзəлим,
Бағибан бир нечə јол галды сүсəнсиз, көзəлим.

Нə көзəлдир бу ки, сəрһəдлəри ашдым, кəлдим,
Шаһдағы көрмəдə көзлəр јенə чəнсиз, көзəлим.

Гүрбəтин һəр күлү бир гарə тикан шəклиндə,
Бир гəриб бүлбүл идим орда чəмəнсиз, көзəлим.

Төкүлəн көз јашымы јығмаға чам лазымды,
Раһəтəм инди о чамсыз вə лəјəнсиз, көзəлим.

Дəрк едə билмəјирəм, тəрк елəјиб бир мүддəт
Галмышам мəн нечə јад өлкəдə сəнсиз, көзəлим.

Вəтəним гүрбəтə гəлбимдə кедибдир амма!
Демəјибдир мəнə бир кимсə вəтəнсиз, көзəлим.

Инанырсанмы ки, һəсрəт мəни өлдүрмүшдү?
Дөзмүсəн сəн нə тəһəр һəсрəтə мəнсиз, көзəлим.

Без јанар аһим илə, амма ки, торпаг јанмаз,
Дəфн елə Шаһини гəбриндə кəфəнсиз, көзəлим.

* * *

Нә мисри гылынҹым, нә дә ки, ат варымдыр,
Һәгдән мәнә тәб'им кими совгат варымдыр.

Бир исминә пејғәмбәрин Әһмәд дејилибдир,
Әһмәд кими һәзрәт, Әлитәк зат варымдыр.

Варымды Низамим, һәлә устад Фүзулим,
Сократә бәрабәр нечә Сократ варымдыр.

Танрым мәнә лүтф ејләјәрәк сөз вары вермиш,
Нә'тим, гәзәлим вар, минаҹат варымдыр.

Еј саф гәзәлимчин мәнә ирад тутан кәс,
Ирадына гаршы нечә исбат варымдыр.

Ҹәррaһ фәләк өјлә кәсиб ҹисмими, онда
Гүрбәт бычағыјла әмәлијјат варымдыр.

Онда нә гәдәр һәзз, өмүрдән нечә ләззәт,
Онда нә гәдәр јарә дә, һејһат, варымдыр.

Чатмаг диләрәм вәслинә јарын ки, һичрдән
Шаһин, үрәјимдә нә гәдәр чат варымдыр.

* * *

Шаир ШАҺИН КАМИЛӘ!

Ҹох саламвермәзә етдим елә тәлгин саламы,
Бир саламын јеринә әрз еләди мин саламы.

Нечә алим саламындан үрәјим вәҹдә кәлир,
Нечә заһид саламы вар, нечә каһин саламы.

Сәсләнир мәрдә јетән тәк, еләјир әкси-сәда!
Белә сәсләнмәли, әлбәттә ки, мәрдин саламы.

Јох саламын јенә, јарым, өпәрәм димдијини
Димдијиндә кәтирибдирсә көјәрчин, саламы.

Гој гәзәб дағланыб көјләрә учсун, јарәб,
Каш әвәз ејләмәсин јердә гәзәб, кин саламы.

Гој јетишсин нечә шәнлик саламы һәр фәрдә,
Јетмәјә һеч гулаға гүссәвү аһин саламы.

Ики Шаһин – бири Фазил, бири Камил таныныр,
Шаһина, әрз едирәм Шаһинә Шаһин саламы!

3 декабр, 1995

* * *

Муғам устады ИСЛАМ РЗАЈЕВИН
60 јашы мүнасибәти илә

Сәни вәсф етмәјә маил ки, бу илһам олду,
Јарыда галмады нијјәт, көзәлим, там олду.

Һеч күман ејләмәз идим сәнә "Диван" јазарам,
Санки һәгдән мәнә әмр олду, сәрәнҹам олду.

Елә ки, көрмәјирәм мән сәни јох арамым,
Сән диларамы көрән дәмдә дил арам олду.

Сән көнүлсүз ки кәлирсән јаныма, гәмләнирәм,
Сән кәлән күн јаныма шөвг илә бајрам олду.

Демәсинләр ки, мән һәрдән мејә мејл ејләјирәм,
Бу нә ришхәндди көрүндү, бу нә еһам олду?

Сагини көрмәјим үчүнсә әкәр мејханә,
Санмасынлар ки, бизим мәгсәдимиз ҹам олду.

Саф гәзәл мүлкүмүзүн сәрвәри Шаһинсә әкәр,
Саф муғам аләминин сәрвәри Ислам олду.

* * *

Гәзәлхан достум ӘЛӘКБӘР ШАҺИДӘ

Динҹ олса бу дүнја еви, әскәр нәјә лазым?
Парларса һәгигәт күнәши, шәр нәјә лазым?

Бојланмада ардымча мәним күндә сәнубәр,
Сән багә кәлирсәнсә, сәнубәр нәјә лазым?

Зәннимчә мәним бир јара бир јар кифајәт,
Ширин вар исә, Хосрова Шәккәр нәјә лазым?

Бәрбәр пешәси кет-кедә дәбдән дүшәчәкдир,
Мәчнун олан ашигләрә бәрбәр нәјә лазым?

Јазмыр кағыза ше'рини, Шаһид – синәдәфтәр!
Шаһид кими ше'р әһлинә дәфтәр нәјә лазым?

Зәркәр, мәнә сөз сәрвәти бәс, зәр – сәнин олсун,
Фәтһ олса көнүлләр сөз илә, зәр нәјә лазым?

Раст ејләмәсин гәддини ким "Раст"ы унутса,
Олсун тәрә гәрг ким дәсә "Шүштәр" нәјә лазым?

Тәртәр чајыны көјләрә чәксин гој илаһи
Тәртәр вар исә, Зәмзәмү Көвсәр нәјә лазым?

Өлдүрмәк үчүн Шаһини бир сөз дә кифајәт,
Көстәрмә, күлүм, зүлфүнү, ләшкәр нәјә лазым?

* * *

Вардыр елә логман она агил дә дејирләр,
Ја, вар елә надан она чаһил дә дејирләр.

Мән вәслдә накам адамам, ешгдә – наил,
Накам да дејирләр мәнә, наил дә дејирләр.

Илләр говараг бир-бирини чај кими ахды,
Өмрүн гышы чатды, буна саһил дә дејирләр.

Мән бүлбүл идим сән күлә, һичран јели әсди...
Фикри јенә дә бүлбүлүнүн күлдә дејирләр.

Севда сели ахмагда иди шаһ дамарымдан,
Инди чәрәјан јохму бу нагилдә дејирләр.

Баш ашиги Шәрг аләминин Мәчнун олубдур,
Мүдрик дә дејирләр она, камил дә дејирләр.

Кимдир бачаран мән кими шаирлији, кәлсин,
Шаһиндир адым, амма ки, Фазил дә дејирләр.

* * *

Шадлыгда үзәнләр кәдәрин гәдрини билмир,
Нәф' гәдри биләнләр зәрәрин гәдрини билмир.

Чисмим һәлә тез дүшмәјәчәк сөз кәһәриндән,
Вардырмы сувари кәһәрин гәдрини билмир?

Таб етмәјәрәк ешгдә мәглуб олан ашиг
Сөз јох ки, вусалын – зәфәрин гәдрини билмир.

Һәр ким ки, гәмәр чөһрәни, улдуз көзү көрмүр,
Улдузлара бахмыр, гәмәрин гәдрини билмир.

Чомәрдләримиз, мәрдләримиз чох һүнәр етмиш,
Чох биһүнәр, әфсус, һүнәрин гәдрини билмир.

Билмир Нәбинин гәдрини Мәчнун арајанлар,
Һеј Лејли дејәнләр һәчәрин гәдрини билмир.

Илләр боју агилләр илән чан-чијәр олдум,
Һејфа, елә чан вар чијәрин гәдрини билмир.

Әгјарә көрә чәкди чәпәр багына багбан,
Багбанә күләнләр чәпәрин гәдрини билмир.

Гудјал чајынын нәғмәси Зәмзәм сәсидирми?
Көвсәр диләјәнләр Хәзәрин гәдрини билмир?

Дәрја гәдәри нуш едәјән вар меји, әфсус,
Вар өјлә адамлар гәдәрин гәдрини билмир.

Јар гәдри, ушаг гәдри, очаг гәдри... Гәдр чох...
Јарәб, бу көзәлләр нәләрин гәдрини билмир?

Билмәзсә јарын гәдрини өлсүн гоча Шаһин,
"Өлсүн елә зәркәр ки, зәрин гәдрини билмир"*

27.XI.1994

* * *

Мәскәним дашды, кәсәкдир мәнә бундан сонра,
Јашамаг чөлдә – диләкдир мәнә бундан сонра.

Гачырам баш көтүрүб гәлбидаш инсанлардан,
Сәрт гаја санки ипәкдир мәнә бундан сонра.

Вар исә гули-бијабан да бијабанда әкәр,
Санырам мән ки, мәләкдир мәнә бундан сонра

Мәни диванә едиб чөлләрә салдын, көзәллим,
Бил ки, зәнчир бәзәкдир мәнә бундан сонра.

Синәм үстүндә думанлар даһа јорғанымдыр,
Гуру торпагса дөшәкдир мәнә бундан сонра.

Әл гопубдур әтәјиндән, даһа јох фәрги, јерим
Зирвәдир дағда, әтәкдир мәнә бундан сонра.

Јарағым олду гәләм бир нечә вахт, инди исә
Бир чомагдыр, дәјәнәкдир мәнә бундан сонра.

Охудум, Шаһина, әфсанәсини Мәчнунин,
Мә'нәви вәсл кәрәкдир мәнә бундан сонра.

* * *

"Фүзули әдәби мәчлиси"нин үзвү
МӘШӘДИ МӘҺӘММӘДӘ

Мән вүсал истәјирәм гаршыма һичран чыхыр,
Һичр кәлчәк, бәдәнимдән елә бил чан чыхыр.

* Мисра Валеһ Лајиг Кәнчәвининдир.

Кабулун дағлары гуршаг кими гучмуш шәһәри,
Хатиримдән даға бахдыгда бијабан чыхыр.

Чәкәчәк һисс едирәм мән ки, бу дағлар мәнә даг,
Вәтәним, санма јадымдан о күлүстан чыхыр.

Бәлхи вәсф ејләдијим дәмдә дүшүр јадә Бакы,
Әфганыстан јазырам Азәрибајчан чыхыр.

Бахырам көјләрә, тез-тез көзүмә ган көрүнүр,
Дан јериндән үфүгүн санки гызыл ган чыхыр.

Зәннә бах мәндәки, еј бәхт, нә һәнкамәди бу –
Мән мәләк көзләјирәм, ортаја шејтан чыхыр.

Еј гөзәлхан, белә јазма, бу нә бәдбинликдир,
Никбин ол, күндә әлиндән јенә имкан чыхыр.

Бу гәдәр рәнк арасында гара рәнк ахтарма,
Көрмәјирсәнми чичәк, күл нечә әлван чыхыр.

Сән кәлирсән, көзәлим, көзләрә һури көрүнүр,
Мән кәлиркән, елә бил гаршына гылман чыхыр.

О сәбәбдән ки, сәнин хаһишини хошламырам,
Додағындан мәнә һәр дәм нечә фәрман чыхыр.

Елә ширинди вүсалын ки, хәјалым – сәндә,
Тутинин санма јадындан шәкәристан чыхыр.

Ким кәзибдирсә гәзәл күлшәними, еј Шаһин,
Сөјләјирләр орадан валеһү һејран чыхыр.

* * *

Бағибанәм, әмәјим варса – бәһәрсиз галмаз,
Ағачы зәһмәтимин һеч дә сәмәрсиз галмаз.

Мәни бича јерә сәһраләрә говма, көзәлим,
Билмәјирсәнми, бу ашиг бу шәһәрсиз галмаз.

Ашигәм, мән даһа дәрвишлији тәрк ејләмишәм,
Елә дәрвиш көрүрәм амма, сәфәрсиз галмаз.

Ҝәлир илһамә ширин дәмләри сејр етдикчә,
Тәб'имин тутиси бир күн дә шәкәрсиз галмаз.

Вер ичазә, белинин голларым олсун кәмәри,
Көјнәјин өјлә ипәкдир ки, кәмәрсиз галмаз.

Үрәјим өјлә ки, шад олду бир аз, гәм дә кәлир,
Мәндәки шадлыға бах сән ки, кәдәрсиз галмаз.

Ҝүлү ким гырса, мәним көнлүмү гырмыш кимидир,
Дедиләр: – Бағә чәпәр чәк ки, чәпәрсиз, галмаз.

Десә ким "ешгә көнүл вермә, зәрәрдир", дејирәм:
– Шаһинәм мән, әсл ашиг о зәрәрсиз галмаз.

* * *

Рәһмин сәнин еј никар, јохдур,
Дүнја кими е'тибар јохдур.

Меһрин мәнә олмамышды пүнһан,
Ҝөрдүм даһа ашикар јохдур.

Мәндән сәнә – одлу севки галды,
Сәндән мәнә јадикар јохдур.

Сәбр илә гәрар чанда варкән,
Сәбрим түкәниб, гәрар јохдур.

Минләрлә мәним јашыдларым вар,
Һеч мән кими зүлфү гар јохдур.

Сағ ол, көзәлим, әкәр сағамса,
Бир зәррәчә мәндә ар јохдур.

Сән нәғмә идин бу нәғмәкарә,
Јох нәғмә вә нәғмәкар јохдур.

Артыг, сәнә вармы гул мәнимтәк?
Артыг, мәнә шәһријар јохдур.

"Даим севиләк!" – шүарымызды,
Артыг о көзәл шүар јохдур.

Артыг, өлүдүр заваллы Шаһин,
Еј јар, өлү вар, мәзар јохдур.

* * *

Ешгим мәнә көрсәнди чананә әлиндә,
Дүр данәси дүрданә дүрданә әлиндә.

Бәхш ејлә гәзәл тәб'ин һәмдәмләрә, јарәб,
Гојма гала илһамы биканә әлиндә.

Ашиг кәси мәстанә севда еләсин гој,
Ҝөрсәнмәјә меј бир дә мәстанә әлиндә.

Ешгим елә бариз ки, керчәклији – мәндә,
Керчәклији кизләтмә әфсанә әлиндә.

Фүрсәт нечә намәрдә олмушса да гисмәт,
Парлар тәзәдән хәнчәр мәрданә әлиндә.

Мән чисмими ләззәтлә, еј шәм', ода јахдым,
Јанмаг нә асан имиш пәрванә әлиндә.

Шаһин тәзә диванә, зәнчир исә көһнә,
Зәнчир көрүнүр тазә диванә әлиндә.

* * *

Мән чанымы еһсан еләмәк фикринә дүшдүм,
Чананыма гурбан еләмәк фикринә дүшдүм.

Әлдән вериб имканлары имкансызам инди,
Имкансыза имкан еләмәк фикринә дүшдүм.

Һәр дәрдими билмәррә јадымдан чыхарыб да,
Һәр дәрдинә дәрман еләмәк фикринә дүшдүм.

Дүшдүм чөлә, көз јашы ахытдым о гәдәр ки,
Сәһраны күлүстан еләмәк фикринә дүшдүм.

Үсјан еләјир күндә тәмиз севкијә әғјар,
Үсјанчыја үсјан еләмәк фикринә дүшдүм.

Инсанә мүнасиб әмәли јохса да, амма
Әғјары да инсан еләмәк фикринә дүшдүм.

Санки елә зәркәр, елә кимјакәрәм инди
Ади дашы мәрҹан еләмәк фикринә дүшдүм.

Аллаһсыза тәлгин еләјиб дүзлүјү һәр дәм,
Аллаһы да һејран еләмәк фикринә дүшдүм.

Шишмишсә дә гәлбим нечә мүшкүлләр ичиндә,
Чох мүшкүлү асан еләмәк фикринә дүшдүм.

Ҹанан деди: – Ҹан хәстәләниб ешгинә дүшҹәк,
Шаһин, сәни лоғман еләмәк фикринә дүшдүм.

* * *

Шаир достум
ӘНВӘР НӘЗӘРЛИЈӘ

Билмәм нә олубдур, јенә јарым нәзәр етмәз,
Етмәзсә нәзәр, севдијини бәхтәвәр етмәз.

Аллаһыма бел бағламышам, лутф еләсин гој,
Олмазса әкәр лутфү, бир адәм һүнәр етмәз.

Кәзмәз сујун үстүндә Мәсиһа кими һеч ким,
Бармагса дөнүб хәнҹәрә шәггул-гәмәр етмәз.

Һәр дәм о хејирхаһы аныб дәрк еләдим ки,
Аллаһә итаәт едән адәм зәрәр етмәз.

Диванәјәм ешгинлә, демә "ешгдән әл чәк",
Диванәјә, еј јар, нәсиһәт әсәр етмәз.

Истәрсән әкәр јарыны, кәл говма гапындан,
Јар јарыны истәрсә әкәр дәрбәдәр етмәз.

Сәјјаһ олуб ешг өлкәсинә чох сәфәр етдим,
Горхарса әкәр ким бу сәфәрдән, сәфәр етмәз.

Вардыр елә ашиг, әмәли – ешгә хәтәрдир,
Шаһинсә, хәта еләјәр, амма хәтәр етмәз.

* * *

Сатирик шаир
БАБА ПУНҺАН гардашыма

Дилбәра, зәнн ејләмә мәндән дөзүм, тәмкин гачар,
Дөзмүшәм, дөзмәкдәјәм, вәслин кәләр, һиҹрин гачар.

Гәмлијәм, көрсәнмәјирсән, кәл ки, көрсәм һүснүнү
Бир нәдир, јүз-јүз нәдир ки, гәмләрим мин-мин гачар.

Варды кин гәлбимдә чохлу, јохду үммид ешгинә
Еј никарым, сән мәнә севданы билдир, кин гачар.

Ҹан нәнәм, биз горхмуруг ҹиндән даһа, әтрафдә
Өјлә чохдур ҹинсифәт инсан ки, көрсә ҹин гачар.

Гијмәти галхыр базарда әппәјин күндән-күнә,
Һиккәсиндән тәкнә чатлар, сач сынар, әрсин гачар.

Руһпәрвәр, гәлбишән кәсләрлә вар үнсијјәтим,
Мәҹлисимдә һәр заман никбин – галар, бәдбин – гачар.

Чох шүкүр, дәјмир көзә чохдан бәри әғјарләр,
Бәлли ки, шаһин көрүнҹәк, сәрчә, билдирчин гачар.

* * *

Сән мәнә бүлбүл демисән, мәрһәба!
"Билмә кәдәр, күл" демисән, мәрһәба!

Әјријә әјри, дүзә дүз, бәркә бәрк,
Мүшкүлә мүшкүл демисән, мәрһәба!

Чаһилә гафил демисән, афәрин,
Гафилә чаһил демисән, мәрһәба!

Сүнбүлә бәнзәтмәјәрәк зүлфүнү
Сүнбүлә сүнбүл демисән, мәрһәба!

Ешгә бәла сөјләмәјибсән, әчәб!
Севкијә гәндил демисән, мәрһәба!

Мән кими зилләт көрүбән, һичранын
Һәр анына ил демисән, мәрһәба.

Мәндәки фазиллијә көз гојмусан
Шаһинә фазил демисән, мәрһәба!

* * *

Әрузун нәзәри әсасларыны мүкәммәл билән ариф достум МИР ЧӘЛАЛ ЗӘКИ һәзрәтләринә!

Шәм'ә јандырмаға өз чаныны пәрванә кәлир,
Бу әмәл ачиз олан ашигә биканә кәлир.

Руһин өлмәзлији һаггында дејимләр чохдур,
Дөнәрәк руһ, дејирләр, тәзәдән чанә кәлир.

Бу әкәр бөјләсә, Ваһид јенә пејда олачаг,
Көрәрик Мирзә Әләкбәр јенә дөвранә кәлир.

Јуху көрдүм ки, дирилмиш тәзәдән Сејјид Әзим,
Бу һәмин Сејјид Әзимдирми ки, Ширванә кәлир?

Мәнчә, ирфан илә, мә'надә, тәсәввүф бирдир,
Нечә мә'на ки – тәсәввүфдәди, ирфанә кәлир.

Гәлбидар өјлә адам вар ки, көрүб көз – гаралыр,
Көзүмә нур кәлир онда ки, чананә кәлир.

"Новбаһары бу көнүл бағынын, еј күл, сәнсән,
Кетмә, сәнсиз ки, хәзан синеји-виранә кәлир"*.

Бағибан галды мәәттәл сәни көрчәк, чүнки
Гаршына сәчдәјә нәркиз – јүјүрүр, нанә – кәлир.

Шаһинәм, амма ки шаһанә, чыхыб "Диван"ым,
Деди јар: – Шаһинә бах, көр нечә шаһанә кәлир!..

* * *

О нә балдыр јанағын алтында?
О нә халдыр додағын алтында?

Нә һүсндүр бу ки, јох нөгсаны –
Бахмышам чилчырағын алтында.

Тәб'ә бах мәндә, булаг тәк гајнар,
Көрүшәк көл булағын алтында.

Өзүмү Шаһдағын үстүндә, сәни –
Каш көрәјдим дувағын алтында.

Охшајајдын сачымы сән меһ тәк,
Зүлф олајдым дарағын алтында.

Көрәсән вармы сәнин тәк хилгәт?
Галмышам мән марағын алтында.

---

* Бејт Мәһјәддининдир /XIX әсрин сону – XX әсрин әввәли/

Нәзәри Шаһинин үстүндә сәнин,
Башы олсун ајағын алтында.

* * *

Дүр данәси дүрданәди дүрданә јанында,
Мәрданәлијим бәллиди мәрданә јанында.

Һал әһлини биканә гәтијјән баша дүшмүр,
Сөз сөјләмирәм мән даһа биканә јанында.

Әгјарә сәдагәтли көзәл хош кәлә билмәз,
Бајгушә абадлыг нәди виранә јанында?

Ешг елмини һеч ким мәнә өјрәтмәди јахшы,
Өјрәндим ону сән кими чананә јанында.

Севда одуна јанса да, валлаһ, әбәдир
Ким јанмағы өјрәнмәсә пәрванә јанында.

Аләм сәнә рәһмәт дилејир, еј улу Мәчнун,
Агил нәчидир сән кими диванә јанында?

Јарсын башымы, Шаһина, гој мej шүшәсијлә
Ким көрсә мәни бир даһа мejханә јанында.

* * *

"Мәни ешг атәшинә јандырдын,
Чүнки көрдүн јанырам, јан дурдун"

МИРЗӘ ШӘФИ ВАЗЕҺ

Мәни һичран одуна кәл бу гәдәр јандырма,
Јанмышам мән елә онсуз да, һәдәр јандырма.

Чаны ешг атәши күндүз-кечә бүрјан ејләр,
Чыздағым чыхды ки, бундан да бәтәр јандырма.

Јаначагсан мәни јандырдығын үчүн сән дә,
Шаһинин шаһини ол, ејлә сәфәр, јандырма.

Көзләрәм һеј сәни һәсрәтлә, учуб кәл јаныма,
Дәрвишәм, дәрвишә олмазмы нәзәр? Јандырма.

Чилә нур көзләримә, бәхш елә гүввәт чаныма,
Азалыб көздә ишыг, чанда тәпәр, јандырма.

Чүт көјәрчин кими һеј бусәләшәрдик, јандым,
Јадыма дүшдү мәним инди нәләр ... Јандырма.

Шаһинин атәшинә јанмада дағ-даш, рәһм ет,
Горх ки, атәш һәлә дәрјајә дүшәр, јандырма.

* * *

Кәләчәксәнсә, тез ол кәл, мәни тәк гојма даһа,
Ачмасын ајрылыг әнкәл, мәни тәк гојма даһа.

Олмушам һичрана һејран нечә вахтдыр мән өзүм,
Галмысан сәнсә мәәтәл, мәни тәк гојма даһа.

Ја кәрәк сән кәләсән, ја гајыдым мән јанына,
Буну тез етмәлијик һәлл, мәни тәк гојма даһа.

Билирәм, сән мәнә мәктуб јазачагсан һәр күн,
Инсафын варса, ән әввәл мәни тәк гојма даһа.

Новбаһар вахты нүбар кәндәрәчәксән шәксиз,
Һәр әмәлдән даһа әфзәл мәни тәк гојма даһа.

Там дејилдир нечә дилбәрдә көзәллик, тамсан,
Еј көзәлликдә мүкәммәл, мәни тәк гојма даһа.

Көзәлим, бүлбүлә күл, Шаһинә шаһин лазым,
Көјә шаһин кими јүксәл, мәни тәк гојма даһа.

* * *

Чох демишәм индијәчән "Әлвида",
Сөјләдим, ej јар, тәзәдән "Әлвида".

Ej дәли Күр, нәғмәли Гудјал чајы,
Көјләр әзән ej Көјәзән, әлвида.

Чыхмалыјам зирвәнә, ej Шаһдағым,
Хиффәтими ејләмә сән, әлвида.

Ej Гарабағ, көрмә завал, мин јаша,
Ej Хәзәрим, һеј ләпәлән, әлвида.

Көј чәмәним, көј дүзәним, Көјкөлүм,
Олмушам ашиг сизә мән, әлвида.

Ej сары бүлбүл, худаһафиз сәнә,
Ej гызаран лалә, сүсән, әлвида.

Күлләрин, ej көз јашы шәбнәм, сағ ол,
Дағларын ej өрпәји чән, әлвида.

Шаһини сағ санмајын, өлмүш билин
Шаһинә сөјләрсә Вәтән "әлвида!"

* * *

Көјдә күнәш һеј јаныр, биз дә о чүр јанмышыг,
Хан Гарабағ одланыр, биз дәхи одланмышыг.

Көр нечә сөзләр демиш – Мирзә Әләкбәр демиш:
Биз һәлә чај көлмәмиш кечмәјә чырманмышыг.

Азәрибајчан дејиб: "Чор" дејәнә "чан" дејиб...
Тәмкинә мејдан! – дејиб, "сәбрли" адланмышыг.

Аллаһа "бәдхаһ" дејиб, рәһбәрә "аллаһ" дејиб,
Биз бизи тә'рифләјиб, өзкәләри данмышыг.

Чохлу шуар вар тәзә, "кәлмәсин", ејваһ, көзә,
Ај бәрәкаллаһ бизә, көр нә көзәл чанмышыг!..

Сүнкү үрәкдән кечиб, күллә күрәкдән кечиб...
Көр нечә гафилләшиб, гангалы күл санмышыг.

Итди, үмид, е'тибар, битди үмид, е'тибар,
Шаһина, алдатдылар, Шаһина, алданмышыг.

* * *

Көркәмли рәссам Чаббар ГУЛИЈЕВӘ
һәср олунур

Гәлбимдә мәним севки тәки вар да вардыр,
Мә'лум, гәзәлим ичрә көзәл јар да вардыр.

Шәм'ин башына көр нечә пәрванә јығышмыш,
Виранә көнүл варса да, ме'мар да вардыр.

Чох галмышыг илләр боју мүшкилләр ичиндә,
Чох јахшы ки, гәм вар исә гәмхар да вардыр.

Ашигләри тәсдиг көрүнүр һәр әмәлимдә,
Әғјарләри, амма ки, инкар да вардыр.

Гајнар синәмин алты да од, үстү дә оддур,
Амма, синәм үстдә арабир тар да вардыр.

Чомәрдлији һәр бејнә јеритмәк диләјим вар,
Әлдә чәкичим вар дејә, мисмар да вардыр.

Алим көрүрәм, ејләјирәм елминә шүбһә,
Гәлбимдә әсл алимә играр да вардыр.

Рәссам, елимин сөнмәјән улдузлары чохдур,
Чәк шәклини, вар Әлбаба*, Күлхар** да вардыр.

Чәлб ејләмәсин рәссамы тәк дағ илә сәһра,
Јурдумда күлүстанү чәмәнзар да вардыр.

---

* Әлибаба Мәммәдов
** Күлхар Һәсәнова

Гарјағды вар иди, ады Чаббар иди, сәсли,
Шаһин, әли рәнк-фырчалы Чаббар да вардыр.

* * *

Мән демәдим һичраны сындырмајаг,
Ај кишиләр, чананы сындырмајаг!

Көз јумараг ондакы көврәклијә
Шәрти позуб, имканы сындырмајаг.

Биз чаны гурбан демишик чанана,
Гурбан олаг, гурбаны сындырмајаг.

Әмр едилиб, фәрман олуб дүзлүјә,
Әмри чырыб, фәрманы сындырмајаг.

Чөһрәдә, сурәтдә гүсур вар исә
Пәрт олараг ајнаны сындырмајаг.

Дүшмәнимиз вар, горујаг хәнчәри,
Лазым олар, галханы сындырмајаг.

Шаһин олуб бадәни, гој туллајаг,
Әғјар олуб пејманы сындырмајаг.

* * *

Сагимиз кәлмәди мејханәјә, чамсыз галдыг,
Чилчыраг сөндү, чыраг јанмады, шамсыз галдыг.

Гулаг һәсрәтди нә мүддәтди "салам" кәлмәсинә,
"Әлвида" сөјләди јар, кетди, саламсыз галдыг.

Дарашыб үстүнә гузғун кими зүлм ејләдиләр,
Бөлдүләр торпағымы зорла, мәгамсыз галдыг.

Инди ортаја дүшүбдүр Гарабағ мәс'әләси,
Бизә имдад ејләјән јохдур, адамсыз галдыг.

Нечә мин гурбаны һагсыз јерә өлдән вердик,
Интизам өјлә ајагланды низамсыз галдыг.

Дедиләр "Кирмәјиниз мәсчидә, тирјәкдир дин!",
Күја пејғәмбәримиз писди, имамсыз галдыг.

Моллаја "бамбылыдыр" сөјләди мүрвәтсизләр,
Етдиләр Гур'аны тәнгид, кәламсыз галдыг.

Билирәм, Шаһина, аллаһ бизи әфв етмәјәчәк,
Узун илләр боју аллаһә инамсыз галдыг.

* * *

Һичраны көрән бәндә пешиман нечә олмаз?
Күндән-күнә бичарә көнүл ган нечә олмаз?

Сән бағда кәзиркән, алағын јыр-јығышыјчын
Шаһин кими ашиг бағә бағбан нечә олмаз?

Мәчнунә тәсәлли чаны гурбан еләмәкмиш,
Гурбанын олум, чан сәнә гурбан нечә олмаз?

Һеј дармадағын ејләмишәм һәр гәзәлимдә,
Әғјар мәни көрдүкдә пәришан нечә олмаз?

Зүлм етмәсин ашигләрә һеч вә'дә көзәлләр,
Зүлм ејләмәк ашигләрә нөгсан нечә олмаз?

Өлсәм, мәни јар өпсә, дирилмәзми бу ашиг?
Бир бусә илән дәрдимә дәрман нечә олмаз?

Вагиф нә көзәл сөз деди мәрд өврәтә Шаһин:
"Вагиф әр олан өврәтә һејран нечә олмаз?"

* * *

"Чыхармы хатиримдән бусеји-лә'ли-ләби чанан?
Нәмәк һәгтин фәрамуш ејләјәнләр камијаб олмаз"

СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВАНИ

Вүсалдан мән шәкәр чәкдим, шәкәрсиз чанда таб олмаз
Вә һичрандан нәләр чәкдим – һесаб етсәм, һесаб олмаз.

Галыб гүрбәтдә илләрлә, чәкиб зилләт нәләр кәрдүм!..
Бу чүр, јарәб, әзаб олмаз, бу бојда изтираб олмаз.

Олубдур чох-чох үсјанлар, Мәһәммәд ингилаб етди,
Әлач олмаз һәр үсјандан, һәр үсјан ингилаб олмаз.

Һәр афәтдән Никар олмаз ки, олсун Рөвшәнә һәмтај,
Гызылкүлдән күлаб сыхдым, гәрәнфилдән күлаб олмаз.

Чајындан, шәрбәтиндән дојмадым ичдикчә, сүз кәлсин,
Чаным саги, көзүм саги, шәраб сүзмә, шәраб – олмаз!

Вәфа һәр гәлбә јар олса, чәфа јаддан чыхар биллаһ,
Вәфа етсән – күнаһ олмаз, чәфа етсән – сәваб олмаз.

Гәзәл мүлкүндә султан олмушам, Шаһин, гәтијјәтлә
Вә дөвләт гурмушам мөһкәм ки, һәр меһдән хәраб олмаз.

* * *

Губа шаирләри ЧАБИР АЛБАНТҮРК вә
НАМИГ ГЫРХЛАРА

Јох мәндә әзәлдән дүрә, дүрданәјә диггәт,
Даим едирәм, амма ки, чананәјә диггәт.

Көрдүм ки, мәним әглими бир зәррә едибдир,
Бир зәррә дә јохдур даһа мејханәјә диггәт.

Јохдур буна шәкк, гәлб еви абад олачагдыр
Ме'мар еләсә бир дә о виранәјә диггәт.

Кәһ гохлајырам зүлфүнү, кәһ нанәни бағда,
Вар мәндә әзәлдән, көзәлим, нанәјә диггәт.

Биканә баханлар дилимә, доғма дејилләр,
Санки, едирәм бир нечә биканәјә диггәт.

Јад сөзләри атдым сүпүрүб мән гәзәлимдән,
Вардыр "дараг"ым, ејләмирәм "шанә"јә диггәт.

Бүлбүл елә бүлбүлдү, нечин "әндәлиб" олсун?
Вардырса "јува" дилдә, нечин "ланә"јә диггәт?

Мәрданә кириб мејдана чөвлан едирәм мән,
Вардырмы едән мән кими мәрданәјә диггәт?

Пәрванә тәки јанмада чаһилсә һәсәддән,
Шамса еләмир јахдығы пәрванәјә диггәт.

Сөвдајә дүшәндән бәри диванәди Шаһин,
Ејваһ, көрүнмүр нијә диванәјә диггәт?

* * *

"Су ујур, дүшмән ујур, хәстеји-һичран ујумаз"*
Ујујуб чүмлә јатанлар, бу һәзин чан ујумаз.

Гапгаранлыгды, булудлар бүрүјүб асиманы,
Нечә көрдүкчә оғурлуглары бағбан ујумаз.

Үркәк-үркәк бахараг дөрд јана бојланмагда,
Асланын горхусу дүшчәк чана чејран ујумаз.

Елә һејран елејиб күлләри күлшәнликдә
Бүлбүлүн чәһчәһи битмәзсә, күлүстан ујумаз.

Көрүрәм бир көзәлин гоншуда сөнмүр чырағы,
Көзләјән ашигини шөвг илә чанан ујумаз.

Һеј кәлир топ сәси Дағлыг Гарабағ сәмтиндән,
Јенә бир говға јаратмагдады, шејтан ујумаз.

Нечә вахтдыр ики олмуш вәтәним, еј Шаһин
Битмәсә һичранымыз Азәрибајчан ујумаз.

* * *

Еј ешг, ешг әһлинә надан јарашмаз
Вә надан кәсләрә чанан јарашмаз.

---

* Мисра Шејх Мәһәммәд Әсәд Галибиндир.

Еј ашиг, һичраны чанан јаратмыш,
Демәздим ашигә һичран јарашмаз.

Көнүл, күлдән дә көврәк назлы јарә
Тәманна көндәрәк, фәрман јарашмаз.

Нә лазым мејдана "гал әһли" чыхсын?
Мәкәр "һал әһли"нә мејдан јарашмаз?

Нечин јохдур "Күлүстан", тазә "Хәмсә"?
Букүн шаирләрә "Бустан" јарашмаз?

Арал өјлә, Хәзәр бөјлә, өлүр Күр...
Мәкәр јер сәтһинә үмман јарашмаз?

Тамаһкар рәһмә кәлсә, нәфси боғса
Вә бирләшсә Азәрбајчан, јарашмаз?

Фәләк, бәсдир даһа, хаин јан олсун,
Чох олмуш нөгсанын, нөгсан јарашмаз.

Гој олсун, Шаһина, һәр шеј јериндә,
"Өнүндә кафәрин Гур'ан јарашмаз!"*

* * *

"Мән сәбр илә Әјјуби-заман олмушам инди,
Ашигләр үчүн сирри-әјан олмушам инди"**.

Јарәб, нә заман олмајачагдыр никәранлыг?
Вардыр никәран ки, никәран олмушам инди.

Дилдар јаман зәнн едәни јахшы билирдим,
Јахшы нә едим мән ки, јаман олмушам инди.

---

* Мисра Әһмәд паша Вәлијуддиноғлунундур (XV әср османлы шаири).

** Бејт. Чавид Муртузоғлу Тәбризлининдир.

Бир кимсәјә дәјмирди кәмәк, чүнки зәифдим,
Чох кимсәсизә күчлү һајан олмушам инди.

Илләр боју кен дүшмәмишәм гәм сүрүсүндән,
Һәзз илхысына тазә чобан олмушам инди.

Өмрүн јазы күлләнсә, тәәччүб јери олмаз,
Өмрүн гышы күлләнди, чаван олмушам инди.

Сөз күлләси јох, сөз күлү јағмагда дәмадәм,
Бир дәм демирәм күлләбаран олмушам инди.

Чанан дејилдир бу кәлән кәс, мәнә чандыр,
Мән һәм, билирәм, чанана чан олмушам инди.

Севдаје дүшәндән, башымы шах тутурам мән,
Шаһин, демирәм "гәддикаман олмушам инди".

* * *

Давакар һичран мәнимлә чох заман гал ејләди,
Сүлһ умаркән Аллаһымдан күндә чәнчал ејләди.

Бир кедәркәлмәз јерә рәдд ејләдим һичраны мән,
Өјлә ки башланды с е в к и м гәлби хошһал ејләди.

Динмәз идим мән, мәһәббәт өјлә дилләндирди ки,
Чәһ-чәһим севда бағында бүлбүлү лал ејләди.

Һәззи јохкән, дәрди чохкән мән кәсин, бирдән-бирә
Һәззи батман нисбәтиндә, дәрди мисгал ејләди.

Галмады гәтран гаранлыг, доғду күн гыпгырмызы,
Чох күлү бәхтимтәк әлван, лаләни ал ејләди.

Күнбәкүн сөндүрмәдәјкән рузикар илһамымы,
Сүст икән пәрвазы тәб'ин, тәб'и гартал ејләди.

Һәр күнүм зәггум кимијкән, ешг кәлди шипширин,
Күнләрин зәггуму итди, өмрүмү бал ејләди.

Ешгү севда јүкләриjлә даими јүкләнмишәм,
Јар Шаһин Фазили, шадәм ки, һамбал еjләди.

* * *

"Бајрам күнүдүр, зәвгү-сәфа ханәләр ичрә,
Чаныным отурмуш нечә чананәләр ичрә"*.

Зүлфүндәки әтрин јерини вермәди нанә,
Етдим буну мә'лум кәзәрәк нанәләр ичрә.

Биканә адамлар илә үнсиjјәтим олмаз,
Биканә көрүннәм көзә биканәләр ичрә.

Олсун дејә мәрданәләрин хисләти мә'лум
Чох вахтымы вурдум баша мәрданәләр ичрә.

Мәскән мәнә илләрлә китабханәләр олду,
Меј һеј кеј едиб чох башы меjханәләр ичрә.

Өлмүшсә дә сағдыр јенә исмәтли көзәлләр –
Лејла јашајыр өмрүнү әфсанәләр ичрә.

Олдум нечә диванәјә јолдаш, а Шаһин,
Мәчнун кимиси олмады диванәләр ичрә.

* * *

Тәк гојду мәни, кетди, о чанан һара кетди?
Вагиф бурада галды, Хураман һара кетди?

Күл рәнки чөкүр чөһрәмә, күл башыма олсун,
Күлләр гурујур бағчада, бағбан һара кетди?

Һәрдән бу сыныг көнлүмә бир чарә јетәрди,
Һеч зәррә гәдәр галмады имкан, һара кетди?

---

* Бејт Гасым бәј Закириндир.

Лоғманда мәкәр галмады бир дамчы мүрүввәт?
Дәрмансызы тәрк ејләди Лоғман, һара кетди?

Дүшмәнләримиз көз көрә түғјан еләјирләр,
Кафир төкүлүб кәлди, мүсәлман һара кетди?

Етсәјди зуһур, бөјлә бөлүнмәзди бу өлкә,
Шаһ Исмајылым, Азәрибајчан, һара кетди?

Тәрк ејләди чан чисмини Шаһин гарабәхтин,
Һәрдән сорушур "вај, көрәсән чан һара кетди?"

* * *

Чанан елә ки кетди јанымдан, гәми кәлди,
Артырды кәлән тәк јенә ишкәнчәми кәлди.

Дәрд түстүсү бирдән-бирә әтрафымы сарды,
Шаһдағдакы чән тәк бүрүјүб дөврәми кәлди.

Јол чәкди көзүм күндә, ахыр дүшдү зијадән,
Билмәм ки, ишыг кетдими, ја көлкәми кәлди?

Јумдум көзүмү санки Азәрбајчана кетдим,
Тез-тез гулаға санки "Шур"у, "Дилгәм"и кәлди.

Керчәклијә вурғунду көнүл, јохду хәјалым,
Далдым хәјала, инди хәјаллар дәми кәлди.

Дәрвазәми ким дәјмәдәдир бөјлә гәзәбли?
Фәрјадмы мәни тәклəди, ја налəми кәлди?

Тәнһа дејиләм, чүмду ситәм, гүссә, кәдәр, гәм...
Шаһин фағырын көр нә гәдәр һәмдәми кәлди.

* * *

Ејваны күлләрлә долу бағ кими,
Һүснү ачылмыш јенә занбағ кими.

Јағ јоха чыхмышса да, чананәмин
Ешги јајылмыш чаныма јағ кими.

Чөһрәси ағдыр гарытәк Шаһдағын,
Өрпәји – гыпгырмызы бајраг кими.

Ички букүндән мәнә ифрат олар,
Бадә верин шаирә ојмаг кими.

Бәсди, нә чананә, нә бадә, нә һәзз?
Гоншумузун әлләри чајнаг кими.

Тәрк еләјиб бүсбүтүн һејсијјәти
Торпағыма көз дикиб ортаг кими.

Еј бизи пәжмүрдә едән гоншулар
Тапданачагсыз гара торпаг кими.

Дава ојун, мәсләк ојунчаг дејил,
Бахмајыныз мүлкә ојунчаг кими.

Инди нәр әскәрләримин һәр бири
Шаһинә бәнзәр, дајаныб дағ кими.

* * *

Бәхтә бах, ејләдијим јахшы јаман көрсәнди,
Јахшылыг көзләдијим һалда зијан көрсәнди.

Мән хәјалән сәфәр етдим вәтәнин һәр јеринә,
Гарабағ торпағы үстүндә думан көрсәнди.

Дыға дүшмәнләримиз һагда суал етдикдә
Фал ачыб фалчы деди: – Күлләбаран көрсәнди.

Көрмәмишдим сәни, дар иди бу кен дүнја мәнә,
Сәни көрчәк, көзә, еј јар, чаһан көрсәнди.

Елә бил гүввә кәтирдин мәнә, күч бәхш етдин,
Санки, чансыз көрүнән ашигә чан көрсәнди.

Бирләшәрми көрәсән Азәрибајчан биз тәк?
Хәбәр алчаг буну сәндән, һәјәчан көрсәнди.

Бакымы сејр елә дим фикримә Тәбриз кәлди,
Гочаман Шаһдаға бахдым Савалан көрсәнди.

Горхурам, Шаһина, мән гырмызы рәнкдән, чүнки
Јетмиш ил бајрағымыздан бизә ган көрсәнди.

* * *

Ағры мәни, гүссә мәни, гәм мәни
Үстәләјибдир јенә мөһкәм мәни.

Шад оларам һәтта бу саәтдә мән
"Кәл" дејә сәсләрсә чәһәннәм мәни.

Гәрг еләјибләр бизи дурғунлуға...
Һеч белә зар көрмәјиб аләм мәни.

Тарчы, ајыр мизрабы симдән бир аз,
Ағладачаг јохса о "Дилгәм" мәни.

Јан-јөрәми көз јашы нәмләндириб,
Гојма чүрүтсүн, көзәлим, нәм мәни.

Кәлмәсән һәркаһ мәним сәмтимә
Көрмәјәчәксән даһа хүррәм мәни.

Еј мәнә Һәвва, мәнә Шаһин демә,
Ејлә кәлиб сән јенә Адәм мәни.

* * *

Ачмада бағларда чичәкләр јенә,
Учмада хал-хал кәпәнәкләр јенә.

Үзләрә, бәһ-бәһ, нә тәбәссүм гонур!..
Гајнады ган, гызды үрәкләр јенә.

Ҝүл кими гызлар бизи ҝүлшәнлијә,
Ҝүллүјә һәр ҝүн чәкәчәкләр јенә.

Башлајачаг шәнлији кизләнпачын,
Ишләјәчәк көһнә көләкләр јенә.

Јаз јағышы һеј дүшәчәкдир јерә,
Јер дешәчәкдир көбәләкләр јенә.

Гапгара торпаг олачаг јамјашыл,
Охшајачаг ҝөз бичәнәкләр јенә.

Ҝәлбинә, Шаһин, ҝәләчәкдир баһар,
Онда һәјат ешги чичәкләр јенә.

* * *

Бир јол да әкәр севкили дилбәр белә кетсә,
Чан галмајачаг мәндә сәрасәр, белә кетсә.

Тәртәр тәки ахмышды ҝөзүм јашы әзәлләр,
Дилбәр, ахачагдыр јенә Тәртәр, белә кетсә.

Чохданды бағын сејринә биканә олубсан,
Сәндән ҝүсәчәк лалә, сәнубәр, белә кетсә.

Артмагда зәрин гијмәти ҝүндән-ҝүнә, ејваһ,
Зәрсиз галачагдыр нечә зәркәр белә кетсә.

Илһамына ҝөз дәјдими, чохданды ки јазмыр,
Сөздән дүшәчәкдир Әлиһејдәр* белә кетсә.

Артыр көбәләктәк јенә әғјар дејирләр,
Гындан чыхачагдыр јенә хәнчәр, белә кетсә.

Јохдурса низам ордуда јохдур демәк орду,
Баш әјмәјәчәк забитә әскәр, белә кетсә.

* Ҝәзәлхан Әлиһејдәр ТАЛЫБ

Јер меһвәри гопмагда силаһлар сынағындан,
Виран олачаг бәлкә дә меһвәр, белә кетсә.

Ше'рин сајы ҝүндән-ҝүнә артмагда, а Шаһин,
Чатдырмајачаглар мәнә дәфтәр, белә кетсә.

* * *

Тәрк еләсә јар сәни галма ҝүлүстандә,
Ҝејри ҝүлә мејлини салма ҝүлүстандә.

Ҝүл кими ҝүлләр ҝәлиб ҝүлшәнә һәрчәнд ки,
Башга ҝүлүн ҝөнлүнү чалма ҝүлүстандә.

Олмаса да дүнјада шаири ғәмсиз ҝөрән
Ғәм-кәдәри ејнинә алма ҝүлүстандә.

Сөз баһадыр, чан баһа? Анд верирәм Аллаһа,
Сән хәјала бир даһа далма ҝүлүстандә.

Уста тәбиәт јери ҝөр нечә ҝүлләндириб,
Ҝүлләрә шеһ бағлајыб чалма ҝүлүстандә.

Бәһ, о јанаглар јенә, Шаһина, гыпгырмызы,
Санки гызармыш ики алма ҝүлүстандә.

* * *

Ады һәр Әсли олан дилбәрә чананә демә,
Јанмасам мән дә Кәрәм тәк, мәнә пәрванә демә.

Еләсин мәст кәрәк ашиги севда һәвәси,
Меј ичиб мәст олана, еј пәри, мәстанә демә.

Севкинин һәззини, әлбәттә, севән јахшы билир,
Ғәзәлин һәззинисә кәл бу ғәзәлханә демә.

Ешгимиз чохларына ҝәлсә дә әфсанә кими
А һәгигәтсевәним, сән буна әфсанә демә.

Чарә тапмаг кәдәрә, бил ки, умиддән јахшы,
Гојса аллаһ су кәләр бир дә дәјирманә демә.

Демисән сәһв еләјиб бир дәлијә диванә,
Хаһишим вар, дәлијә бир даһа диванә демә.

Шаһинәм, гејријә диванәлијим олса белә
Сәнә биканәлијим јох, мәнә биканә демә.

* * *

Јатмадым мән јенә, бејт јаздым әсәр шөвгүндә,
Баша вурдум кечәни нурлу сәһәр шөвгүндә.

Атланыб сәрһәди һифз етмәјә кетмәк дилләрәм,
Оғру олмазса әкәр, кимди чәпәр шөвгүндә?

Вәтәнин үстүнү тәһлүкә алыбдыр керчәк,
Олмушам мән гоча синнимдә кәһәр шөвгүндә.

Вермәрик бир дашы да дүшмәнә Аллаһ гојса,
Көкләнибдир тарымыз инди зәфәр шөвгүндә.

Тутијәм, еһтијачым вар шәкәрә, еј шәкәрим,
Сәсләрәм мән сәни һәр вә'дә шәкәр шөвгүндә.

Истәмәзсәнми кәмәр белинә, еј инчәбелим?
Голларым гучмаға һазырды кәмәр шөвгүндә.

Шаһина, фәтһ еләдин көнлүнү сән чох нәфәрин,
Ким көнүл фәтһ еләјир, ким дә шәһәр шөвгүндә.

* * *

Чанан пәридир мәним көзүмдә,
Ешг үлкәридир мәним көзүмдә.

Һәр парлајан инчидән дәјәрли
Зәһмәт тәридир мәним көзүмдә.

"Әғјар"дә "јар" сөзү һејфдир,
Бир сәрсәридир мәним көзүмдә.

Нәзм аләминин бөјүк Фүзули
Пејғәмбәридир мәним көзүмдә.

Гүдрәтдә Шаһ Исмајыл Хәтаји
Нәрләр нәридир мәним көзүмдә.

Ешг ордусунун бүтүн севәнләр
Мәрд әскәридир мәним көзүмдә.

Амма, о чаван, чәфалы Мәчнун
Әрләр әридир мәним көзүмдә.

Нофәлсә чәсарәтијлә Шәргин
Искәндәридир мәним көзүмдә.

"Дәрд-гәмди көзәл" дејиб бағырмаг
Шејтан шәридир мәним көзүмдә.

Чанан деди: – Фазилоғлу Шаһин
Сөз зәркәридир мәним көзүмдә!

* * *

Салам олсун, салам олсун һәмишә,
Саф ешгә еһтирам олсун һәмишә.

Бу јолдан дөнмәмәк, севмәк, севилмәк
Мәрам олсун, мәрам олсун һәмишә.

Мүгәддәс, мө'тәбәр ешг аләминдә
Низам олсун, низам олсун һәмишә.

Рәзаләт дашгалаг олсун, хәјанәт
Һәрам олсун, һәрам олсун һәмишә.

Еј ашиг, биһәја әғјарә гаршы
Гијам олсун, гијам олсун һәмишә.

Инамсызлыг имансызлыг јаратмыш,
Инам олсун, инам олсун һәмишә.

Јер олсун, асиман олсун, јар олсун,
Муғам олсун, муғам олсун һәмишә.

Мәһәббәт- Кә'бәдир, Шаһин – дуачы,
Дуам олсун, дуам олсун һәмишә!

* * *

Гүрбәтдәјәм, еј күл, ҹамалын кәлди хәјалә,
Ағ үздә олан гарә халын кәлди хәјалә.

Рәфтарин ипәктәк! Белә хасијјәтә әһсән!
Бир дәм демәрәм галмагалын кәлди хәјалә.

Әфғанә дүшәндән бәри һәззим јада дүшдү,
Һиҹраны көрәндән вүсалын кәлди хәјалә.

Дөнмүш ҹирәјин ганә, а ҹананә, мәнимтәк,
Гәлбимдә мәлал вар, мәлалын кәлди хәјалә.

"Вардырмы мәһәббәт?" дејә сәндән сорушанда
"Јохдурму?" демишдин, суалын кәлди хәјалә.

Саф ешгини һәр јанда мисал көстәрәҹәкләр,
Дилдән-дилә дүшмүш мисалын кәлди хәјалә.

Хошбәхтлијимиз һагда әҹәб варды хәјалын,
Шаһин сәнә гурбан, хәјалын кәлди хәјалә.

* * *

Дүнја көрүб Искәндәри дүнја һәвәсиндә,
Дүнјаје шаһ олмаг кими хүлја һәвәсиндә.

Кәнҹлик заманы гафијәпәрдазлыг едәрдим,
Инди сечирәм сөзләри мә'на һәвәсиндә.

Гудјал сујунун ләззәти јаддан чыха билмир,
Тез-тез кәлирәм саһилә дәрја һәвәсиндә.

Билсәм ки, ҹәһәннәмдәди Һәвва, олуб Адәм
Тәрк ејләјәрәм ҹәннәти Һәвва һәвәсиндә.

"Әғјарләрин гәтли кәрәк" һөкмү верилсә
Биллаһ, кирәрәм мејдана говға һәвәсиндә.

"1001 гөзәл"им вар ки, китаб олмалы бир күн,
Сәрф ејләмишәм өмрү бу севда һәвәсиндә.

Јанмагдады бир чохлары ҹананәдән өтрү,
Шаһинсә јаныр шам тәки мисра һәвәсиндә.

* * *

Әфсус, кәлибдир јенә һиҹран, мәни көзлә,
Бир күн дөнәрәм јанына, ҹанан, мәни көзлә.

Аләм күлү гохлар, мән исә бусәләјәрдим,
Еј бағ, мәни јад ејлә, а бағбан, мәни көзлә.

Көзләрди мәни, дөзмәди, нәркиз күлү солду,
Нәркиз гәмә таб етмәди, рејһан, мәни көзлә.

Кир кол-коса, кизлән јарамаз овчу көзүндән,
Аһу, мәнә инсаф елә, ҹејран, мәни көзлә.

Һиҹранда ҹәфа вар исә Лоғманда шәфа вар,
Һиҹран јенә үзмүш мәни, Лоғман, мәни көзлә.

Һәрчәнд мүсәлманы көрүб чохлары горхуб*,
Кафәр мәнә зүлм етди, мүсәлман, мәни көзлә.

Һагсызлыға үсјан чағы чатмыш, кәләрәм тез,
Чох көзләмишәм мән сәни, үсјан, мәни көзлә.

* "Һарда мүсәлман көрүрәм, горхурам" – М. Ә. Сабир

Мән көјнәјими гырмызы бајраг елэмәкчин
Олмаг диләрәм ал-гана гәлтан, мәни көзлә.

Шаһин күлә дөнмүш, күлү од шәклинә гајтар,
Еј Одлу дијар – Азәрибајчан, мәни көзлә.

* * *

Мәним бир гөзәлимә "Бағбан" адлы
көзәл бир маһны бәстәләмиш мүғәнни
вә бәстәкар достум МӘММӘДБАҒЫР
БАҒЫРЗАДӘЈӘ

Чејрана рәһм ејләјәк, чејраны өлдүрмәјәк,
Ишләдәрәк мин кәләк тәрланы өлдүрмәјәк.

Вәһшилији тәрк едәк, әзмимизи бәркидәк,
Чарәни пүнһан едиб имканы өлдүрмәјәк.

Бағбана бах, бағбана!.. Күл ки һәјатдыр она
Тапдајараг күлләри бағбаны өлдүрмәјәк.

Күлдән ағыр сөз дејиб, "һәр нә десәм, дөз" дејиб,
Ај кишиләр, гыјмајаг, чаналы өлдүрмәјәк.

Ашигә хасдыр вәфа, ејлә вәфа-сүр сәфа,
Әһди гырыб, сындырыб, пејманы өлдүрмәјәк.

Чиркаб олубдур сулар, вармы буна ихтијар?
Мави чајы, дәрјаны, үмманы өлдүрмәјәк.

Биз јенә "сәһв" етмәјәк – инсаны мәһв етмәјәк,
Көј мешәни, бағчаны, орманы өлдүрмәјәк.

Зүлм еләјибдир бизә, чәврү дәјибдир бизә,
Тәк демәрәм, Шаһина, һичраны өлдүрмәјәк.

* * *

Еј јары көрән бүлбүл, играры көрән бүлбүл,
Играры көрән бүлбүл, еј јары көрән бүлбүл.

Еј хары көрән бүлбүл, гыдынмы күлү харә?
Гыдынмы күлү харә, еј хары көрән бүлбүл?

Дилдары көрән бүлбүл, уч, бир дә сәлам ејлә,
Уч, бир дә сәлам ејлә, дилдары көрән бүлбүл.

Ме'мары көрән бүлбүл виранәјә көз дикмәз,
Виранәјә көз дикмәз ме'мары көрән бүлбүл.

Күлзары көрән бүлбүл сусмаг нәди билмәзмиш,
Сусмаг нәди билмәзмиш күлзары көрән бүлбүл.

Чаббары* көрән бүлбүл бүлбүллүјү тәрк ејләр,
Бүлбүллүјү тәрк ејләр Чаббары көрән бүлбүл.

Илгары көрән бүлбүл илгарә хилаф олмаз,
Илгарә хилаф олмаз илгары көрән бүлбүл.

Инкары көрән бүлбүл Шаһин кими ган ағлар,
Шаһин кими ган ағлар инкары көрән бүлбүл.

* * *

Гәзәлхан достум ҺАЧЫ МАИЛӘ!

Нә бөјүк дәбдәбә мүштағы, нә вар ашигијәм,
Көрүр аллаһ-тәала ки, никар ашигијәм.

Нечә вахтдыр мәним Иранда көзүм галмышдыр,
Чанда Тәбриз гүбары вар, гүбар ашигијәм.

Гырғыстанә јолум дүшсә әкәр бир дә, хошам,
Вар гәрарым ки кедим бир дә, гәрар ашигијәм.

Тачикистанда, күман ејлә, тачым вар мәним,
Күрчү мүлкүндә хумарәм ки, Хумар ашигијәм.

Мән Дағыстандә Дәрбәнди көрүб бәнд олдум,
Нечә Түркијјә кими севкили јар ашигијәм.

* Чаббар Гарјағдыоғлу

Түркмәнистан, Газахыстан мәнә чох лүтф етмиш,
Мән гопуз чалдым о јерләрдә, сетар ашигијәм.

Әфганыстан мәним өмрүмдә јадымдан чыхмаз,
Өзбәкистан кими бир түрфә дијар ашигијәм.

Сачларым зирвә гарындан дәхли аг Шаһдағымын,
Өмрүмүн јетсә дә гыш фәсли, баһар ашигијәм.

Шаһина, бахма, гочалсам да, һәјат ешгим чох,
Санмасынлар ки, олуб зар мәзар ашигијәм.

Өзбәкистан, Сәмәргәнд
27.X.1996

* * *

"Ҹанә од вурдум өзүм, пәрванәләрдән күсмүшәм,
Та ки, Мәҹнун олмушам диванәләрдән күсмүшәм"

ӘБУЛГАСЫМ НӘБАТИ

Меј вериб мән ҹүрбәҹүр, мәстанәләрдән күсмүшәм,
Сагиләрдән күсмәјиб, мејханәләрдән күсмүшәм.

Јох хәзинәм, јох дәфинәм, кимләр етмишдир талан?
Һеј сусур виранәләр, виранәләрдән күсмүшәм.

Торпағымдан гоншумун торпаг гопармаг мејли вар,
Һардадыр мәрданәләр, мәрданәләрдән күсмүшәм.

Еј мәним јурддашларым, јурдумда хаин вар икән
Садәләвһәм мән нечә, биканәләрдән күсмүшәм.

Сүн'и рәфтар чох көрүб јан олмушам чох кимсәдән,
Сүн'и даш-гашлар көрүб, дүрданәләрдән күсмүшәм.

Башчылардан, Шаһина, уммагдасан шаһанәлик,
Һардадыр Шаһ Исмајыл, шаһанәләрдән күсмүшәм.

Бејләган, кечә
13 март, 1992

* * *

Вахт варды ки, мејханәдә мејханә дејәрдим,
Меј тәгдим едән сагијә ҹананә дејәрдим.

Ҹананәпәрәстәм дејә бүтханәпәрәстәм,
Ҹананә олан һәр јерә бүтханә дејәрдим.

Сиррим чох иди, сирримә сирдаш исә јохду,
Дүррүм јох иди, дүр сөзә дүрданә дејәрдим.

Сәбр илә гөзәлләрдәки чох рәмзи ачыб мән
Һал әһли олан бир нечә инсанә дејәрдим.

Әгјар олан ашигләри рүсвај едәјәрдим,
Рөвшән кими ашигләрә мәрданә дејәрдим.

Тәнһа галыб илләрлә о Әфган дијарында
Һәр дәрдими һинд әһлинә, әфганә дејәрдим.

Дил вәрдиш олуб јахшы сөзә, јохса, а Шаһин,
Дүнјадәки һәр пис сөзү һиҹранә дејәрдим.

* * *

Вахты һејфисләнмәдән илһамә гурбан ејләдим,
Саф гөзәлләр мән јазыб ҹананы һејран ејләдим.

Бусә дәрдим күл додагдан, диш јериндән әлһәзәр –
Ја илаһи, дишләрим сынсын ки, мән ган ејләдим.

Һәр бир Ашиг мөһтәрәмдир, саф мәһәббәт наминә
Нофәл олдум, мән кириб мејданә түғјан ејләдим.

Мүстәгиллик мүждәси ән хош хәбәрмиш, мәрһәба,
Хош хәбәр лап дәрман имиш, дәрдә дәрман ејләдим.

Сән шаһ олдун, мәнсә Шаһин, ше'рдә шаһ олмаға
Ҹан сағ олсун, еј Хәтајим, бәлкә имкан ејләдим.

Ej Фүзулим, биз гөзәл мүлкүндә ад гојдуг, ону
Сән күлүстан ејләдин, мән шәккәристан ејләдим.

Динди јар: – Шаһин, чох олмуш севкинин пејғәмбәри,
Инди јохдур, мән сәни пејғәмбәр е'лан ејләдим!

* * *

Өмр узуну чох фәғана кәлмишәм,
Амма, хошам мән – чаһана кәлмишәм.

Көјдә күнәш, јердә мәнәм бағры од,
Күндоғана, күнбатана кәлмишәм.

Фитнә-фәсад вар јенә, ох дартылыб,
Јај кәрилибдир, нишана кәлмишәм.

Гоншуму сармыш Гарабағ нијјәти,
Хар олачагдыр, күмана кәлмишәм.

Јох, даһа "гардаш" дејиб алданмарам
Лап дејә бир күн "имана кәлмишәм".

Гырмызы бешкушәли улдузларын
Фајдасы јохмуш, зијана кәлмишәм.

Гуш тәки учмагда х ә ј а л л а р көјә,
Јердә нә вахтдыр чәзана кәлмишәм.

Кәлди јерә Адәм әлејһүссәлам,
Мәнсә учуб асимана кәлмишәм.

Мәндә мәләкләрлә көрүш шөвгү вар,
Гијјә чәкиб кәһкәшана кәлмишәм.

Аллаһ, ибадәткаһымыз ешг имиш,
Чан верибән ешгә чана кәлмишәм.

Шаһинијәм севкинин, устадларым,
Вармы суал, имтаһана кәлмишәм.

* * *

Гүрбәтин гәм-кәдәриндән хәбәрим јохду мәним,
Нәләриндән, нәләриндән хәбәрим јохду мәним...

Ајрылыг өјлә гылынчмыш ки, кәсәрмиш кәләји,
О гылынчын кәсәриндән хәбәрим јохду мәним.

Јајылыбмыш нәзәримдән фәрағын сүртүк үзү,
Фәрағын бәд нәзәриндән хәбәрим јохду мәним.

Дүшүнүрдүм ки, сәадәт мәнә үз вермишдир,
Зијанындан, зәрәриндән хәбәрим јохду мәним.

Дүшүнүрдүм ки, сәјаһәт едәрәм сакитчә,
Нечә мәдһуш сәфәриндән хәбәрим јохду мәним.

Дүшүнүрдүм ојанар сәбр илә бәхтим јатмыш,
Һәлә бундан бетәриндән хәбәрим јохду мәним.

Шаһина, јахшы ки, рәдд олду гаранлыг һичран,
Вүсалын ал сәһәриндән хәбәрим јохду мәним.

* * *

Севчәк јары, бәхтәвәр мән олдум,
Һичранә чалан зәфәр мән олдум.

Олсам да һәмишә јурда бағлы,
Һәрдәнбир едән сәфәр мән олдум.

Дәрвишлијә гибтә етмәсәм дә,
Дәрвиш кими дәрбәдәр мән олдум.

Гүрбәтдә үрәк зај олду гәмдән,
Гүрбәтдә чәкән зәрәр мән олдум.

Алим тәки мәшһур олмасам да,
Ашиг тәки мө'тәбәр мән олдум.

Вар иди атамда зәһмәт ешги,
Фазил кишидән бетәр мән олдум.

Шаһин гушутәк ҹошанда илһам
Шаһин гушуна дөнәр мән олдум.

* * *

Севдим сәни, ҹананлыға лајиг сәни көрдүм,
Шадлан ки, хураманлыға лајиг сәни көрдүм.

Ҹанан деди: – Шаһинлијә лајиг тәк өзүнсән,
Шаһин деди: – Ҹејранлыға лајиг сәни көрдүм.

Тәклиф едирәм мән сәнә: – Дилбәрләрин, еј күл,
Ол султаны, султанлыға лајиг сәни көрдүм.

Көрдүм јухуда танрымы, танрым деди: "Шаир,
Мән үмдә гөзәлханлыға лајиг сәни көрдүм".

Һәр вә'дә мүгәддәс демишәм ашигә, әҝәр,
Иблислијә, шејтанлыға лајиг сәни көрдүм.

Мән һеч кәси ше'римдә пәришан еләмәздим,
Бир көр ки, пәришанлыға лајиг сәни көрдүм.

Ҹанан, сәни бәнзәтмиш идим ҹејрана, сәһвдир,
Ҹејран нәди, асланлыға лајиг сәни көрдүм.

Ваһид сәни азад диләјиб бејлә дејиб ки,
"Һүррријјәтә*, инсанлыға лајиг сәни көрдүм".

Шаһин сәнин уғрунда кедәр гоч кими гурбан,
Кәл сөјлә ки "гурбанлыға лајиг сәни көрдүм".

* * *

Мәнә зәркәр демисән сән, сәнә мән зәр демишәм,
Нә өзүн бөһтан атыбсан, нә өзүм шәр демишәм.

* Һүрријјәт – әрәбҹә "азадлыг" демәкдир.

Јанмырам мәндә јаныркән бу гәдәр ешг алову,
Өзүмә бөјлә тәбиәтлә сәмәндәр* демишәм.

Күлмүшәм, ағламышам "Һоп-Һоп"у салдыгҹа јада,
Рәһмәт олсун сәнә, еј Мирзә Әләкбәр, демишәм.

Баш гојуб күл синәјә хејли гөзәлләр јаздым,
Бу сәбәбдән дә јара мән синәдәфтәр демишәм.

Һамымыз кәлди-кедәр ашигијик дөвранын,
Гејси ашигләрә мән даими рәһбәр демишәм.

Јердә мәһшәр олачаг вар гијамәт заманы,
Мән исә јарсыз өтән һәр күнә мәһшәр демишәм.

Шаһина, ағјар олан бәндә көрүнмәз көзүмә,
Гәләмим хәнҹәрә бәнзәр, она хәнҹәр демишәм.

* * *

Көрдүкҹә мәним ешгими һеј хүррәм олурсан,
Күндән-күнә әһдиндә, күлүм, мөһкәм олурсан.

Үстүнлүјүнә севкимизин галмады шүбһән,
Шадәм ки, мәнимтәк белә хатирҹәм олурсан.

Вар өјлә әдәб сәндә утанҹаглығын артыр,
Һәрчәнд мәнә һәр ләһзә, һәр ан мәһрәм олурсан.

Јандыгҹа ҹаным шәм тәки – пәрванәјә дөндүн,
Пәрванәјә дөнсәм мән әкәр – сән шәм олурсан.

Јарым, бу гөзәл саһибинин һәмдәми јохду,
Хошдур мәнә дәмдән-дәмә сән һәмдәм олурсан.

Күн көрмәди кен дүнјада Мәҹнун гаракүнлү,
Еј көзләрим, андыгҹа ону һеј нәм олурсан.

* Сәмәндәр – әсатирдә одда јанмајан гуш.

Шаһин, елә бил әғјара јазмыш буну Әвни*:
"Адәм дејиләм сән дә әкәр адәм олурсан".

* * *

"... Гане олмаз ҹәннәти-фирдовсә дидар истәјән...,
... Јарсыз галмыш ҹаһанда ејбсиз јар истәјән"**.

Ҝирмишәм мејханәјә, ҹананларын мәст һәр бири,
Мәстләр мәст истәјирләр, јохду һүшјар истәјән.

Ҝејс өләндән башчысыздыр мөһтәшәм ешг ордусу,
Орду галмышдыр бахымсыз, вармы сәрдар истәјән?

Әғјары һәчв ејләдим Сејјид Әзим Ширванитәк,
Јахшы рәфтар ејләсин гој јахшы рәфтар истәјән.

Мәрһәба, һәмдәмләримдән разыјам дүнја гәдәр,
Дәмбәдәм гој зар ола ешг әһлини зар истәјән.

Бағибан олдум ҝөзәл мүлкүндә зәһмәтләр чәкиб,
Бағ суварсын, күл бечәрсин ҝөнлү күлзар истәјән.

Јарсыз галсам, фәләкдән мән зәһрмар истәрәм,
Шаһина, аләмдә вар имиш зәһрмар истәјән.

* * *

Мәҹнунам мән јени, Лејланы ҝәтирдим әлә мән,
Ән зәриф дујғуну – севданы ҝәтирдим әлә мән.

Сөз ачыб Әсли-Кәрәмдән әсл ашиг сајағы
Севҝилим, чох јени мисраны ҝәтирдим әлә мән.

Хиффәтимдән боғулурдум, сәни Һәвва сандым,
Адәмә, ҝөр нечә Һәвваны ҝәтирдим әлә мән.

---

* Әвни бәј – османлы шаири
** Бејт Әһмәд паша Вәлијуддиноғлунундур.

Лап Зүлејхајә дә бә'зән нечә мисра гошдум,
Елә зәнн етмә Зүлејханы ҝәтирдим әлә мән.

Ахтарыб ешгү-мәһәббәтдә бүтүн дәрдә дәва,
Арајыб, чох јени мә'наны ҝәтирдим әлә мән.

Алараг тә'лими Сократ кими устадлардан
Чох ачыб сирр, мүәмманы ҝәтирдим әлә мән.

Гарабағ торпағымы, Шаһина, алсам ҝеријә
Елә саннам ки, бу дүнјаны ҝәтирдим әлә мән.

* * *

СҮЛЕЈМАН РҮСТӘМӘ нәзирә

Хәстәләнсән, мән тәкин Лоғманын олсун – олмасын?
Бусә – дәрмандыр, ҝүлүм, дәрманын олсун – олмасын?

Ашиг олмаг – Лејли олмаг, Мәҹнун олмаг шөвгүдүр,
Севмәмәк нөгсан исә нөгсанын олсун – олмасын?

Ашигиндән дәмбәдәм јарым, вүсал истәрмисән?
Һеч суал верәмми ки, һиҹранын олсун – олмасын?

Јардым истә – һазырам мән, имдад истә-һазырам,
Хаһишин лазым дејил, фәрманын олсун – олмасын?

Чулғајыбдыр фикрими үммандa мәрҹан истәји,
Баш вурумму үммана, мәрҹанын олсун – олмасын?

Сән јох олсан – мән јох оллам, бир сәбәб вардыр буна:
Ҹәннәт ичрә, еј пәрим, гылманын олсун – олмасын?

Чатды "Гурбан бајрамы", јохдурса гурбан мән варам,
Кәс мәни, Шаһин сәнин гурбанын олсун – олмасын?

* * *

Ешгә ришхәнд еләјән лал кими дилсиз галсын,
Гынајан бүлбүлү бүлбүл кими ҝүлсүз галсын.

Нә нәдәр корлајачаг әчнәби сөзләр гөзәли?
Гој саф олсун о гөзәл үмманы, килсиз галсын.

Улу ашигләри һәр кәс ки икид зәнн етмәз
Дүшәрәк чөлләрә Мәчнун кими елсиз галсын.

Дәли илһам тәки гој селләри түғјан етсин,
Гыјмарам Гудјала, Килкилчаја селсиз галсын.

Нечә јол гојду о гүрбәт мәни һәсрәт Муғана,
Гојмајын сиз нәзәрим бир даһа Милсиз галсын.

Өзкә торпаглара дүшмәз тамаһым бир зәррә,
Узадан јурдума әл, Шаһина, әлсиз галсын!

* * *

Профессор АБДУЛЛА АББАСОВА

Јаз кәлди, гышын шахтасы гышлагларa кетсин,
Ашигләримиз дәстә илән бағлара кетсин.

Јаз јағмуру торпаглара версин тәзә гүввә,
Селләр чај олуб бир даһа чајлаглара кетсин.

Чыхсын шәһәрин гыр гохулу даш гәфәсиндән,
Шаирләримиз јурдлара, ојмаглара кетсин.

Ашиг тәки севмәз јары әғјарлыг едәнләр,
Дағ бојда мәзәммәт елә алчаглара кетсин.

Јаз фәсли вурулдум нечә ил өнчә о јарә,
Фикрим јенидән гој о көзәл чағлара кетсин.

Селләнмәјә каш ганлы о јанвар күнү тәк ган*,
Ган рәнки гәрәнфилләрә, бајраглара кетсин.

Шаһдағ, Бабадағ мәфтун едиб гәлбими өјлә
Шаһин демәз һеч вә'дә "аһым дағлара кетсин".

---

* 1990-чы илин 20 јанвар Ганлы Шәнбә Күнүнә ишарәдир.

* * *

Хәстә мәнәм, хәстәјә Лоғман – сән,
Еј көзәлим, тап мәнә дәрман сән.

Истәјимин үнваны сәнсән фәгәт,
Арзу мәнәм, арзуја имкан – сән.

Һеј демишәм "мән сәнә гурбан олум",
Һеч демәрәм "ол мәнә гурбан сән".

Көздә бәбәктәк горујаг вәсли биз,
Јахшы билирсән нәди һичран сән.

Мән Кәрәмәм, Исмајылам, Вагифәм,
Әсли – өзүн, Тачлы, Хураман-сән.

Сән демисән "мән кими чанан һаны?",
Мән демишәм "сән кими чанан – сән".

Шаһинә руһ, бил ки, өзүнсән верән,
Шаһинә чан – Азәрибајчан, сән!

* * *

Күсдү мәним севкили јарым бу күн,
Күлмәди, ејваһ, никарым бу күн.

Күлдүрәчәк гүссәни дәрдим мәним,
Өлдүрәчәк һәзи гүбарым бу күн.

Ешг ола һәр ләһзәси ашигләрин!
Вај, зај олмуш о шуарым бу күн.

Јарды хумар ејләјән һәр күн мәни,
Галмады бир зәррә хумарым бу күн.

Мән ки, муғамат охујардым һәзин,
Динмәди тар, сусду "Гатар"ым бу күн.

Зәнн едирәм һәтта гәзәл јазмаға
Чатмајачаг сәбрү гәрарым бу күн.

Көнлү ачылмыр јарымын бир килә,
Шаһина, сынмышмы ачарым бу күн?

* * *

Чаным ссвки, севәнләрчин һәмишә ифтихар олдун,
О вахтдан мән вар олдум ки, мәним гәлбимдә вар олдун.

Нә мө'чүздүр сәнин чәзбин, сәнин сеһрин, сәнин меһрин!..
Күнәшсәнми, аловсан ја? Јанар, һәм јандырар олдун.

Сәни Адәмми кәшф етмиш, сәни Һәввамы тапмышдыр?
Һачандан, еј мәһәббәт, хилгәт ичрә бәргәрар олдун?

Сән е'лан ејләјиб һәр јанда сүлһү мөһтәрәмләндин,
Олуб чох чәнкә Чин сәдди, һасар олдун, дивар олдун.

Чәләнк һөрдүн сәдагәт күлләриндән нөвбәнөв, амма
Рәзаләт гол-будаг атчаг бычаг олдун, мишар олдун.

Нә шәффафсан булаглартәк, нә чүр сафсан бәјаз гартәк!
Сән ашигдән вәфа көрдүн, сән әғјардан кәнар олдун.

Муғам олдун, кәлам олдун, гәзәлләшдин, көзәлләшдин,
"Секаһ" олдун, "Чаһаркаһ" олдун, еј севки, "Гатар" олдун.

Нә һал бу, Шаһина, һәрчәнд өтүбдүр шаһлыг әјјамы
Сән амма севки мүлкүндә шаһ олдун, һөкмдар олдун.

* * *

Јенә мән көзләјирәм ишрәти сәндән, чанан,
Меји гој мәндән ола, шәрбәти сәндән, чанан.

Јарадыб сән нечә фүрсәт мәнә тәб вермишдин,
Көзләрәм мән тәзәдән фүрсәти сәндән, чанан.

Нә гәдәр дөзмәк олар һичрана, ајдынлат бир,
Нә гәдәр чәкмәк олар мөһнәти сәндән, чанан.

Чыздағым чыхды мәним гүрбәтә һәр дүшдүкчә,
Тале етсин гој узаг гүрбәти сәндән, чанан.

Ачы анлар јада дүшмәз мән ешитсәм бир дә
О ширин ихтилаты, сөһбәти сәндән, чанан.

Сәнә хилгәтми дејил, јохса мәләксәнми дејим?
Истәрәм мән ајырам хилгәти сәндән, чанан.

Сән сәдагәт тәләб етдин кечә-күндүз мәндән,
Еләдим мән тәләб үлвијјәти сәндән, чанан.

Әһсән олсун дејирәм сәндәки саф севдаја,
Гој көзәлләр көтүрә ибрәти сәндән, чанан.

Мәчнунун гијмәтини Лејли нә көјчәк вермиш!..
Шаһин истәр о тәһәр гијмәти сәндән, чанан.

* * *

"Шури-ешгин ахыры башыма севда кәтирир,
Бу мүшәххәсди ки, ешг ашигә говға кәтирир"*.

Јухуда Мәчнуну андым, көзә көрсәнди о дәм
Ип салыб бојнуна диванәни Лејла кәтирир.

Киминин севки бағы бир күлә һәсрәт, амма
Киминин әһд ағачы бал кими хурма кәтирир.

Елә кәс вар ки, тәмәнна еләмәз һеч кимдән,
Елә кәс вар ки, сәма бојда тәмәнна кәтирир.

Инана билмирәм әсла көрүб ашигләрини
Бизә аләм јени Адәм, јени Һәвва кәтирир.

---

* Бејт Хуршудбану Натәванындыр.

Молла вар – сөвг еләјир фикри кәламуллаһә,
Молла вар – фикринә һәр санијә һәлва кәтирир.

Нечә шадәм ки, кедир гыш, апарыр чох дәрди,
Аризу көјләри, бәһ-бәһ, јенә дурна кәтирир.

Бир күнүм бә'зән олур хәлг еләмир бир мисра,
Бир дәгигәм, күн олур, бир нечә мисра кәтирир.

Деди јарым мәнә: – Вар кәлмә ки, мә'насыздыр,
Сөјләдим: – Кәлмә дә вар бир нечә мә'на кәтирир.

Деди: – Шаһин, нијә јаш олду көзүн? – Дилләндим:
Көзүмүн јоллары көздән јени дәрја кәтирир.

* * *

Еј танры, јаратмысан чаһаны
Јалныз сәнәдир онун күманы.

Аләмдә букүн јаман тәзад вар,
Аллаһ, еләә јахшы һәр јаманы.

Шејх, олду чобан, чобаны кордүк,
Көз көрмәди шејх олан чобаны.

Чох-чох гоча вар, чаванлашыбдыр,
Бә'зән гоча көрмүшүк чаваны.

Саф севки хејирди, хејрә ач јол,
Олмуш хејирин һачан зијаны?

Әҝәр әбәди јатырса јатсын,
Еј танры, ојатма һәр јатаны.

"Бу фани өмүр чаһанда галмаз,
Бәхш ет бизә өмри-чавиданы"*.

* Бејт Шаһ Исмајыл Хәтајининдир.

Шаһин гөзәл ичрә һөкмрандыр,
Јарәб, хәчил етмә һөкмраны!

* * *

Мән јанмадајам шам тәки, пәрванә көрүнмүр,
Пәрванә көрүнмүр, јә'ни чанана көрүнмүр.

Вардырмы мәкәр башга пәришан мәнә бәнзәр?
Рәһм ејләјән аләмдә пәришанә көрүнмүр.

Һалсыз дәјир ашиг көзә, мә'шугә – көнүлсүз,
Һәр јан долу кирјан илә, мәстанә көрүнмүр.

Чејран көзә дәјмир дејә чаш-баш галыб овчу,
Бағбан јенә һејрәтдә галыб, нанә көрүнмүр.

Јарәб, нә олубдур ахы инсанлара бөјлә?
Инсан еләмир мәрһәмәт инсанә, көрүнмүр.

Бәсдир, нәнәчан, көһнә нағыллар мәнә мә'лум,
Вардыр јени ашиг, јени әфсанә көрүнмүр.

Шаһин, сәнә хошдур дөнәсән Мәчнуна, амма
Хошлугла олан сән кими диванә көрүнмүр.

* * *

Нә гәдәр чанда, а чанан, һәлә имкан јери вар
Көрүшәк чохлу кәрәк, ортада һичран јери вар.

Булбүләм, бүлбүлә, әлбәттә ки, күлшән лајиг,
Сәнә лајиг, а күлүм, бағда күлүстан јери вар.

Јер верибдир ана дүнја һамыја гојнунда,
Дағда гартал јери вар, дүздәсә чејран јери вар.

Мән кәрәк гурбан олум шанлы Азәрбајчаныма,
Һәрәнин бир јери вардыр, мәнә – гурбан јери вар.

Бүрүјүбдүр бизи минләрлә гәшәнк инсанлар,
Амма, бә'зән, көзәлим, ортада шејтан јери вар.

Јердә күлкүн јанағынтәк ачылыбдыр күлләр,
Көјдә мәрҹан додағынтәк гызаран дан јери вар.

Кими фәрш үстдә верир јер, кими тахт үстүндә,
Амма, гәлбимдә мәним, Шаһина, ҹанан јери вар.

* * *

Јерсиз ахан ганлара һејфим кәлир,
Ҹанлара, ҹананлара һејфим кәлир.

Көјдә, суда, јердә мәкан ејләјән
Гушлара, һејванлара һејфим кәлир.

Тарлалара, бағчалара, бағлара,
Дағлара, орманлара һејфим кәлир.

Көј сулары чиркаб олан, нефт олан
Чајлара, үмманлара һејфим кәлир.

Инди "шәһидләр" дејилән кәсләрә –
Накам о гурбанлара һејфим кәлир.

Имканымыз вар ки, гураг ҹәннәти,
Күл кими имканлара һејфим кәлир.

Кетсә белә һејф едәҹәк дүнјаны,
Шаһина, инсанлара һејфим кәлир.

* * *

Мән мәһәббәтдән әл үзмәм – дәрдимин дәрманыдыр,
Ашиг олмаг, еј адамлар, Адәмин фәрманыдыр.

Бир көзәлдән зәвг алыб мин бир гәзәл нәзм ејләдим,
Нәшри баш тутсун кәрәк – "Мин бир гәзәл" диваныдыр.

Аллаһындан горхмајыр Ханкәндимин меһманлары,
Нашүкүр түғјаныдыр бу, нашүкүр үсјаныдыр.

Бир мүгәддәс мејданым вар, сәсләрәм ҹомәрдләри,
Пәһливан мејданыдыр бу, гәһрәман мејданыдыр.

Әзрајыл мән ујғудајкән кәлди ҹанымчын, дедим:
– Бир ҹаным вар вермирәм, чых кет, јарын гурбаныдыр.

Һичраным чохдур мәним, һәркаһ сајарсам дағ олар,
Чыхмајан бир ләһзә ҹандан ҹананын һичраныдыр.

Шаһина, бир вахт Фүзули олду Мәҹнун инди мән –
"Доғру дерләр һәр заман бир ашигин дөвраныдыр"*

* * *

Гүрбәтдә мәнә күл вә күлүстан да гәһәтдир,
Һәзз алмалы јар, севмәли ҹанан да гәһәтдир.

Илләрлә дүшүб Кабула фәрјад еләдим мән,
Бир чарә көрүнмүр, һәлә имкан да гәһәтдир.

Лә'л алмаг үчүн јарә, Бәдәхшанә тәләсдим,
Көрдүм ки, ҹаным, лә'л Бәдәхшанда гәһәтдир.

Әғјарләр һәр јанда әдәбсизлик едирләр,
Еј танры, әдәб бир јана, әркан да гәһәтдир.

Диванәси дә, шејхи дә вар аләмин, амма
Ашиг һаны Мәҹнун тәки? Сән'ан да гәһәтдир.

Логмансыз олан хәстә галыб дәрмана мөһтаҹ,
Логмансыз олан хәстәјә дәрман да гәһәтдир.

Јарәб, һәр ики Азәрибајҹандан узагәм,
Шаһин јазыға Азәрибајҹан да гәһәтдир.

Әфганыстан, Һерат,
25 март, 1987

* Мисра Мәһәммәд Фүзулининдир.

* * *

Гөзәл муниси достум
СӘН'АН КӘРИМОВА

Бир ләһзә јорулмазмы дилим, һеј "Губа" сөјләр,
"Гудјал чајы, Шаһдағ, Бабадағ, ел, оба" сөјләр.

Кил-кил чајы, Гәчрәш булағы, мәрһәба, әһсән,
Әһсән дилимә, көр нә гәдәр "Мәрһәба" сөјләр.

Сајдыгча көзәлликләри алмагдајам илһам,
Лал олсун о дилләр ки јалагдыр, габа сөјләр.

Дилләнди тарым, вәчдә кәлиб алдығым һәззи
Көксүм тара, мизраб симә, сим мизраба сөјләр.

Әфсус, бу дијардан чох ајырмыш мәни гүрбәт,
Таб-тагәтими, еј Губа, тагәт таба сөјләр.

Вахт варды ки, буз балтасы тәк мөһкәм идим мән,
Гызмыр сүмүјүм инди, дил һәрдән "соба" сөјләр.

Мүдрик гочалыг, бәһ, нә гәдәр јахшыдыр, амма
Писдир ки, көзәлләр мәнә "Шаһин баба" сөјләр.

* * *

Тәклији инкар еләмәк јахшыдыр,
Интизары зар еләмәк јахшыдыр.

Севмәмәјин зилләтини шәрһ едиб,
Севмәји изһар еләмәк јахшыдыр.

Гәлбинә мин гүссәни јох, дәрди јох
Бирчә јары јар еләмәк јахшыдыр.

Чарчы олуб, дүзлүјү, дүзкүнлүјү
Һәр тәрәфә чар еләмәк јахшыдыр.

Сүлһә инамсызлығы рәдд ејләјиб
Е'тибары вар еләмәк јахшыдыр.

Доғрулуғун, јахшылығын, дүзлүјүн
Сәддини һәмвар еләмәк јахшыдыр.

Мәчнуна рәһмәт! Даһа ешг мулкүнә
Шаһини сәрдар еләмәк јахшыдыр.

* * *

"Севдим" дејирәм мән сәнә дилдар, нә сөзүн вар?
Гәлбимдә бу һисс бир нечә ил вар, нә сөзүн вар?

Һәр кәс белә ашигсә, көрүм бәхтәвәр олсун,
Бәдбәхтлијимә олма сәбәбкар, нә сөзүн вар?

Гәлбим елә виранә ки, бир ме'мара мөһтач,
Олмаз дејирәм сән кими ме'мар, нә сөзүн вар?

Бир севкимиз олсун ики гәлб ичрә, әзизим,
Дүнјаје едәк фикримизи чар, нә сөзүн вар?

Нофәл тәки пәркар һаны мәрданәләр ичрә?
Вардырмы көрән мән тәки пәркар, нә сөзүн вар?

Гәлбимдәки саф севкини тәсдигләјиб аләм,
Еј јар, еләмә тәсдиги инкар, нә сөзүн вар?

Әһд-илгары кәл тәгдим едәк биз бизә инди:
Дүшсүн сәнә әһд, Шаһинә илгар, нә сөзүн вар?

* * *

Күнаһ олмаз десәм һәркаһ күнаһым јох, савабым вар,
Пәнаһ ејлә өзүн јарәб, пәнаһым јох, әзабым вар.

Үмидләр чанда јер тутмуш һәмин чананла бирликдә,
Дошаб алдым ки, бал чыхсын, балым јохдур, дошабым вар.

Еј әғјар адланан кафир, сәни хар ејләрәм һәр дәм,
Әкәр сән бир суал етсән, мәним мин бир чавабым вар.

Чалышдым даима өмрүм боју шәрдән гачым, гачдым,
Кәнарәм шәр-шәр ишләрдән, шәрабым јох, күлабым вар.

Мәним никбинлијим бәдбинлијимдән күчлүдүр, чанан,
Әкәр тагәт түкәнмишдирсә дә, гәм чәкмә, табым вар.

Вериб һичраны даг чәкдин мәнә, еј дүнја, илләрлә,
Доғулмуш ајрылыглардан дәмадәм изтирабым вар.

Итиб һагтым мәним, јохдур һесабы мән чәкән дәрдин,
А Шаһин, зүлм едиб һагсыз, фәләклән һагт-һесабым вар.

* * *

Көркәмли шәргшүнас алим достум
ВАСИМ МӘММӘДӘЛИЈЕВӘ

Гејб олду, көрүнмүр, јенә Шаһдағда думан вар,
Шаһдағда думан вар дејә гәлбимдә фәған вар.

Әфсус о көзәллик бу сәһәр итди көзүмдән,
Јохдур сүрү отлагда, нә неј вар, нә чобан вар.

Чох јахшы ки, никбинлијә мејлим даһа чохдур,
Чох јахшы ки, чисмимдә үмид муниси чан вар.

Әлбәттә, көзәллик тәзәдән көрсәнәчәкдир,
Шаһдағда баһар вар иди, Шағдағда хәзан вар...

"Сарсылмаз" олан иттифагым ләрзә ичиндә,
Чох јердә гәтл, мә'рәкә, чох јанда талан вар...

Бир шәнбә күнү* көјнәјим ал бајраға дөндү,
Бајрагда бу күн көјнәјин үстүндәки ган вар.

Бир күн дүзәләр јапдығымыз әјри әмәлләр,
Бир күн дикиләр јыхдығымыз өлкә, күман вар.

Инкар еләмишдик сәни, танрым, бизи әфв ет,
Дүнја јаранбдырса, а Шаһин, јарадан вар!

* 1990-чы ил 20 јанвар ганлы шәнбә күнүнә ишарәдир.

* * *

Нечә јол сөјләмишәм, еј пәри, сәндән јохдур,
Валеһ етдин нә гәдәр дилбәри, сәндән јохдур.

Зәрә, ја зивәрә мејл етмәмисән һеч вә'дә,
Нејләјирсән зәри, ја зивәри? Сәндән јохдур.

Зәркәрәм мән, зәрисән сәнсә бу дүнја евинин,
Сән ки, шад ејләмисән зәркәри, сәндән јохдур.

Јердә һејрәтдә гојубсан јерин "улдузларыны",
Көјдә мат ејләмисән үлкәри, сәндән јохдур.

Нә гәдәр севкили вардыр бу көзәл аләмдә,
Еј бүтүн севкилиләр сәрвәри, сәндән јохдур.

Додағынданмы сәнин әнбәр әтирләнмишдир?
Ја, додаг әтрә салыб әнбәри? Сәндән јохдур.

Деди јар: – Шаһина, вар сөз ки, бибәрдән ачыдыр,
Сөзүнүн вар елә бир шәккәри, сәндән јохдур.

* * *

Алим вә фазил инсан олан ФАЗИЛ МӘММӘДОВА

"Еләди вәсф көнүл аризи-чананы гәләт,
Охуду тифл бу мәктәбдә "Күлүстан"ы гәләт"*.

Дејирәм "дәрдими аләмдә һәр адәм билмәз",
Јазды Логман кәләрәк дәрдимә дәрманы гәләт.

Дејирәм "Логманы кәндәрмәјиниз, јар кәлсин",
Көндәрирләр тәзәдән үстүмә Логманы гәләт.

Ким сатыбдыр көрәсән Хан Гарабағ торпағыны?
Етдији әмри гәләт, вердији фәрманы гәләт.

Гәләт игдам едәнин нәсли гәләтдир мәнчә,
Бөлдүләр вәһши кими Азәрибајчаны гәләт.

* Бејт Сејид Әзим Ширванининдир.

Бу нә ишләрди ријакар, нә әмәлләрди хараб?
Бәндәси сәһв eләјир, һакими, султаны – гәләт.

Сөз гәләт, чарә гәләт, вә'дә гәләтдир, Шаһин,
Бүрүјүбдүр бу гәләт мүлкдә һәр јаны гәләт.

* * *

Сәнәма, зүлфүнә мән нанә дејәрдим бир вахт,
Өзүмә мәст, сәнә мәстанә дејәрдим бир вахт.

Инди гүрбәтдә гәриб дурнаја дөнмүш шаһин,
Бәнзәдин шаһини тәрланә дејәрдим бир вахт.

Чәкирәм инди нәләр мән буну аллаһ билир,
"Чәкилим јарла күлүстанә" дејәрдим бир вахт.

Севки тахтында отурмуш гоша ашигләрдик,
Өзүмә шаһ, сәнә шаһанә дејәрдим бир вахт.

Дәли шејтан да "гајыт, галма" дејир, мән разы,
"Лә'нәт олсун дәли шејтанә" дејәрдим бир вахт.

Мәни, ричә едирәм јурдума гајтарсынлар,
Дедијим һәр сөзү мәрданә дејәрдим бир вахт.

Инди чох сирри бәјан етмәјирәм чананә,
Сирри чананә сәмиманә дејәрдим бир вахт.

Әфганыстанда, а Шаһин, ешидән јох сөзүмү,
Сөзүмү Азәрбајчана дејәрдим бир вахт.

* * *

Әдәбијјат мүәллими рижазијјатчы СУДЕФ МУСАЈЕВӘ

Јарым кәләрәк дәрдимә јар олса кифајәт,
Чох шеј диләмәм, јар хумар олса кифајәт.

Бир кузә кәлә ортаја, бир шам, ики бадә,
Рәггасә ола, саз ола, тар олса кифајәт,

Әһдим јара һеч вә'дә гырылмаз, демәјин ки,
Тимсаһ дишитәк әлдә мишар олса кифајәт.

Чин сәдди чәкилсин кәрәк әғјарлар өнүндә,
Һәркаһ о бөјүклүкдә дивар олса кифајәт.

Һәр мүсбәт олан хисләти исбатә нә һачәт?
Ашиглијимиз аләмә јар олса кифајәт.

Бәдбәхтлијә чәһд ејләсә дә мәрдимазарлар
Хошбәхтлијә әлләрдә ачар олса кифајәт.

Шаһин, бизи минләрлә шуар тәнкә кәтирди,
Амма, "Јашасын ешг!" шуар олса кифајәт.

* * *

"Дедим ки, көнүл зирү-зәбәр олмасын, олду,
Һәмварә көзүм әшклә тәр олмасын, олду"

СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВАНИ

Сөјләрди көнүл "бир дә сәфәр олмасын", олду,
"Гүрбәтдә күнүм гүссә-кәдәр олмасын", олду.

Чүмдугча фәраг үстүмә һеј дад еләјәрдим:
"Јарәб, белә дәһшәтли хәбәр олмасын", олду.

Етдикчә һөкмләр мәнә һичран, дејәр идим:
"Фәрманлары бундан да бетәр олмасын" олду,

"Гој рәдд ола әскәр ки, дурубдур Араз үстдә,
Еј танры, бу мәфтилли чәпәр олмасын", олду.

Көрдүкчә ширинлилләри, бәрк арзулајардым:
"Дилләрдә, додагларда зәһәр олмасын" олду.

"Сидг илә, үрәкдән севән ашигләрә, јарәб,
Көз дәјмәсин, әлбәттә, нәзәр олмасын", олду.

Гучдугча јарын белини, Шаһин, дејәр идим:
"Белиндә голум бәсди, кәмәр олмасын", олду.

* * *

Јазычы достум ӘЛИБАЛА ҺАЧЫЗАДӘНИН 60 баһары мүнасибәтилә

Бәллидир, хејли көрүбдүр гоча дөвран – досту,
Дост һәр ләһзә кәрәк ејләјә һејран – досту.

Бу көзәл күндә гәзәл шөвгү илән вәчдә кәлиб
Мәшәди Әлбаланын ади гәзәлхан досту.

Достларым вар иди мејханәдә бир вахт чохлу,
Мәни чәлб ејләмәдә индисә мејдан досту.

Сәнлә гүрбәтдә кечән күнләри һеј јад едирәм,
Олмушуг көр нечә мүддәтди ки, һичран досту.

Гоча әфган ели, Иран ели дә достундур,
Ким көрүб дост еләјә достуна гурбан досту.

Иранын Азәрбајчанда олан досту нә чох!..
Ирана верди әлин Азәрибајчан досту.

Достларын көр нә гәдәр, амма ки, чананын бир!
Ашигин олмалы бир севкили чанан досту!

Шаһина, мән сыхырам Әлбаланын әлләрини,
Мән кимәм? Әлбаланын көһнә бир "әфган" досту.

25.XII.95.

* * *

Горхурам чатса мәнә, чатмаја, гуртарә әлач,
Көрәсән вармы мәним дәрдимә бир чарә, әлач?

Ким сағалдар мәни сәндән савајы, еј дилбәр,
"Еј Мәсиһанәфәсим, гыл мәни-бимарә әлач"*.

Көзләримдән көјә галхыб нә гәдәр фәвварә,
Олачагдыр мәнә, зәнн етмә ки, фәвварә әлач.

Мәни асмаг диләсән, јахшыча ас зүлфүндән,
Нејләјим, јохса галыб бир дәнә мисмарә әлач.

Рәһмимин сәрһәди јох, мәрһәмәтим саһилсиз,
Нә јаман сәрф еләдим мән, һаны дилдарә әлач?

Сән күнаһкарә дә, еј гәлб, әлач ејләрсән,
Күнаһ ишләрсән ахы, етмә күнаһкарә әлач.

Һәрәнин өз әлачы, тәдбири вар, еј Шаһин,
Мән мәһәббәтлә фәгәт ејләјирәм јарә әлач.

* * *

Чан гурбан едир чохлары мејханәдән өтрү,
Мәнсә верирәм чанымы чананәдән өтрү.

Ешг мә'бәди виранә олуб әғјар әлиндән,
Сәрф етмәлијәм өмрү о виранәдән өтрү.

Бах дәрдә ки, Шаһ Исмајылын һејкәли јохдур,
Тунч һејкәл учалсын елә мәрданәдән өтрү!

Падшаһләрын мәдһинә "Шаһнамә" јазылмыш,
Мән мәдһ едирәм бағбаны күлханәдән өтрү.

Зүлфүнлә едир бәһс, кәрәк бојну вурулсун,
Мән кәзмәдәјәм һәр тәрәфи нанәдән өтрү.

Пәрванә шамын шөвгүнә фырланмададырмы,
Ја, јанмада шам севдији пәрванәдән өтрү?

Лејлаjә бәрабәр јенә јар вармы, а Шаһин,
Гурбан еләјибдир чаны диванәдән өтрү.

---

* Мисра Сејид Әзим Ширванининдир.

* * *

Вүсал гәh-гәh чәкәрмиш, дәмбәдәм hичранлар ағлармыш
Вә hичран чөвлан ејләркән, мүдам чананлар ағлармыш.

Кәрәк мән зөвг алым hәр ләhзә, еј чанан, мәhәббәтдән,
Дүшүб күчдән, мәhәббәтсиз галан султанлар ағлармыш.

Еј овчу, голларын сынсын сәнин чејран вуран јердә,
Көзүндән јашлар ахмагда, аман, чејранлар ағлармыш.

Букүн бүлбүл фәған ејләр, букүн күлләр солухмушдур,
Дүшүб бирдән-бирә күл дәрдинә бағбанлар ағлармыш.

Күлабданлар күлабсыздыр, солуб күлләр, өлүб күлләр,
Күлаб јохса, күл олмазса, күлүм, күлданлар ағлармыш.

Дүнән Лејла чијәрганды, букүн Мәчнун тәкин гылман,
Дүнән hуриләр ағларды, букүн гылманлар ағлармыш.

А Шаhин, јох сәнин дәрдин үчүн дәрман, дәвасызсан,
"Дәвасыз дәрдинә ашигләрин дәрманлар ағлармыш"*.

* * *

Узаг пис гоншу фәндиндән, hарај, гурбанлар ағлармыш,
Аман дүшмән кәмәндиндән, букүн гапланлар ағлармыш.

hаны Шаh Исмајыл кәлсин, өлүб Бабәк, итиб Рөвшән,
Әмудлар, низәләр, күрзләр, гылынч-галханлар ағлармыш.

Мүгәддәс торпағым кафирләрин тапдағы алтында
Гызыл ганлардан олмуш гырмызы, мејданлар ағлармыш.

Көзәл Ханкәндим, әфв ет бизләри, көјчәк Шушам, әфв ет,
Бу күн дағлар, бу күн бағлар, бу күн орманлар ағлармыш.

---

* Мисра османлы шаири Васиф Осман бәјиндир (XVIII әср).

Аhыллар, көрпәләр, гызлар, кәлинләр мин зүлүм көрмүш,
Әлачсызлар әлач истәр әбәс, Лоғманлар ағлармыш.

Хәјанәтләр, рәзаләтләр... Нәдир тәдбир, нәдир чарә?
Бир имкан тапмадан ел дәрдинә имканлар ағлармыш.

А Шаhин, көр hачандан бир дијар олмуш пәракәндә,
О саhилдә, бу саhилдә Азәрбајчанлар ағлармыш.

* * *

Дост ејләмәјиб hөвсәлә hичранә, күсәрмиш,
Дост бир јана галсын, hәлә биканә күсәрмиш.

Чананәни ешг ашиг едәрмиш о тәһәр ки,
Көрмәзсә әкәр ашиги чананә, күсәрмиш.

Јар хаhиши хошлар, буну билмәздим әзәлләр,
Баш әјмәјәрәк hөкмә, ја фәрманә, күсәрмиш.

Јаз фәсли чичәк вәслинә бүлбүл јетишәркән
Күл наз еләјиб бүлбүлә мәстанә күсәрмиш.

Чејран маралы көзүчу лап сејр еләјәркән
Аhу бахараг әрк илә чејранә, күсәрмиш.

Үнсијјәтини hејванә е'лан еләјән Гејс
Фаш ејләмәјиб дәрдини инсанә, күсәрмиш.

Јанмагда көрүр мә'наны пәрванә, а Шаhин,
Јанмазса әкәр атәшә пәрванә, күсәрмиш.

* * *

Кәлмишсә дә күл фәсли күлаб истәмәјим јох,
Еј саги, шәраб вермә, шәраб истәмәјим јох.

Олдуг нијә мәзлум, нијә мискин, нијә бәдбәхт?
Руhдан елә дүшдүм ки, чаваб истәмәјим јох.

Бош сөзләрә илләр боју ујдум вә јанылдым,
Бәсдир даhа, бәсдир ки, әзаб истәмәјим јох.

Һеј тар чалар идим, охујардым кечә-күндүз,
Тар чалмаға мејлим вә китаб истәмәјим јох.

Јанмагда одум өзкә очагларда, кифајәт!
Од јурдуну одсуз вә хараб истәмәјим јох!

Бундан белә "Сәбр ејлә" дејән кәс мәнә дүшмән,
"Таб ејлә" савабдырса, саваб истәмәјим јох.

Сынмыш гәләмим, инди гылынч истәјирәм мән,
Шаһин, даһа тагәт, даһа таб истәмәјим јох!

* * *

"Чыхмаз дили-зарымдан о рүхсар хәјалы,
Бүлбүлдә әчәбми ола күлзар хәјалы?"

СЕЈИД ӘЗИМ ШИРВАНИ

Сармыш јенидән фикрими дилдар хәјалы,
Күндүз-кечә бејнимдә мәним вар хәјалы.

Инкар еләјәрди безикиб дүнјаны һәрдән,
Шаһиндә јаранмыш јенә инкар хәјалы.

Һеј "јар" дејә фәрјад едирәм, көр нә әвамәм,
Јај фәсли дүшүбдүр башыма гар хәјалы.

Чанан Бакыда, мәнсә Бәдәхшанда хәјалда,
Минбир хәјала олду сәбәбкар хәјалы.

Күчсүздү әлим өјлә ки, кибрит чәкә билмир,
Дүз вәслә гәдәр јандырачаг јар хәјалы.

Горхум бу ки, Мәчнун кими дивано оларсан,
Кәл јанıма бу чүр, Шаһина, гуртар хәјалы.

* * *

Ејкаш, "хәјанәт" сөзү әфсанә олајды,
Ашигләримиз пислијә биканә олајды.

Шәртдирсә дә чананәдә чананәлик, амма
Чананәләрин һәр бири мәрданә олајды.

Күлләр сачынын әтрини вермир мәнә, еј јар,
Әтринлә рәғабәт апаран нанә олајды.

Бусәнлә әлач ејләмисән дәрдимә, һәр дәм
Каш еһтијачым сән кими Лоғманә олајды.

Ашигләрин, еј ешг, рија билмәјә иди,
Ашигләрин, еј ешг, сәмиманә олајды.

Елм ешги, муғам ешги, дијар ешги, јар ешги...
Гисмәт бу гәдәр ешг һәр инсанә олајды.

Ифрат зијандыр, мәним ешгимдә вар ифрат,
Ешгин зијаны һеј бу ширин чанә олајды.

Чанан деди: – Шаһин һәмишә "ешг" дејир, каш
Диванә оланлар белә диванә олајды.

* * *

Һеч билмәјирәм дәрдими чананә јазыммы?
"Гүрбәтдә дөнүбдүр чијәрим ганә" јазыммы?

Ја, гејд еләјим мәктуба "чәннәтди бу өлкә"?
Дастан данышыммы, нағыл, әфсанә јазыммы?

Кечәкләри билдирсәм әкәр, хејри оларм ы?
Мин бир кәдәри бирчә о Лоғмана јазыммы?

"Күн кечсә бу минвалла, әзизим, едәчәкләр
Биканә адамлар мәни биканә" јазыммы?

"Мејлим гәти јохдур зәрә бир зәррә дә, биллаһ,
Дүшмүр тамаһым ләʼлә вә мәрчанә" јазыммы?

Јазмышды јарым "бағчада күлләр гурумушдур",
Јарым јазаны һирс илә бағбанә јазыммы?

Јад өлкәдә галмаг мәни бездирди нәһајәт,
Шаһин, буну мән Азәрибајчанә јазыммы?

* * *

Кечди сабаһ, инди едәк гәт кәрәк,
Һајды, кирәк меjданә, чүр'әт кәрәк!

Еjләрәм һеjрәт нечә гејрәтсизә,
Гејрәти јох кәсләрә һеjрәт кәрәк.

Ај нәнәчан, сөјләмә дастан бизә,
Халгымыза инди һәгигәт кәрәк.

Гоншуја ешг һисси ашыб-дашса да
Үздәнираг гоншуја лә'нәт кәрәк.

Көр нечә илләрди әзијјәтдәјик,
Аг күнә чыхмаг бизә нијјәт кәрәк.

Бәсдир әјилдик нечә мүрвәтсизә,
Инсан олан кәсдә ләјагәт кәрәк.

Бәдхаһы, бәднијјәти јумруглајаг,
Архадаша, доста сәдагәт кәрәк.

Шаһина, азадлыгымыз – һаггымыз,
Инди дә баш тутмаса, дәһшәт кәрәк!

* * *

Аллаһым, зар еләмә кимсәни мәндән сонра,
Севәчәк мән гәдәри ким сәни мәндән сонра?

Оларағ мәфтуну ше'рин, гәзәли саф јазан
Олачагдырмы гәзәлхан јени мәндән сонра?

Баш вуруб һеј гәзәл үммaнына ачдым јелкән,
Ачачаг ким көрәсән јелкәни мәндән сонра?

Олачагдырмы салан мән тәки һәр күн јадә
Бабәки, Исмајылы, Рөвшәни мәндән сонра?

Бир кәсин көнлүнү сындырмамышам өмрүмдә,
Күндә јад ејләјәчәкләр мәни мәндән сонра.

Шаһинин јахшы гәзәл күлшәни вар, вар олсун
Бу тәравәтли гәзәл күлшәни мәндән сонра!

* * *

"Фүзули әдәби мәчлиси"нин үзвү
НУРӘДДИН НУРУН дилиндән

Бәхш олса әкәр, Шаһина, фүрсәт кәләчәкдә
Һал әһли едәр ше'ринә диггәт кәләчәкдә.

Сән јахшы билирсән ки, нәләр вар гәзәлиндә,
Јә'гин ки, верәрләр сәнә гијмәт кәләчәкдә.

Чох бејтинә диггәт јетирәнләр арасында
Тез-тез верәчәк баш нечә сөһбәт кәләчәкдә.

Зөвгүнчә дејилдир о гәзәлләр ки, гәлиздир,
Зөвг әһли едәр зөвгүнә һејрәт кәләчәкдә.

Саф дилдә гәзәл јазмаға игдам еләјәнләр
Биллаһ, чәкәчәкләр сәнә һәсрәт кәләчәкдә.

Еј әчнәби сөз тәшнәси, јохдурму кәламын?
Халг ејләјәчәк сизләрә лә'нәт кәләчәкдә.

Ханәндәләрин әксәри дурғунлуға вурғун,
Шаһин, охујарлар сәни әлбәт кәләчәкдә.

* * *

Чох саваш көрсә дә илләрлә јашындан Шаһин,
Ачмајыр баш нечә јурдун савашындан Шаһин.

Нараhатлыг елә долмуш чанына, чох вә'дә
Тапмајыр hеч өзүнә јер төлашындан Шаhин.

Тушланыб кәлсә дә, биканә дашындан горхмаз,
Һәмишә горхмада ашина дашындан Шаhин.

Үстүнә чумса да бир дәстә адам, тәрпәнмәз,
Амма ки, гачмада чанан далашындан Шаhин.

Нечә шаhин гушунун сејр еләмиш пәрвазын...
Керијә галмајачагдыр адашындан Шаhин.

Нәнә сач јандырар иди бизә hәр күн, јенә дә
Нәнәнин каш ки дадајды лавашындан Шаhин.

Чох демиш гәлбинә кәнчликдә ки, аз фикр етсин,
Гоча көрсәнмәдәдир инди јашындан Шаhин.

Башы гүрбәтдә чәкибдир о гәдәр зилләт ки,
Шама бәнзәр, јаначаг јанса башындан Шаhин.

ГОШМАЛАР

СӘНИНДИР

Сәниндир, сәниндир бүтүн бу аләм,
Јер сәнин, көј сәнин, фәләк сәниндир.
Үрәк мәним дејил, бу саат, бу дәм
Ону сәнә вердим, үрәк сәниндир.

Тәкчә сәнә кәрә, сәнә кәрә, јар,
Күн чыхар, ај доғар, улдузлар јанар.
Дағда тәмиз hава, зирвәдә саф гар,
Бағда өн фүсункар чичәк сәниндир.

Санки шәрбәт ахыр додагларындан,
Дан јери рәнк алыр јанагларындан.

Аранда көјәрчин, Муғанда чејран,
Күлзарда гәрәнфил, михәк сәниндир.

Көнүл ешг јувасы, үрәк мәhәббәт,
Кәл мәhәббәт әкиб, бичәк мәhәббәт,
Арзу мәhәббәтдир, диләк мәhәббәт,
Арзу мәнимкидир, диләк сәниндир.

Көрмүшәм hәјатын бәр-бәзәјини,
Индисә көрүрәм мән мәләјини,
Кәл ја әлими кәс, ја әтәјини,
Кәзәлим, әл мәним, әтәк сәниндир.

САЗА ГЫЈМАДЫМ

ЗӘЛИМХАН ЈАГУБАНӘ

Көрүб сөзбилмәзи кәсдим сөзүмү,
Сөзә hејфим кәлди, сөзә гыјмадым.
Көзә чаhил дәјди, јумдум көзүмү,
Көзә hејфим кәлди, көзә гыјмадым.

Ешгим бир үммамды, сән исә хырда,
Ешгимә вермәдин гијмәт ахырда...
Позардым изини јолда, чығырда,
Изә hејфим кәлди, изә гыјмадым.

Гарабағ гап-гара, зил гара бахтым,
Дејирләр бир заман мәрддим, гочагдым...
Дүзү ганым илә суварачагдым,
Дүзә hејфим кәлди, дүзә гыјмадым.

Өмрүмүн үч фәсли кедибдир бада,
Гыш дурур, гар дурур инди гаршыда.
Бүтүн фәсилләри гынадымса да,
Јаза hејфим кәлди, јаза гыјмадым.

Бир надан сазыма ришхәндлә бахды,
Јаман гараладым о гарабахты,

Сазым кәлләсиндә гырылачагды,
Саза һејфим кәлди, саза гыјмадым.

МИН НАМӘРД БИР МӘРДИН ГУРБАНЫ ОЛСУН

Јенә арзуларым сәјаһәт едиб,
Кедирәм ардынча чата билмирәм.
Јухум көзләримә хәјанәт едиб,
Јатмаг истәјирәм, јата билмирәм.

Өмүрдән күл кими нечә ил дәрдим,
Јашым чохалдыгча чохалыр дәрдим...
Мән инди демирәм, бир вахт дејәрдим
"Тәһлүкә билмирәм, хата билмирәм".

Кәрәкдир ашигин чананы олсун,
Вәтән мәһәббәти дәрманы олсун,
Мин намәрд бир мәрдин гурбаны олсун,
Мәрди намәрдләрә сата билмирәм.

Јарым јохдур даһа јенүмдә мәним,
Бир овчу олмасын күнүмдә мәним,
Чејранлар дајаныб өнүмдә мәним,
Әлимдә силаһым, ата билмирәм.

Фикрим никарымын гара телиндә,
Мәчнун тәк кәзирәм Лејли чөлүндә.
Шаһина, мәһәббәт, севки көлүндә
Батмаг истәјирәм, бата билмирәм.

Әфганыстан, Кабул,
30 октјабр 1978-чи ил

БИРИ "ДӨЗМӘ" ДЕЈИР, БИРИ "ДӨЗ" ДЕЈИР

Көнлүмдә и к и с ә с һөкм едир мәним,
Һансы әјри дејир, һансы дүз дејир?
Тәзадлар ичиндә јашар бәдәним,
Бири "барыш" дејир, бири "күс" дејир.

"– Мәкәр хош сөзләрин илки мәһәббәт?
Чаныны алачаг, бил ки, мәһәббәт!".
"– Мәһәббәт, севки, ешг, севки, мәһәббәт...",
Бири чүмлә дејир, бири сөз дејир.

Сәрин булаг үстү, јашыл бир мешә,
Габағымда бадә, әлимдә шүшә...
Һөкмләр чанымы салыб тәшвишә,
Бири "сүзмә" дејир, бири "сүз" дејир.

"– Еј ашиг, баға кир, күл өпүр күлү",
"– Јох, бағбан јухулу, бағбан мүркүлү...",
Көзәлләр көзәли ал гызылкүлү
Бири "үзмә" дејир, бири "үз" дејир.

Едиб гулағымы с ә с л ә р и м јара:
"– Сән дә чәфалы ол чәфалы јара!",
"– Чәфасы гурбандыр вәфалы јара!".
Шаһин, ики сәсин һансы дүз дејир:
Бири "дөзмә" дејир, бири "дөз" дејир.

ДҮНЈА – БАҒЫШЛАДЫ ЧАНАНЫ МӘНӘ

Көзүм бир көзәли тутубдур, амма
Ешгә дә'вәт едиб чох афәт мәни.
Севки бөјүк һикмәт, севки мүәмма,
Кәлди, ашиг етди нәһајәт мәни.

Дүнја – бағышлады чананы мәнә,
Чанан – бәхш етди дүнјаны мәнә,
Севки – өјрәтди чох мә'наны мәнә,
Хисләтим етмәди хәчаләт мәни.

Көјләрин јерләрә енә паклығы!
(Тәрәннүм едирәм јенә паклығы),
Истәтди јарымы мәнә паклығы,
Јарыма истәтди сәдагәт мәни.

Сојуглуг мәнә јад. Атәшпәрәстәм.
Истилик артмада гәлбимдә һәр дәм.

Мән алов көрмүшәм, мән од көрмүшәм,
Әсла горхутмаіыр һәрарәт мәни.

Ешги өјрәнмишәм хејли јахындан,
Олмағы јахшыдыр олмамағындан.
Шадам гара сачым аздыр ағындан,
Еј Шаһин, ағартды мәһәббәт мәни.

* * *

ТҮФӘНКИ МӘНИМ

ҺӘМЗӘ ВӘЛИ НҮВӘДИЛИЈӘ!

Истәрәм бирликдә нәғмә охујаг,
Сөзү сәнин олсун, аһәнки мәним.
Кедәк чичәк дәрәк, чичәкләјиб бағ,
Көјчәји сәнинки, гәшәнки мәним.

Сејр едәк мешәни, долашаг дағы,
Сәнинлә бирликдә көл ашаг дағы,
Јолланаг овлаға овчу сајағы,
Аһусу сәнинки, пәләнки мәним.

Санки ишыг алыб чыраг көзүндән,
Бәд нәзәр гој олсун узаг көзүндән,
Сәнә су дашыјым булаг көзүндән,
Сују сәнин олсун, сәһәнки мәним.

Шә'нинә сөз дүзүм мирвари кими,
Гәлбимиз алышсын бухары кими,
Чыхаг дағ башына сүвари кими,
Кәһәр сәнин олсун, үзәнки мәним.

Кәрәк ел јолунда чалышым, јаным,
Гајәмдир һәмишә алышым, јаным,
Мәнә силаһ верин ҹәнкә јолланым,
Күлләси дүшмәнин, түфәнки мәним.

ВӘТӘН ДӨЈҮЛҮР

Јери мин бир јердән охла јардылар,
Бичәнәк дөјүлүр, чәмән дөјүлүр.
Көзәлләр дәрәрәк гохлајардылар,
Јасәмән дөјүлүр, сүсән дөјүлүр.

Ағач үстүндәки будаг вурулур,
Будаг үстүндәки јарпаг вурулур,
Бу дәрә вурулур, о дағ вурулур,
Бу думан дөјүлүр, о чән дөјүлүр.

Гушлар да сорушур бири-бириндән,
Дашлар да сорушур бири-бириндән:
Миниллик гајалар гопур јериндән,
Нечин зәрбәләнир, нәдән дөјүлүр?

Јағылар јағдырыр әллә јағышы,
Сахлаја билмирик диллә јағышы,
Јағыр үстүмүзә күллә јағышы,
Гәбирләр ичиндә кәфән дөјүлүр.

Үрәјим дәмадәм кәлир фәрјада:
Нә гәдәр торпағы вермишик бада...
Адам дөјүләндә јетирик дада,
Нијә дајанмышыг, Вәтән дөјүлүр.

ВУСАЛЛА ҺИЧРАНЫН ӘҺАТӘСИНДӘ

Кими-дағ көрмәјиб, кими-дағдадыр
Чән илә думанын әһатәсиндә.
Кими-бағбан кими јашамагдадыр
Нәркизлә рејһанын әһатәсиндә.

Кими-севинҹ сатыб, кәдәр алыбдыр,
Кими – гылынҹ чәкиб, зәфәр чалыбдыр,
Кими-һөкм вериб, кими-галыбдыр
Һөкмлә фәрманын әһатәсиндә.

Хејрим пәрванәдир, зијанымса шам,
Дејәсән хејрими ода салмышам,
Карыхыб галмышам, чашыб галмышам
Хејирлә зијанын әһатәсиндә.

Бу – овлаг, бу-каман, бу-ох, бу-һалым:
Говламыр овуну овчу хәјалым,
Овламыр овуну овчу хәјалым
Чүјүрүн, чејранын әһатәсиндә.

Гөзәл күлзарымын бусаты битди,
Гәсидә түкәнди, бајаты битди,
Заваллы Шаһинин һәјаты битди
Вүсалла һичранын әһатәсиндә.

СӘҺӘРИ КӨМӘЈӘ ЧАҒЫРАМ КӘРӘК

Мәни Мәчнун едиб чөлә атдылар,
Шәһәри көмәјә чағырам кәрәк.
Ширин һәјатыма ачы гатдылар,
Шәкәри көмәјә чағырам кәрәк.

Ағу ичәчәјәм шәкәр јетмәсә,
Чана о чанандан нәзәр јетмәсә.
Әлачым һеч нәјә әкәр јетмәсә
Зәһәри көмәјә чағырам кәрәк.

Кәлмәдә изтираб дөмадәм белә,
Кәлир гүссә белә, кәлир гәм белә...
Ағлаја билмирәм истәсәм белә,
Гәһәри көмәјә чағырам кәрәк.

Кар етмир наһага һаггын тәләби,
Дүшмән дәвәдән дә кинли, әсәби,
Нечә торпаг итди, нә гәдәр Нәби,
Һәчәри көмәјә чағырам кәрәк.

Бағбана бу гәдәр кәдәр нә лазым?
Бағымда гара јел әсәр, нә лазым?
Гоншу гоншу олса чәпәр нә лазым?
Чәпәри көмәјә чағырам кәрәк.

А Шаһин, нискилим итә билмәди,
Әлим јар әлинә јетә билмәди,
Бу кечә ше'рим дә битә билмәди,
Сәһәри көмәјә чағырам кәрәк.

ВҮСАЛ ИЧИНДӘ

Јенә сән јанымдан узагдасан ки,
Белә сызлајырам мәлал ичиндә.
О гәдәр бахырам һилала, санки
Гашыны көзирәм һилал ичиндә.

Гәлбимдә изтираб, көзләримдә гәм,
Сөјүд будағытәк титрәмәкдәјәм,
Севәнләр билир ки мән нә көкдәјәм,
Чанда һал галдымы бу һал ичиндә?

Еј гәмәр, гәмәрим һаjанда галды?
Јолдадыр нәзәрим, һаjанда галды?
Көрәсән о пәрим һаjанда галды?
Чашмышам бу гәдәр суал ичиндә.

Јанында јохамса, демәли тәксән,
Кәл ки, ај нуруна бүрүнәчәксән,
Көрәсән нә заман көрүнәчәксән?
Фикир ичиндәјәм, хәјал ичиндә.

Һичран чајнағында јашамагданса,
Јарын фәрағында јашамагданса,
Фәраг гучағында јашамагданса,
Истәрәм ки, өлүм вүсал ичиндә.

БҮТПӘРӘСТ ОЛМАГДАН УЗАГ ЕТ МӘНИ

Сынагдан чыхмышам даһа, а тале,
Әл көтүр, сынагдан узаг ет мәни.
Јаман дарыхмышам даһа, а тале,
Гүрбәтдән, фәрагдан узаг ет мәни.

Өз елим, өз обам, өз ојлағым вар,
Мәним өз јурдум вар, өз очағым вар,
Көзәл Гарабағым, Гарадағым вар,
Бу бағдан, бу дағдан узаг ет мәни.

Көзләрим јол чәкир, интизардадыр,
Һәр сөзүм, сөһбәтим интизар дадыр...
Бир көр Бакы һарда, Кабул һардадыр?
Бу гәдәр узагдан узаг ет мәни.

Мән ел ашигијәм, вәтән ашиги,
Бүлбүл ашигијәм, чәмән ашиги,
Лалә ашигијәм, сүсән ашиги,
Ашиг олмамагдан узаг ет мәни.

Вурғунам бир көзәл афәтә, еј бәхт,
Сәҹдә еләјирәм кет-кедә, еј бәхт,
Ситајиш едирәм о бүтә, еј бәхт,
Бүтпәрәст олмагдан узаг ет мәни.

Әфганыстан

МӘНИМ ШАҺИДЛӘРИМ

Бизим көрүшләри данма кәл наһаг,
Булаг шаһидимдир, чај шаһидимдир.
Тутаг ки лап дандын, ким инанаҹаг?
Күнәш шаһидимдир, ај шаһидимдир.

Олуб-кечәнләри хатырласана!
Е'тина етмәздик чәнә, борана...
Пајызла гышы лап гојаг бир јана,
Баһар шаһидимдир, јај шаһидимдир.

Јохса, хатирәләр гуш тәки учуб?
Илкин севкисини де, ким унудуб?
Телини өпәрдим чијнини гуҹуб,
Телини чијнинә јај, шаһидимдир.

Уғрунда әмәјим вар иди мәним,
Нә гәдәр диләјим вар иди мәним,
Дәмир тәк үрәјим вар иди мәним,
Етдин үрәјими зај, шаһидимдир.

Бүрүјүб бүсбүтүн гүбар гәлбими,
Тутуб баштан-баша габар гәлбими,
Нејнирәм, галмасын, апар гәлбими,
Верирәм ешгимдән пај, шаһидимдир.

ЈАДЫМЫЗДАН ЧЫХЫБ КЕДӘР...

Белә кетсә, ешитмәрик сөзүмүзү,
Сөзүмүз дә јадымыздан чыхыб кедәр.
Узаг етсәк көзүмүздән көзүмүзү,
Көзүмүз дә јадымыздан чыхыб кедәр.

Зилләмәсәк үзүмүзә көзүмүзү,
Сејр етмәсәк бәбәк ичрә өзүмүзү,
Көстәрмәсәк көзүмүзә үзүмүзү,
Үзүмүз дә јадымыздан чыхыб кедәр.

Ишләтмәсәк пас тутаҹаг сөзүмүзү,
Күлләнәҹәк, јандырмасаг көзүмүзү,
Ара-сыра арамасаг изимизи,
Изимиз дә јадымыздан чыхыб кедәр.

Ики гәлбдә мәнзили вар ешгимизин,
Севинҹи вар, нискили вар ешгимизин,
Сүрүнмәсәк вәслә сары дизин-дизин,
Дизимиз дә јадымыздан чыхыб кедәр.

Фәған едир үрәјимин шури, инан,
Мән демишәм мәләк сәнә, һури, инан,
Белә кетсә, еј көзүмүн нури, инан,
Сәсимиз дә јадымыздан чыхыб кедәр.

БУ ДАВАНЫН СОНУ ВАРМЫ КӨРӘСӘН?

Нә вар-нә јох о дүнјада, илаһи,
Әзрајылын ганы вармы көрәсән?

Беләдирми о дүнја да, илаһи,
Әзабынын саны вармы көрәсән?

Бир шаһинәм ганады јох, ганы јох,
Ҹисми вардыр, ҹисм ичиндә ҹаны јох,
Бу дүнјанын кәнары јох, јаны јох,
О дүнјанын јаны вармы көрәсән?

"Кет" дејәндә һиҹранларын "јох" сөзү,
"Кәл" дејәндә ҹананларын "јох" сөзү,
Һуриләрин, гылманларын "јох" сөзү,
Мәләкләрин дону вармы көрәсән?

Гүссәләрим галагланыб дағ олду,
Үмидләрим дағым-дағым дағылды,
Рәзил гоншум дуз-ҹөрәјә ағ олду,
О дуз-ҹөрәк һаны, вармы көрәсән?

Бир бәлады, көрәҹәкди бу дава,
Бир ојунду, бир кәләкди бу дава,
Икидләрим, узун чәкди бу дава,
Бу даванын сону вармы көрәсән?

БАЈАТЫЛАР

Еј вәтәним, сөз мәним,
Гәләм мәним, сөз мәним.
Һеј бахырам һуснинә,
Һүсн сәнин, көз мәним.

* * *

Чән јери,
Думан јери, чән јери.
Гүрбәт лап ҹәннәт олса
Јахшыдыр Вәтән јери.

* * *

Арзуја,
Үмид галыб арзуја.
Кәл ки, јетишә, күлүм,
Тамарзы тамарзыја.

* * *

Ләлә зар,
Ләлә кирјан, ләлә зар.
Кәлиб чыхмады булбул,
Солуб кетди ләләзәр.

* * *

Овчуја көз кәрәкдир,
Натигә сөз кәрәкдир.
Күнүмү ағартмаға
Бир гаракөз кәрәкдир.

* * *

Күзкүдә,
Сәнә бахдым күзкүдә.
Өзүм дә хумар олдум,
Хумарланды күзкү дә.

* * *

Үмид вар,
Кәлмәјинә үмид вар.
Кеҹә јухума кириб
Мәни етдин үмидвар.

* * *

Бахырсанмы күлә сән?
Көрмәмишдим күл әсән.
Булбул, дилин гурусун,
Нә демисән күлә сән?

* * *

Севмәмишәм мән өбәс,
Сәнин севкин мәнә бәс.
А јарым, сәнин мәнә
Гуру нәфәсин дә бәс.

* * *

Бағбана
Хәбәр верин бағбана,
Бүлбүл еләә охујур
Аз галыр ки, бағ јана.

* * *

Ким сәни?
Хәлг елејиб ким сәни?
Һәр ики көзүмдә – сән,
Көрмәјирәм кимсәни.

* * *

Ашыға саз көрәкдир,
Ширин аваз көрәкдир.
Күлләр гышда совушур,
Бүлбүлә јаз көрәкдир.

* * *

Вәтәнә ел көрәкдир,
Камана тел көрәкдир.
Јумагчын дурғунлуғу
Бир күчлү сел көрәкдир.

* * *

"Гочалыг көзәл", – дејә
Күчү вер төсәллијә.
Букүн-сабаһ бабајам,
Јашым чатыр әллијә.

* * *

Фәраг ачы меј тәки,
Сызылдарам неј тәки.
"Гочал" дејиб Шаһинә
Ил шығыјыр леј тәки.

* * *

Јашыммы күнаһкарды
Башымда сачым гарды?
Сачым чәһәннәм олсун,
Сагталым да ағарды.

* * *

Учајам,
Јенәммәрәм, учајам.
Дүнја мәндән јашлыдыр,
Мән дүнјадан гочајам.

* * *

Бир удум,
Су вер ичим бир удум,
Дама-дама көл олар,
Дама-дама гурудум.

* * *

Бу бојда,
Вармы үмид бу бојда?
Вәсл истәрәм, лап олсун
Ијнәнин учу бојда.

* * *

Көз демә,
Көрмәз көзә көз демә.
Анлајан анлајачаг,
Анламаза сөз демә.

* * *

Инчә дин,
Инчә даныш, инчә дин.
Күлдән ағыр сөз дедим,
Бир дә көрдүм инчидин.

* * *

Аhсызам мән,
Н вахтды аhсызам мән.
Күнүмә аh јарашмыр,
Ахы, күнаhсызам мән.

* * *

Шаhинәм мән, әрәм мән,
Сән Әслисән, Кәрәм мән.
Јансам да, үмидвар ол,
Һарајла, кәләрәм мән.

* * *

Сөhбәтим јох, сөзүм јох,
Даhа мәндә дөзүм јох.
Вәслиндән өзкә, јарым,
Һеч бир шејдә көзүм јох.

* * *

Динч әлә,
Көјүм, гары динч әлә.
Јарым кәлиб чыхмаса
Чаным чәтин динчәлә.

* * *

Һичр одујла чан јаныр,
Дамарымда ган јаныр,
Һарда олсам, көзүмдә
Азәрбајчан чанланыр.

* * *

Сев инчә,
Севил инчә, сев инчә.
Кәл, севинәк, гарышсын
Күлүм, севинч севинчә.

* * *

Бал дадыр,
Додаглары бал дадыр.
Еј арычы, ширинлик
Додагдадыр, балдадыр?

* * *

Дүз јери,
Дәрә јери, дүз јери.
Әјилмә саға, сола,
Јеријирсән дүз јери.

* * *

Бағ бары –
Бағ дөвләти, бағ вары.
Бағбан, бағын дағ олду,
Чәкмә бизә дағлары.

* * *

Бағбан, чөврүн бағ бојда,
Һәззинсә ојмаг бојда.
Адам вар гумдан кичик,
Адам да вар дағ бојда.

* * *

Сабаh, вәтән, дашам мән,
Торпағам мән, дашам мән.
Сән бу күн гәдрими бил,
Ахы, вәтәндашам мән.

* * *

Тәбриз "Ширваным" дејир,
"Милим, Муғаным" дејир.
Ширван, Мил, Муған исә
"Азәрбајҹаным" дејир.

* * *

Дәрдә бах,
Тәбриз... Бакы... Дәрдә бах,
Бирләшмәсәк, аһымыз
Аразы гурудачаг!

* * *

Гәлби сөз долу бабам,
Тутан дүз јолу бабам.
Нәсими бабам олуб,
Низами улу бабам.

* * *

Гарабағ,
Гарабағда бара бах.
Дағлар дағы Шаһдағдыр,
Бағлар бағы Гарабағ.

* * *

Сагтгалымда ағ артды,
Мәнә чәкиб дағ артды.
Башымдан түстү чыхды
Сачымы да ағартды.

* * *

Синәмдә,
Варымды гәм синәмдә.
Аләмин гәми санки
Олубду ҹәм синәмдә.

* * *

Күсмүсән нәдән инди?
Архајын ол сән инди:
Елә севмишәм сәни
Нәјим варса, сәнинди!

* * *

Гәзәл вар, хојраты вар,
Гошма вар, бајаты вар.
Азәрбајҹан ше'ринин
Нә зәнкин һәјаты вар!

* * *

Сәмәни,
Бишир, кәтир сәмәни.
Күја хејир тапачаг
Итирсә дүнја мәни.

* * *

Мән ашигәм, јанашы,
Ја мәһрәм ол, ја нашы.
Горху-һүркү билмәрәм
Мәнлә кетсән јанашы.

* * *

Көзүмдә,
Көз биринчи, көз үмдә.
Тәкҹә сәнин адындыр
Додағымда, сөзүмдә.

* * *

Јарым, ҹанымсан мәним,
Сән ҹаһанымсан мәним.
Мән сәнин шаһининәм,
Асиманымсан мәним.

* * *

Әрсинә,
Ун јапышыб әрсинә.
Јар бу күн дә кәлмәди,
Ачыгдан көјнәр синә.

* * *

"Арамыздан су кечмир"
Аталар сөзү.

Тараз вар,
Тараз вар, натараз вар.
Арамыздан су кечир,
Арамызда Араз вар.

* * *

Аразын о тајы вар,
Аразын бу тајы вар.
"О тај, бу тај..." гәмијлә
Һеј һајы, һарајы вар.

* * *

Нә чох, нә дә аз олду,
Дәрдим јарытмаз олду.
Көзләримин бири Күр,
О бири Араз олду.

* * *

Әзизинәм, көрүндү,
Үзүндә гәм көрүндү.
Көз јашым селә дөнсүн,
Көзүндә нәм көрүндү.

* * *

Күллү ба
Чичәкли бағ, күллү бағ.
А бағбан, вер ичазә
Чичәк дәрәк, күл јығаг.

* * *

"Бу гала бизим гала,
Галдыгча бизим гала.
Тикмәдим өзүм галам,
Тикдим ки, изим гала".
Ел бајатысы

Бу гала бизим гала,
Јазырам сөзүм гала.
Тикдим ки, өзү галсын,
Тикмәдим изим гала.

* * *

Нә борчум?
Јохалды јенә борчум.
Күлүм, кәл чанымы ал,
Галыб тәк сәнә борчум.

* * *

"Кәлдим!" Хош сәда мәнәм,
Мәнәм, мүбтәда мәнәм.
Гүрбәтдәсә дејәрдим:
"Гәрибәм, кәда мәнәм".

* * *

Әзизинәм, сөзүм вар,
Сөз демишәм, сөзүм вар.
Изләр ичиндә, Шаһин,
Мәним дә бир изим вар.

* * *

Күмүш дөнүб зәр олмаз,
Оларса, зәрәр олмаз.
Сәнин кими саф сәнәм,
Мәним кими әр олмаз!

* * *

Гардашым, ҹанымыз бир,
Ҹанымыз, ганымыз бир.
Һачан бирләшәҹәјик?
Азәрбајҹанымыз бир.

* * *

Бир аздан,
Көрүшәрик бир аздан.
Өлсәм, мәзарым үстә
Су чиләјин Араздан.

* * *

Гызларым,
Гызлар – дөвләтим, варым.
Шаһинәм, ганадлыјам,
Ганадларым – гызларым.

* * *

Јар мәнәм,
Әғјары инкар мәнәм.
Кимди вәфа ахтаран?
Әсл вәфадар мәнәм.

* * *

Чәкирәм һәр күн аһ мән,
Етмишәм нә күнаһ мән?
Јохду мәним пәнаһым,
Күнаһсыза пәнаһ мән!

* * *

Зәрим, кәл,
Шеш-бешим, шешләрим, кәл.
Мәнә үрәк вер, јарым,
Дүзәлмир ишләрим, кәл.

* * *

Күләк вар,
Шахта, сазаг, күләк вар.
Бу гыш нә узун олду?
Нә күл вар, нә чичәк вар.

* * *

Јел әсди,
Сүнбүлләр тел-тел әсди.
Телини көрмәк үчүн
Үрәк јаман тәләсди.

* * *

Ким кими?
Сәсләјәҹәк ким кими?
Гәлбими чал, еј күлүм,
Гој чалыңа сим кими.

* * *

Һәфтәсиз,
Ај олармы һәфтәсиз?
Дүнја евимә кәлсин,
Мәним гапым ҹәфтәсиз.

* * *

Нанәдир,
Бағда битән нанәдир.
Мән Мәҹнундан бетәрәм,
Дејән јох "диванәдир".

* * *

"Ҹан" демә,
Һәр јетәнә "ҹан" демә.
Үстүмү унлу көрүб
"Дәјирманчысан" демә.

* * *

Дашлады,
Фәләк мәни дашлады.
Чаванлығым битмәмиш
Гочалығым башлады.

* * *

Сачына түл чәкмисән,
Синәнә күл әкмисән.
А бәхтәвәр, де көрүм
Бәшәрми, мәләкмисән?

* * *

Көнчлик мәндән јан олду,
Чаванлыг јалан олду.
Нејләјим, кечән-кечди,
Шаһинә олан-олду.

* * *

Су ахды, даш дајанды,
Көзүмдә јаш дајанды.
Гуру елә јанды ки,
Одуна јаш да јанды.

* * *

Бечәррәм,
Күл әкиб, күл бечәррәм.
Көкүм јердәдир, өлсәм
Бир күн јенә чүчәррәм.

* * *

Ешг оду чана дүшдү,
Евим саһмана дүшдү.
Одлар дијары олмаг
Азәрбајчана дүшдү.

* * *

Бәзз галасындан олмаз,
Гыз галасындан олмаз.
Низаминин гурдуғу
Сөз галасындан олмаз!

* * *

Әрдәбил,
Бакы, Шәки, Әрдәбил.
Мәрдлији, чомәрдлији
Мәрддә ара, әрдә бил.

* * *

Сөзлә һүчум бирбаша,
Чыхмады сөзләр боша.
Мирзә Чәлил, афәрин,
Мирзә Әләкбәр, јаша!

* * *

Севки нә сирдир, мәни
Ејләди шаир мәни.
Охудум кечә-күндүз
Јормады Сабир мәни.

* * *

Әзизинәм, әл инчә,
Биләк зәриф, әл инчә.
Горхурам өлүм кедәм
Сән јаныма кәлинчә.

* * *

Ипәк телинчә олмаз,
Шәкәр дилинчә олмаз.
Дүнја нәдир ки, дүнја
Сәнин әлинчә олмаз.

* * *

Даныш, а көзәл, инчә,
Јери инчә, кәл инчә.
Һәр гыздан Лејли олмаз,
Һәр галадан Әлинчә.

* * *

Күл кәтир,
Лалә, гызылкүл кәтир.
Бағбан, лап чанымы ал,
Күл демишәм, күл кәтир.

* * *

Рәнки ал,
Бајрағымын рәнки ал.
Дурғунлугла чәнк едәк,
Тез ол, мәнә "Чәнки" чал!

* * *

Зәнки чал,
Јухламајаг, зәнки чал.
Әјрилијә, пислијә
Чәнк еләјәк, "Чәнки" чал!

* * *

Обам вар,
Мәним елим, обам вар,
А Һиндукуш, Шаһдағым,
А Гәндәһар, Губам вар.

* * *

Елдә көз,
Елдә долан, елдә кәз.
Шаһин, гајыт вәтәнә,
Муғанда кәз, Милдә кәз.

* * *

Бојаныбды шир гана,
Кәләчәкми шир чана?
Кабул әфгана галсын,
Мән дөнүрәм Ширвана!

* * *

Гуру јерә, јаш јерә
Дүшдү нечә баш јерә.
Ешгә "зүлүм" дејәнләр
Сөз демәсин бош јерә!

* * *

Күл јенә,
Даныш јенә, күл јенә.
Күл ки, бу виран көнүл
Чичәкләнә, күлләнә.

* * *

Күл јенә,
Күл даныша, күл динә.
Сән – күлүсән бүлбүлүн,
Мән – күлә бүлбүл јенә.

* * *

Әзизинәм, күл јенә,
Мән демишәм күл сәнә.
Кәл ки, ачылсын көнүл,
Бағлыдыр көнүл сәнә.

* * *

Күл кәтир,
Чичәк кәтир, күл кәтир.
Мән сәнә үрәк верим,
Сән мәнә көнүл кәтир.

* * *

Ҝүл кәтир,
Ҝүл үстүндә түл кәтир.
Сән – һәмин күнәшимсән,
Шаһин – һәмин көлкәдир.

* * *

Әләнмә,
Хырдаланма, әләнмә.
Ҝүн олуб көлкә јарат,
Көлкәдә көлкәләнмә.

* * *

Үзүм ағ, үзүм гара,
Ҝечәм, күндүзүм гара.
Нечә кәлим јанына?
Јанында үзүм гара.

* * *

Тәрсинә,
Демә сөзү тәрсинә.
Еләсөз демисән ки,
Һәлә дә көјнәр синә.

* * *

Тәр синә,
Шеһдән олуб тәр синә.
Мәһәббәтин дағына
Дөзә билмәз һәр синә.

* * *

Ҝөздә јаш,
Мунчуг-мунчуг көздә јаш.
Бир килә дә гәм јашы
Олмајајды көздә каш!

* * *

Нар килә,
Чичәкләди наркилә.
Наркиләнин әтрини
Еј меһ, апар јаркилә.

* * *

Кешиш мин гәмә дүшдү,
Әсли Кәрәмә дүшдү.
Вәтән, милләт демәкдән
Сабир вәрәмә дүшдү.

* * *

Овчу ову говлајар,
Түфәнкини товлајар.
Түфәнки ачылмаса
Ов овчуну овлајар.

* * *

Овчу ову говлады,
Гова-гова овлады.
Бил вәтәнин гәдрини,
Еј вәтәнин евлады.

* * *

Сән өмрүмә ишыгсан,
Бәзәксән, јарашыгсан.
Еләсарылдым јара
Сорушду: – Сармашыгсан?

* * *

Бу ашигин вары јох,
Малы вар, базары јох.
Гүрбәтдә күн сүрәнин
Вәтәндә мәзары јох.

* * *

Үрәк дүшүр фәрјада
Нәими дүшчәк јада.
Нәсими Һәләбдә зар,
Фүзули Кәрбәлада.

* * *

Сөјләјин, сәбри һаны?
Шаирин сәбри һаны?
Нәсими узагдајды,
Һадинин гәбри һаны?

* * *

Дилим јенә сөз алды,
Сөз демирәм сөзалты.
Баханда дүз бахырам,
Бахмајырам көзалты.

* * *

Јанајдым көз олајдым,
Көзсүзә көз олајдым.
Ше'р сәнәт јолунда
Кичик бир из олајдым.

* * *

Алышды мәш'әлләшиб,
Сөз јолунда әлләшиб,
Бағдадда јох, Бакымда
Фүзули һејкәлләшиб.

* * *

Әзизинәм, нә дәрдим?
Нә әкмишәм, нә дәрдим?
Көһнә јаддан чыхмајыр,
Тәзәди көһнә дәрдим.

* * *

Рө'ја гылынч сыјырды,
Һушу көздән ајырды.
Низами "Кәнчә" дејиб
Јухумда ағлајырды.

* * *

Ајыл, ајыл, Хәтаји,
Јенә сајыл, Хәтаји,
Кәнчә јенә Кәнчәдир,
Шаһ Исмајыл Хәтаји!

* * *

Хошду гүрур инсанда,
Одур шәрәф дә, шан да.
Мәғрур олмајајды каш
Хәтаји Чалдыранда!

* * *

Таладылар, нә дәрдим?
Бир чаным вар, нә дәрдим?
Јар кәлсәјди, ону да
Јара гурбан едәрдим.

* * *

Әзизинәм, нә дәрдим?
Сызылда, көјнә, дәрдим.
Вахт вар иди Бакымдан
Тәбризимә кедәрдим.

* * *

Кәнчәнин сөзү галды,
Үрәкдә изи галды.
Мәчнун көчдү дүнјадан
Лејлидә көзү галды.

* * *

Фəраглар өтүшəjди,
Вүсаллар көрүшəjди,
Худафəрин көрпүсү
Јенə ишə дүшəjди.

* * *

Өлдү Ширван шаһлары,
Аран, Муған шаһлары.
Тахт јанды, тач чүрүдү,
Галды "Ширваншаһлар"ы.

* * *

Әзизинəм, нə дəрдим?
Бəллидир сəнə дəрдим.
Јанына ajагла јох,
Лап баш илə кедəрдим.

* * *

Көз үстдə,
Гаш чатылыб көз үстдə.
Сəнə нə демишəм ки,
Инчимисəн сөз үстдə.

* * *

Шаһинəм мəн, əрəм мəн,
Икидəм мəн, нəрəм мəн.
Јаз синəмə ешгини,
Јар, синəдəфтəрəм мəн.

* * *

Додаг һəмин додагды,
Јанаг һəмин јанагды.
Сəни гучдум, гучағым
Аз гала јаначагды.

* * *

Тəбриз, Мəрəнд, Мараға
Һəдəф олду фəраға,
Бизим көзлəримиздəн
Јаман дүшдү узаға.

* * *

Әзизинəм, Аразым,
Көзлəри нəм Аразым.
Сəнин бағрын дағлыдыр,
Мəним синəм, Аразым.

* * *

Гəдим торпаг, тəзə дəн,
Торпаг гəдим, тəзə мəн.
Аралы Азəрбајчан
Бирлəшəjди тəзəдəн!

* * *

Су варды,
Од јох икəн су варды.
Көзлəримдəн ахан јаш
Јери, көjү суварды.

* * *

Јол үстдə дуран мəнəм,
Пак мəнəм, гуран мəнəм,
Ешг, ишим дүзəлмəjир,
Бојнуну буран мəнəм.

* * *

Ов кетди, овчу јанды,
Јандыгча аловланды.
Ов сəн идин, а чанан,
Овчуса бу оғланды.

* * *

Әләннәм,
Хәлбирләннәм, әләннәм.
Кәлсән, азарым кедәр,
Кәлмәсән, хәстәләннәм.

* * *

Јан-јөрәми гар алды,
Ганым тамам гаралды.
Вар-јохуму өзкәләр,
Чанымыса јар алды.

* * *

Бағбана күл кәрәкдир,
Натигә дил кәрәкдир,
А севкилим, сәнәсә
Шаһин Фазил кәрәкдир!

ГЫЗБӘНӨВШӘ БАЈАТЫЛАРЫ

Бојнубүкүк һәмишә,
Көрмәдик дүз бәнөвшә.
Бәһ, нечә дә көзәлдир
Губада Гызбәнөвшә.

* * *

Бура нечә из кәлир,
Очағына көз кәлир.
Фәрәһлән, Гызбәнөвшә,
Гучағына гыз кәлир.

* * *

Јенә илһам ојаныб,
Ешгинлә о да јаныб.
Ағачлар әскәрләртәк
Сыра-сыра дајаныб.

* * *

Овчу кәлир сүст олур,
Мешәбәјин шәст олур.
Һүснүнә баха-баха
Гызылгаја мәст олур.

* * *

Кабаб бишир, аш кәлир,
Гонагларын хош кәлир!
Һәр фәсилдә гојнуна
Дәстә-дәстә гуш кәлир.

* * *

Кабабчы, кәс гузуну,
Доғрајыб сәп дузуну.
Күлаб илә долдураг
Нечә кәл бујнузуну.

* * *

Јамјашыл мешә, булаг...
Гуруду нечә булаг...
Сөјләмәјин јаландыр,
Демәјин олду бу лағ.

* * *

Үрәкдә арзу болду,
Булагларда су болду.
Нечә олду гуруду?
Гызбәнөвшә, нә олду?

* * *

Гызбәнөвшә мешәјди,
Булаг ајна, шүшәјди.
Еј булағы гурудан,
Башына даш дүшәјди!

* * *

Гызбәнөвшә мешәjди,
Синәси бәнөвшәjди.
Jанында Гудjал чаjы
Чилалы бир шүшәjди.

* * *

Гызбәнөвшә мешәдир,
Мешә – Гызбәнөвшәдир!
Салам, достум, нечәсән?
Булагларын нечәдир?

* * *

Мешә тәмиз, мешә тәр,
Булаг инчи, булаг зәр.
Булагсыз, боjну бүкүк
Ағлаjыр бәнөвшәләр.

* * *

Булаглары буз кими,
Су чыхарды буз кими.
Гызбәнөвшә ағлаjыр
Инди jетим гыз кими.

* * *

О мешәдә, Губада
Нечин кетди гу бада?
Гызбәнөвшә ағлаjыр,
Jаман кетди су бада.

* * *

Ешги чошду, чағлады,
Гыз бәнөвшә бағлады.
Булаглары jад едиб
Гызбәнөвшә ағлады.

* * *

Күл алтында көз галыб,
Үрәjимдә сөз галыб.
Гызлар гадынлашырлар,
Гызбәнөвшә гыз галыб.

МҮНДӘРИЧАТ

Мәнә јаздыран вар ше'рләрими -- 4
Сәндән ајры сәнинлә -- 47
Чалдыран (драматик поема) -- 81
Мәним сәрбәст сәтирләрим -- 121
Көрпәләрә – пөһрәләрә, фиданлара -- 129
Тәкбејт, дәрдлүк, сәккизлик -- 138
Гәзәл, гошма, бајаты -- 169

Şahin Fazil
ƏLLƏRİNİ VER MƏNƏ
(Se'rlər)
Bakı–Qənçlik–1998

Rəssamı *Fəxrəddin Əli*
Texniki redaktoru *Əjdər Rəhimov*
Korrektoru *Nazilə Fazil*

Yığılmağa verilmiş 03.02.98. Çapa imzalanmış 03.04.98.
Kağız formatı 84x108 1/32. Ofset çapı.
Şərti çap v. 8,75. Tirajı 500.
Sifariş 22. Qiyməti müqavilə ilə.
Azərbaycan Respublikası Mətbuat və İnformasiya Nazirliyinin
"Şərq-Qərb" mətbəəsi, Bakı, A. Ələskər küç., 17.